

## **Programmabegroting 2024**

### **Meerjarenraming 2025-2028**

Raadsvergadering 2 november 2023

# Inhoud

Leeswijzer	3
1. Inleiding	5
1.1. Algemeen	5
1.2. Financieel perspectief	6
1.3. Ontwikkelingen na de Kadernota	8
2. Programma's	15
2.1. Bestuur en burgerzaken	15
2.2. Veiligheid	20
2.3. Verkeer en vervoer	25
2.4. Economie	30
2.5. Onderwijs	35
2.6. Sport, cultuur en recreatie	39
2.7. Sociaal domein	47
2.8. Volksgezondheid en milieu	58
2.9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	64
2.10. Overzichten	68
3. Paragrafen	71
3.1. Gebiedsgericht werken	71
3.2. Duurzaamheid	75
3.3. Bedrijfsvoering	79
3.4. Lokale heffingen	88
3.5. Onderhoud kapitaalgoederen	91
3.6. Grondbeleid	95
3.7. Financiering	98
3.8. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	101
3.9. Verbonden partijen	109
4. Financiële positie	120
4.1. Recapitulatiestaat	120
4.2. Structureel resultaat	124
4.3. Schuldbpositie	127
4.4. Geprognoseerde balans en EMU-saldo	129
4.5. Verwachte ontwikkeling reserves en voorzieningen	130
4.6. Investerings 2024 – 2027	132
Overzicht Bijlagen	134
Bijlage 1 Samenstelling bestuur	134
Bijlage 2 Kerngegevens	137
Bijlage 3 Algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2023	138
Bijlage 4 Baten en lasten per taakveld	140

# Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk, de inleiding, schetsen wij het financiële perspectief voor onze gemeente en presenteren wij de saldi van de begroting 2024 en van de meerjarenraming 2025 - 2028. Daarbij gaan wij in op de ontwikkelingen ten opzichte van de saldi uit de kadernota 2024.

Hoofdstuk 2 omvat het programmaplan, bestaand uit de 9 beleidsinhoudelijke programma's en de overzichten (waaronder de algemene dekkingsmiddelen). Per programma vindt u een omschrijving van het betreffende programma en een antwoord op de drie W-vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat gaat dat kosten?

De operationele doelstellingen zijn gekoppeld aan de maatschappelijke doelen en aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen zoals geformuleerd door de Verenigde Naties. De activiteiten onder 'wat gaan we daarvoor doen?' grijpen hier weer op terug. Hiermee willen wij zo concreet mogelijk maken wat wij binnen één tot enkele jaren willen realiseren. Dit vormt een navolgbare set van afspraken, waar wij bij de jaarstukken op terug kunnen grijpen, zodat de P&C cyclus niet alleen financieel inzicht biedt.



We hebben de beleidsindicatoren opgenomen in de programma's waar ze betrekking op hebben. De wettelijke verplichte beleidsindicatoren zijn genummerd met een W, gevolgd door het nummer uit het BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Bij de 3<sup>e</sup> W, 'Wat gaat dat kosten?', zijn ook de structurele effecten uit de Najaarsnota 2023 meegenomen. Hierdoor ontstaat een compleet beeld van de begroting. Verder is ook de begroting na wijziging voor 2023 weergegeven, inclusief de effecten van de Najaarsnota. Bij het opstellen van de begroting 2024 is de Najaarsnota 2023 nog niet vastgesteld. Als er een amendement op de (begrotingswijziging van) de Najaarsnota 2023 wordt aangenomen dan zal dat (mogelijk) ook leiden tot een aanpassing van deze begroting.

In hoofdstuk 3 behandelen wij 9 paragrafen. Het doel van deze paragrafen is om onderwerpen die verspreid staan in de programma's te bundelen waardoor u een beter zicht krijgt op deze onderwerpen. We hebben de volgorde van de paragrafen aangepast. De beleidsmatige paragrafen zijn naar voren gehaald en de meer technische paragrafen zijn naar achter verplaatst.

In hoofdstuk 4 geven wij een totaaloverzicht van de baten en lasten per programma. Vervolgens geven we inzicht in de incidentele baten en lasten en het structureel resultaat. In dit hoofdstuk beschrijven wij ook de ontwikkeling

van de schuldpositie van onze gemeente, de geprognoseerde balans en het EMU-saldo en de ontwikkeling van het eigen vermogen. Als laatste vindt u in dit hoofdstuk het meerjarig-investeringsplan.

Tot slot hebben wij de met uw raad afgesproken bijlagen toegevoegd om u een zo goed mogelijk inzicht te geven in de onderbouwing van deze begroting.

In het boekwerk staan veel tabellen met bedragen. Daar waar een rij of kolom uitsluitend baten of lasten weergeeft is een positief getal een positieve baat of last. Als een rij of kolom een saldo weergeeft dan is een negatief getal een voordeel of batig saldo.

# 1. Inleiding

## 1.1. Algemeen

Het afgelopen jaar werd gekenmerkt door internationale conflicten en economische onzekerheid. Steeds meer mensen maken zich zorgen of ze de rekeningen nog wel kunnen betalen. De gevolgen van klimaatverandering worden zichtbaar, ook in ons eigen land. Veel inwoners maken zich zorgen of ze nog wel een woning kunnen krijgen. Ook binnen de Biltse gemeenschap zien we deze mensen. De afgelopen jaren veranderde bij hen zekerheid in onzekerheid over de toekomst. Bij de jeugd zien we dit het sterkst.

Wij kunnen als gemeente de oorzaken van al deze problemen, van stijgende huizenprijzen, klimaatverandering tot inflatie en rentestijgingen, niet wegnemen. Wat we wel kunnen doen is zo goed als we kunnen perspectief brengen en een helpende hand bieden waar de nood het hoogst is. Zo hebben wij vorig jaar maatregelen genomen om de effecten voor de inwoner van de inflatie te verzachten. We beperkten de lokale lastendruk voor iedereen en hielpen gericht de mensen die het zwaarst in de knel kwamen via ruimhartig armoedebeleid.

Onze hulp heeft vorig jaar in de zwaarste tijd wat verlichting kunnen brengen. We zien nu dat de inflatie inmiddels aan het afvlakken is. Maar onze eigen kosten stijgen, vooral op het gebied van jeugdzorg, terwijl de Rijksbijdrage niet in dezelfde mate meestijgt. Bij de Kadernota stelden wij dit al vast. Wij hebben toen afgesproken om langs 3 lijnen te komen tot een sluitende begroting voor de jaren 2024 en 2025. Ten eerste via het nemen van maatregelen met als doel het terugdringen van de opnieuw stijgende kosten jeugdzorg. Ten tweede door onze ambities bij te stellen, met een realistisch takenpakket dat is afgestemd op de beschikbare capaciteit in onze ambtelijke organisatie. Tot slot verhogen wij de Onroerend Zaakbelasting (OZB). We kiezen ervoor om niets te bezuinigen op onze sociaal maatschappelijke voorzieningen. Deze keuze wordt verderop in deze inleiding toegelicht.

Wat betreft de jaren 2026 en verder: In 2026 ontstaan er grote tekorten op de gemeentelijke begrotingen (het Ravijn); een korting op het gemeentefonds met verschillende oorzaken, waarvan de belangrijkste de opschalingskorting is. De gemeenten in Nederland, verenigd in de VNG, hebben het Rijk verschillende keren opgeroepen om deze korting te schrappen en kiezen er nu bewust voor het Ravijn niet te dempen. Reden hiervoor is dat het op de weg van het Rijk ligt om de gebrekkige financiering van gemeenten te herstellen. We weten ons in deze koers niet alleen gesteund door onze collega gemeenten, maar ook door de commissie Rinnooy-Kan en de Raad voor het Openbaar Bestuur, die de onhoudbare gemeentefinanciën kraakhelder hebben blootgelegd. Onze collectieve actie werpt ook al zijn vruchten af: het is niet voor niets, maar op basis van onze voortdurende lobby, dat verschillende politieke partijen zich in aanloop naar de verkiezingen al hebben uitgesproken de opschalingskorting te willen schrappen.

Wat betreft de jeugdzorg: in de kadernota gingen we ervan uit dat de uitgaven verhoogd zouden moeten worden op het niveau van het jaarrekeningresultaat, of nog licht zouden doorstijgen. We beschikken dit jaar echter voor het eerst in augustus al over de halfjaarcijfers, die erop duiden dat de gesignaleerde stijging nog doorzet in 2023. Deze nieuwe cijfers zetten het financiële uitgangspunt dat er lag vanuit de kadernota sterk onder druk. Dit is de reden dat we de begroting enkele weken hebben uitgesteld, anders zouden we sturen op verouderde cijfers. Het is de vraag in hoeverre de septembercirculaire van het Rijk hierin verlichting biedt. Als we kijken naar de afgelopen jaren, gebeurde dit onvoldoende. De circulaires vormen een duidelijke onzekerheidsfactor die ons niet helpt om tijdig op basis van zorgvuldige informatie keuzes te maken.

Wat ons wel helpt, is dat we uit onze lokale en regionale dashboards steeds betere informatie krijgen over het Biltse zorggebruik. Daardoor zijn we beter in staat om financiële prognoses te maken. Uit nadere analyse blijkt dat het patroon van ingezette zorg niet afwijkt van het landelijke patroon en dat van de regiogemeenten. Wat wel opvalt in gemeente De Bilt is dat ons uitgavenpatroon meer fluctueert. Onze prognose valt daarom op dit moment hoger uit dan elders. Hieruit is niet direct te concluderen dat deze stijging structureel is. Wel zien wij ons genoodzaakt tot het nemen van aanvullende maatregelen om te komen tot een sluitende begroting voor 2024 en 2025. Wij hebben ons daarbij gehouden aan de richting die de raad bij de kadernota heeft gekozen.

Gemakkelijk is dat niet geweest. Voor een groot deel van onze taken wordt tegenwoordig de spelregels nationaal vastgelegd, gemeenten verzorgen slechts de uitvoering. Binnen ons begrotingstotaal van € 130 miljoen wordt zo het beïnvloedbare deel, het stuk van onze begroting waarin lokale politieke keuzes mogelijk zijn, steeds beperkter. Dit, gecombineerd met het grote aantal bezuinigingsoperaties van de afgelopen jaren en de al aanwezige druk op onze bedrijfsvoering, maakte deze keuzes moeilijk.

Voorop staat dat onze jeugd de zorg en ondersteuning moet krijgen die nodig is. Uit landelijke onderzoeken blijkt dat het niet goed gaat met de mentale gezondheid van onze jongeren. Hier liggen maatschappelijke factoren aan ten grondslag als de langdurige gevolgen van de lockdowns tijdens de coronaperiode, de toegenomen armoede als gevolg van de inflatie en energiecrisis en de toenemende (prestatie)druk op school en door sociale media. Dit zijn factoren die voor gemeentes niet of nauwelijks beïnvloedbaar zijn.

Maar juist wanneer een groot beroep wordt gedaan op zorg, is het van het grootste belang om het maatschappelijk weefsel wat onze samenleving bindt, te versterken. Voorzieningen die midden in de samenleving staan: sociale structuren die onmisbaar zijn, juist om een groter beroep op zorg en welzijn te voorkomen. Ondanks dat onze ruimte beperkt is, kiezen wij er daarom voor om alle belangrijke voorzieningen, die van essentieel belang zijn voor ondersteuning van onze inwoners, volledig te behouden. Het sterke lokale sociaal maatschappelijke netwerk van professionals, vrijwilligersorganisaties en de gemeente is van groot belang voor een toenemend aantal inwoners in een kwetsbare situatie. Cultuur, sport en sociale verenigingsactiviteiten spelen hierin een grote rol en geven niet alleen ontspanning, maar vormen de infrastructuur waarin problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en soms zelfs worden opgelost, zodat erger wordt voorkomen.

## **1.2. Financieel perspectief**

### **Overzicht financiële positie**

Hieronder geven we eerst het totaalsaldo weer van alle in deze begroting verwerkte effecten. In het gepresenteerde begrotingssaldo zijn de ontwikkelingen na de kadernota zoals vermeld in paragraaf 1.3 verwerkt.

## Begrotingssaldo

Saldo begroting 2024 - 2028	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo van baten en lasten	-1.071.288	-1.595.979	3.896.883	4.928.089	4.979.976
Saldo mutaties reserves	-63.511	-63.511	-63.511	-63.511	-63.511
<b>Begrotingssaldo na mutaties reserves</b>	<b>-1.134.799</b>	<b>-1.659.490</b>	<b>3.833.372</b>	<b>4.864.578</b>	<b>4.916.465</b>
Saldo incidentele baten en lasten (incl. mutaties reserves) -/-	-392.356	-986.734	-700.000	0	0
<b>Structureel begrotingssaldo</b>	<b>-742.443</b>	<b>-672.756</b>	<b>4.533.372</b>	<b>4.864.578</b>	<b>4.916.645</b>

Voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

Vanuit de regelgeving is het wenselijk dat in onze begroting structurele lasten worden gedekt met structurele middelen, incidentele middelen kunnen worden gebruikt voor incidentele lasten. In bovenstaand overzicht zien we dat in 2024 het saldo van incidentele baten en lasten positief is, dat betekent dat we incidentele lasten structureel hebben gedekt. Ons structureel begrotingssaldo neemt daardoor toe. In 2025 is dit saldo negatief we hebben dan meer incidentele lasten dan incidentele baten, hierdoor neemt ons structureel begrotingssaldo af. Voor 2026 en verder is dit saldo 0 dat betekent dat in die jaren de structurele lasten gelijk zijn aan de structurele lasten. In paragraaf 4.2 zit een nadere uitsplitsing van de incidentele baten en lasten.

## Algemene uitkering

Ontwikkeling Algemene Uitkering	2024	2025	2026	2027	2028
Meicirculaire 2023	73.589.684	74.238.938	68.187.664	68.272.015	68.080.135
Stelpost jeugd	0	0	589.530	361.428	361.428
<b>Totaal</b>	<b>73.589.684</b>	<b>74.238.938</b>	<b>68.777.194</b>	<b>68.633.443</b>	<b>68.441.563</b>

In bijlage 3 is een gedetailleerde opbouw van de algemene uitkering op basis van de meicirculaire opgenomen. De stelpost jeugd voor 2024 en 2025 is verwerkt in de algemene uitkering.

## Reservepositie

Verwachte stand op 31/12 (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Totaal reserves/eigen vermogen	17.396	18.467	20.063	16.166

## Schuldpositie

Huidige schuldpositie en verloop (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027
Langlopende geldleningen	76.810	104.786	112.840	121.039	129.409

De omvang van de langlopende leningen wordt bepaald door de omvang van ons investeringsprogramma. Voor de komende jaren gaat het om € 57 miljoen. De belangrijkste investeringen betreffen onderwijshuisvesting en klimaatadaptatie. Een nadere uitsplitsing van de investeringen is te vinden in paragraaf 4.6.

## Weerstandsvermogen

Zoals in de inleiding aangegeven, kiezen wij er bewust voor het ravijn niet te dempen. Dat betekent dat wij een groot negatief geprognosticeerd resultaat over 2026 en volgende jaren in de boeken hebben staan. Onze toezichthouder kan die koers volgen en trekt met ons samen op richting Den Haag. Maar financieel-technisch dienen wij wel in kaart te brengen wat deze onhoudbare status quo voor gevolgen heeft voor ons weerstandsvermogen. Het negatief resultaat van 2026 – 2028 wordt ten laste van onze vrije reserve gebracht, die daardoor snel leegloopt en negatief wordt. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee voor de weerstandsratio, die hierdoor onder de 1 komt en niet meer voldoet aan de Biltse norm.

Vanuit onze nota weerstandsvermogen dienen wij onze weerstandsratio te bepalen op basis van het laatste jaar in onze meerjarenraming. Dat is in deze begroting 2028. De keuze voor deze rekenmethodiek heeft een groot effect op ons weerstandsvermogen. Echter: na afronding van de onderhandelingen met het Rijk willen wij weer komen tot een sluitende meerjarenraming. Dan is er geen sprake meer van hoge geprognosticeerde negatieve

resultaten en blijft de vrije reserve op peil. Als we bijvoorbeeld enkel voor 2024 en 2025 de weerstandsratio berekenen, op basis van de dan beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel, is sprake van een ratio die ruim boven 1 ligt. In 2024 en 2025 zijn wij dus afdoende in staat om de door ons gesignaleerde risico's op te vangen.

### Lokale lastendruk

Als gevolg van de stijging van de OZB en de hogere kosten bij afval en riool die doorwerken in een hogere afvalstoffenheffing stijgt de lokale lastendruk. De afvalstoffenheffing stijgt vanwege de kosten voor maatregelen in het kader van de klimaatadaptatievisie. De afgelopen jaren zijn de lasten beperkt gestegen op basis van de inflatie, voor huurders zijn de lasten in 2023 gedaald. Een nadere toelichting op de lokale lastendruk is te vinden in de paragraaf lokale heffingen, hoofdstuk 3.4

## 1.3. Ontwikkelingen na de Kadernota

### Saldo begroting na de kadernota

In onderstaande tabel zijn de mutaties van begrotingssaldo 2023 sinds de kadernota 2023 opgenomen:

Saldo Begroting 2024	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo Kadernota 2023	1.546.602	728.937	5.665.246	7.891.061	8.013.361
<b>Ontwikkelingen na kadernota</b>					
Structurele effecten najaarsnota 2023	967.686	579.971	415.870	329.713	329.713
Doorwerking najaarsnota jeugdzorg	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000	1.900.000
Algemene uitkering (meicirculaire 2023)	-1.530.354	-1.566.896	-1.064.896	-2.928.442	-2.788.808
Nieuw beleid	469.500	279.500	229.500	218.000	219.500
Kapitaallasten	75.825	111.947	146.457	194.017	-53.847
Herberekening afval en riool	-384.058	-412.949	-178.805	-159.771	-123.454
<b>Saldo voor maatregelen</b>	<b>3.045.201</b>	<b>1.620.510</b>	<b>7.113.372</b>	<b>7.444.578</b>	<b>7.496.465</b>
Maatregelen	-4.180.000	-3.280.000	-3.280.000	-2.580.000	-2.580.000
<b>Totaal</b>	<b>-1.134.799</b>	<b>-1.659.490</b>	<b>3.833.372</b>	<b>4.864.578</b>	<b>4.916.465</b>

Baten en voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

### Structurele effecten najaarsnota 2023

Op het moment waarop deze begroting wordt gemaakt is de najaarsnota nog niet vastgesteld door de gemeenteraad. Als de najaarsnota gewijzigd wordt vastgesteld moet deze wijziging ook worden meegenomen in de besluitvorming bij deze begroting. Dit is de reden waarom we er normaal voor kiezen om de structurele effecten van de najaarsnota niet te verwerken in de begroting. Gezien de impact van een aantal structurele effecten voor het begrotingssaldo kiezen we ervoor om dit jaar deze effecten wel mee te nemen. Het belangrijkste effect wordt veroorzaakt door de stijging van de kosten voor Jeugdzorg.

Onderstaande tabel geeft een overzicht weer van de onderwerpen in de najaarsnota 2023 die een structureel effect hebben op het saldo van de begroting 2024. Voor de toelichting op de verschillende onderwerpen verwijzen we naar de najaarsnota 2023. De structurele effecten van de stijgende kosten voor jeugdzorg zijn niet in de tabel opgenomen, deze worden apart toegelicht.



Najaarsnota 2023	2024	2025	2026	2027	2028
Afwijking in de begroting Julianalaan 1 Bilthoven	23.000	23.000	23.000	23.000	23.000
Brandverzekering	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Huurverhoging Lichtruim onderwijs	51.018	51.018	51.018	51.018	51.018
Kapitaallasten onderwijsgebouwen	-150.000	0	0	0	0
Leerlingenvervoer	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Huren en pachten sportterreinen te laag begroot	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Investering vervanging warmtepomp zwembad	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Afwijking in de begroting Weltevreden 4 de Bilt	-15.680	-15.680	-15.680	-15.680	-15.680
Doorvoeren van RDWI begrotingswijziging 2023	562.194	0	0	0	0
Incidentele subsidies subsidieprogramma niet begroot	21.318	21.318	21.318	21.318	21.318
Regionale samenwerking ZOU	55.000	55.000	55.000	55.000	55.000
Wmo begeleiding	-186.301	-178.747	-171.193	-171.193	-171.193
Wmo dagbesteding	-62.100	-59.583	-57.064	-57.064	-57.064
Wmo Huishoudelijke hulp	544.922	570.288	391.072	299.872	299.872
Wmo Regiotaxi	-191.726	-186.684	-181.642	-176.599	-176.599
Vervanging diensteninstallatie aula begraafplaats	2.250	2.250	2.250	2.250	2.250
Inhuur projectleider Flexwoningen	16.000	0	0	0	0
Taakstelling buitendienst	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Saldo stelpost indexeringen	207.791	207.791	207.791	207.791	207.791
<b>Totaal</b>	<b>967.686</b>	<b>579.971</b>	<b>415.870</b>	<b>329.713</b>	<b>329.713</b>

Baten en voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

## Doorwerking najaarsnota jeugdzorg

De voorbereiding van deze begroting werd in hoge mate bepaald door de ontwikkelingen in de vraag naar jeugdhulp en uitgaven voor jeugdhulp. In de kadernota gingen we ervan uit dat de uitgaven voor jeugdhulp zich zouden stabiliseren op het hoge niveau van 2022, of nog licht zouden doorstijgen. In augustus beschikten we over de halfjaarcijfers, die erop duiden dat de stijging ook in 2023 nog fors zou zijn. Daar waar de begroting op de overige onderdelen op orde is, zetten deze cijfers het volledige financiële uitgangspunt dat er lag vanuit de kadernota sterk onder druk.

De vraag die daarbij speelde, is hoe hard de prognose is. We hebben uit onze lokale en regionale dashboards steeds betere informatie over het zorggebruik en we zijn steeds beter in staat om financiële prognoses te maken. Nadere analyse leerde dat het patroon van ingezette zorg niet afwijkt van het landelijke patroon en dat van de regiogemeenten. Nog onzeker is welke maatregelen het nieuwe Kabinet hierop gaat nemen. Inmiddels zit er voortgang in de Hervormingsagenda jeugd. Daarbij dient te worden opgemerkt dat aan het slagen van de maatregelen in de Hervormingsagenda een korting op het rijksbudget voor jeugdhulp is gekoppeld. Het enige opvallende gegeven in gemeente De Bilt, is dat ons uitgavenpatroon meer fluctueert dan bij de regiogemeenten. Onze prognose valt daarom hoger uit dan elders. We kiezen er daarom voor om in de begroting een deel van de geprognostiseerde stijging niet structureel te maken.

Het in deze begroting 2024 opgenomen budget ligt € 1,4 miljoen hoger dan de realisatie in 2022, zoals we hebben gezien in de jaarrekening 2022. Dit is in lijn met de landelijk afgesproken Hervormingsagenda Jeugd. De maatregelen die we de afgelopen jaren in gang hebben gezet en de aanvullende keuzes die we in deze begroting maken, moeten de kostenstijging afvlakken. We zien in de monitor sociaal domein al dat het aantal beschikkingen afneemt. Het zal echter een aantal jaren duren voordat ook het aantal trajecten kan verminderen. Het totale pakket aan maatregelen om de kosten te beperken is voor het overzicht in een apart document als bijlage bij deze begroting opgenomen. Wij verwachten daarmee in 2024 en volgende jaren de kosten ten opzichte van 2023 te kunnen laten dalen.

## Algemene uitkering

Over de ontwikkelingen in de algemene uitkering en de effecten van de meicirculaire bent u zoals gebruikelijk per brief op 29 juni 2023 geïnformeerd. In bijlage 3 staat de opbouw van de algemene uitkering voor 2023 op basis van de meicirculaire weergegeven.

In de meicirculaire stijgt de Algemene Uitkering met name als gevolg van de stijging van het accres. Sinds de meicirculaire 2022 is het accres gesplitst in een volume- en een nominaal deel, waarbij het nominale deel ter compensatie is van loon- en prijsontwikkeling (LPO) en het volumedeel ter compensatie van bevolkingstoename en reëel accres. In de meicirculaire 2023 zijn de LPO-accessen voor de jaren 2023 tot en met 2027 bijgewerkt en is sprake van een opwaartse bijstelling voor alle jaren. We zien dat de prijscompensatie gunstiger uitvalt dan in de decembercirculaire opgenomen. Dit heeft een positief effect op ons meerjarensaldo.

De septembercirculaire is op 20 september verschenen, deze is zoals gebruikelijk niet verwerkt in deze begroting. Over de effecten van de septembercirculaire wordt u apart per brief geïnformeerd.

## Nieuw beleid

In deze begroting is beperkt nieuw beleid opgenomen. Er zijn een aantal ontwikkelingen die nog niet voorzien waren, die wel van invloed zijn op ons begrotingssaldo.

Nieuw beleid	2024	2025	2026	2027	2028
Subsidies incidentele activiteiten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Beheerskosten voormalige Aeres Mavo	175.000	0	0	0	0
Raadsinformatie-/bestuursinformatiesysteem	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Subsidie regiotaxi	65.000	65.000	65.000	65.000	65.000
Verkiezingen	100.000	100.000	40.000	100.000	100.000
Correctie kadernota	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
Indexering structurele effecten NJN	90.000	75.000	85.000	13.500	15.000
<b>Totaal</b>	<b>469.500</b>	<b>279.500</b>	<b>229.500</b>	<b>218.000</b>	<b>219.500</b>

Baten en voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

### Subsidies incidentele activiteiten

Het maximum aan te vragen subsidiebedrag voor incidentele subsidie (voor maatschappelijke organisaties) is al jarenlang € 2.000. Het totaal beschikbare bedrag voor incidentele subsidies is opgenomen in een stelpost. Gezien de prijs- en loonstijgingen van de afgelopen tijd kan voor het huidige maximale bedrag per aanvraag steeds minder worden georganiseerd. Om de incidentele activiteiten toch voldoende te blijven stimuleren willen we het aanvraagbedrag verhogen naar € 2.500. Dit betekent dat er met het huidige totaal bedrag minder aanvragen kunnen worden gedaan, terwijl de vraag al jarenlang hoog is. Het verzoek is daarom om het bedrag van de stelpost te verhogen met € 10.000 van € 22.149 naar € 32.149.

### Beheerskosten voormalige Aeres Mavo

De voormalige Aeres Mavo is tijdelijk in beheer. Voor 2022 en 2023 was er een bedrag begroot voor beheer van het gebouw voor de periode waarin het gebouw wordt gebruikt. Nu blijkt dat het gebouw ook in 2024 nog in beheer van de gemeente is, waardoor voor dat jaar ook een bedrag noodzakelijk is.

### Raadsinformatie-/bestuurlijk informatiesysteem

Uit een marktverkenning is gebleken dat de kosten voor raads- en bestuurlijk informatiesystemen marktbreed flink zijn gestegen ten opzichte van de vorige aanbesteding in 2018. Dit komt onder andere doordat er geen prijsvechters meer actief zijn op de markt.

### Subsidie regiotaxi

Vanaf 2024 vervalt de subsidie die gemeente ontvangt van de provincie, wij blijven de regiotaxi uitvoeren en zien geen kans om kosten te besparen, wij moeten de weggevallen bijdrage nu zelf betalen.

### Verkiezingen

Bij begroting 2023 hebben we het budget Verkiezingen voor boekjaar 2023 en 2026 herijkt. Voor de boekjaren 2024, 2025, 2027 en 2028 zijn geen kosten begroot. Wij stellen voor om jaarlijks een bedrag te reserveren voor verkiezingen, conform het budget in de Algemene Uitkering. Indien er zich in een jaar geen verkiezingen voordoen, valt dit bedrag vrij bij de jaarrekening in het resultaat. Daarnaast is de raming van boekjaar 2026 bijgesteld op basis van de werkelijke kosten gemeenteraadsverkiezingen in 2022.

### Correctie kadernota

In de kadernota is op pagina 6 per abuis het verkeerde bedrag opgevoerd bij de tussentijdse besluiten. Om tot de juiste bedragen voor 'Vitalere Organisatie' te komen, ontstaat een verschil van € 4.500.

### Indexering structurele effecten Najaarsnota

De structurele doorwerking van de Najaarsnota heeft als gevolg dat de indexering iets hoger uitvalt dan in de kadernota was geraamd.

## Kapitaallasten

Bij de begroting worden de toekomstige kapitaallasten opnieuw berekend. Dit heeft een effect op het saldo van de begroting.

## Herberekening afval en riool

Jaarlijks wordt er een berekening gemaakt om de kosten voor afval en riool kostendekkend te maken. Dit heeft een effect op het begrotingssaldo.

## Maatregelen

Het totaal effect van alle bovenstaande posten leidt tot onderstaande negatief begrotingssaldo voor 2024 en volgende jaren.

Saldo Begroting 2024	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo voor maatregelen	3.045.201	1.620.510	7.113.372	7.444.578	7.496.465

Voor 2026 en volgende jaren wordt dit vooral veroorzaakt door Rijksbeleid. De onderhandelingen met het Rijk lopen nog steeds, en staan grotendeels stil in verkiezingstijd. De gesprekken gaan voornamelijk over het schrappen van de opschalingskorting en het bieden van een realistische vergoeding voor taken die vanuit het Rijk zijn en worden overgedragen, met name, maar niet uitsluitend op het gebied van jeugdzorg. Wij stellen vooruitlopend op de uitkomsten van deze onderhandelingen voor om geen maatregelen te nemen om de ravijnjaren te dempen. Wij stellen wel maatregelen voor om te komen tot een sluitende begroting voor 2024 en 2025. Deze werken natuurlijk wel door voor 2026 en daarna. Voor onze toezichthouder is dit voldoende en in lijn met het beleid dat de VNG gemeenten adviseert.

Met het vaststellen van de kadernota zijn er kaders vastgesteld om te komen tot een sluitende begroting. Mede als gevolg van de stijgende kosten in het sociaal domein zien wij dat het meerjarenperspectief sinds de kadernota is verslechterd. Wij stellen daarom aanvullende maatregelen voor:

Maatregelen	2024	2025	2026	2027	2028
Verhogen Onroerend Zaakbelasting	-660.000	-660.000	-660.000	-660.000	-660.000
Taakstelling Jeugd	-670.000	-670.000	-670.000	-670.000	-670.000
Budgetbijstellingen	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Effect RDWI	-550.000	0	0	0	0
Duurzaamheid	-700.000	-700.000	-700.000	0	0
Kapitaallasten	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Overhead	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Gebiedsgericht werken	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
Dienstverlening	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Groen onderhoud en vernieuwing	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
SPUK, Sport, welzijn etc.	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Leges / Ruimtelijk domein	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Inkomsten verkoop vastgoed	-250.000	0	0	0	0
Dividend	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
Overschot BUIG	-100.000	0	0	0	0
<b>Totaal</b>	<b>-4.180.000</b>	<b>-3.280.000</b>	<b>-3.280.000</b>	<b>-2.580.000</b>	<b>-2.580.000</b>

Baten en voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

### Verhogen Onroerend Zaakbelasting

Conform de voorstellen in de kadernota en de door de Gemeenteraad aangenomen motie verhogen wij de OZB met 5% boven op de indexering.

### Taakstelling Jeugd

Wij willen een halt toe roepen aan de stijgende kosten Jeugd, in de voorjaarsnota hebben wij maatregelen opgenomen en in een bijlage bij deze begroting hebben wij nog aanvullende maatregelen opgenomen. Wij koppelen aan deze maatregelen een taakstelling, zoals afgesproken in de Kadernota.

### Budgetbijstellingen

Een derde lijn in de Kadernota vormde het komen tot een behapbaar takenpakket, het duidelijk stellen van prioriteiten en het schrappen of verminderen van werkzaamheden. Een van de acties die we daarvoor hebben ondernomen is het doorlopen van onze budgetten om te kijken of deze nog in lijn zijn met de werkelijke kosten. Daarnaast zijn er een aantal keuzes gemaakt om werkzaamheden af te schalen of ondersteuning te schrappen. Ook konden budgetten worden verlaagd vanwege financieel-technische redenen. Wij hebben de begroting met dit alles opgeschoond en stellen de volgende budgetbijstellingen voor:

Budgetbijstellingen	2024	2025	2026	2027	2028
Toezicht omgevingsvergunningen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Communicatie	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
APPA-pensioen	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
Inkoopbureau Midden-Nederland	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Gezondheidsbeleid	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Economisch beleid	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Wijkgericht werken	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Aankleding trouwzaal	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
Bijdrage IRP	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Overige bezuinigingen	-26.800	-26.800	-26.800	-26.800	-26.800
<b>Totaal</b>	<b>-200.000</b>	<b>-200.000</b>	<b>-200.000</b>	<b>-200.000</b>	<b>-200.000</b>

Baten en voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

#### *Toezicht omgevingsvergunningen*

Het budget is hoger dan de werkelijke kosten, wij brengen het budget in lijn met de werkelijke kosten.

#### *Communicatie*

Voor communicatie maakten we gebruik van een tool, we kiezen ervoor deze tool niet meer te gebruiken, daarmee kan het budget vrijvallen.

#### *APPA-pensioen*

De pensioenen voor voormalig wethouders werden deels vanuit de exploitatie betaald. Omdat we nu alle pensioenen betalen vanuit de voorziening ontstaat een structureel voordeel van € 80.000 per jaar.

#### *Inkoopbureau Midden-Nederland*

De begeleiding van inkoop- en aanbestedingstrajecten door Inkoopbureau Midden Nederland brengt extra kosten met zich me maar zorgt ook dat we kunnen krimpen in de formatie voor inkoop. Per saldo geeft dit een voordeel van € 40.000 per jaar.

#### *Gezondheidsbeleid*

We hebben uw raad geïnformeerd over het beëindigen van de deelname aan de zogenaamde "Health Hub" wij hadden het bijbehorende budget nog niet vrij laten vallen.

#### *Economisch beleid*

Het budget is hoger dan de werkelijke kosten, wij brengen het budget in lijn met de werkelijke kosten.

#### *Wijkgericht werken*

Bij wijkgericht werken is een budget beschikbaar voor de gebiedsmakelaars voor het ondersteunen en stimuleren van activiteiten in de wijken. We zien de afgelopen jaren dat er ieder jaar een bedrag overblijft. Wij stellen daarom voor om het budget te verlagen.

#### *Aankleding trouwzaal*

Om kosten en werkzaamheden te besparen maken we bij de aankleding van de trouwzaal geen gebruik meer van verse bloemen, maar van zijden bloemen. We hebben het budget daarop aangepast.

#### *Bijdrage IRP*

Het budget voor de bijdrage aan het IRP is hoger geraamd dan deze in werkelijkheid is, we hebben het budget daarom verlaagd.

#### *Overige bezuinigingen*

Op diverse budgetten zijn een aantal kleinere aanpassingen gedaan om deze budgetten te laten aansluiten bij de werkelijke kosten.

### **Effect RDWI**

In de najaarsnota is een begrotingswijziging van de RDWI verwerkt. Daarbij is vermeld dat we voor deze wijziging extra middelen verwachten in de septembercirculaire. Gezien de zekerheid hiervan en de hoogte van het bedrag verwerken we dit effect wel al in de begroting.

### **Duurzaamheid**

De afgelopen jaren hebben we gezien dat er bij Duurzaamheid veel middelen overblijven omdat de beschikbare capaciteit onvoldoende is om de werkzaamheden die bij deze middelen horen uit te voeren. Tevens zien we dat we de komende jaren grote bedragen ontvangen vanuit het Rijk om daarmee taken uit te voeren die al in lijn lagen met de ambities die wij hadden geformuleerd. Wij stellen voor om de middelen van het Rijk te benutten om onze ambities waar te maken. Hiermee verlagen we onze ambitie niet, maar creëren we wel een realistisch takenpakket voor onze beschikbare capaciteit.

### **Kapitaallasten**

Al vele jaren zien wij dat we de in de begroting opgenomen (nieuwe) investeringen niet allemaal realiseren. Hierdoor zien we in de jaarrekening steeds aanvullende middelen vrijvallen. De reden hiervoor is dat we te veel investeringen ramen voor onze beperkte capaciteit. We stellen daarom voor om de kapitaallasten hiermee in lijn te brengen door de desbetreffende stelpost met een bedrag van € 200.000 te verhogen. Wij kunnen op het moment van schrijven van deze begroting nog niet exact aangeven welke investeringen we niet gaan uitvoeren.

Deze raming is gebaseerd op ervaringscijfers. Bij de uitvoering van de werkzaamheden proberen we zo effectief mogelijk te zijn door “werk met werk te maken”.

### **Overhead**

Bij het doorlopen van de budgetten in onze begroting om te bepalen of deze nog in overeenstemming zijn met onze werkelijke kosten, stelden wij vast dat de binnen overhead beschikbare budgetten hoger zijn dan werkelijk nodig is. Wij verwachten een ombuiging van € 300.000 te realiseren. Hiermee is er in het budget geen ruimte meer om tegenvallers op te vangen of om intensiveringen door te voeren.

### **Gebiedsgericht werken**

Aanvullend op het voorstel om budgetten in lijn te brengen met de werkelijke kosten, stellen we voor om het budget voor gebiedsgericht werken nog wat verder te verlagen. Dat is nog steeds in lijn met de realisatie in 2022, maar daarmee is wel echt alle ruimte uit het budget gehaald.

### **Dienstverlening**

In de praktijk komen er, mede door de voortschrijdende digitalisering, steeds minder mensen fysiek en zonder afspraak langs bij de gemeentebalie. Onze bezetting is daarmee inmiddels hoger dan noodzakelijk om de gewenste dienstverlening te kunnen bieden. We stellen daarom voor om onze dienstverlening te beperken tot het werken op afspraak ~~en het schrappen van de avondopenstelling~~. Op die manier kunnen we precies de capaciteit ramen om aan de vraag te voldoen en kunnen we een besparing realiseren.

### **Groen onderhoud en vernieuwing**

Wij kiezen er voor om het onderhoud van groen en met name de vernieuwing te versoberen. Het groen in onze gemeente neemt daardoor niet af, we vervangen alleen minder bestaand groen voor nieuw groen.

### **SPUK, Sport, welzijn etc.**

Net als op het gebied van duurzaamheid stellen wij voor om de realisatie van onze ambities ten aanzien van Sport, welzijn en cultuur maximaal te realiseren met de extra middelen die het rijk via een zogenaamde SPUK (Specifieke Uitkering) beschikbaar stelt. Veel van de activiteiten die wij al ontplooiden of op de agenda hadden staan, kunnen hieruit worden gefinancierd. Dit levert dus een besparing op, zonder een verschraving van het aanbod.

### **Leges / Ruimtelijk domein**

Wij zien in het Ruimtelijk domein dat de kosten hoger zijn dan de opbrengsten van onze leges. Wij mogen diverse kosten doorberekenen in onze leges, maar wij doen dit nog onvoldoende. Wij kijken kritisch naar onze leges en gaan meer kosten doorbelasten naar initiatiefnemers.

### **Inkomsten verkoop vastgoed**

Wij blijven de komende jaren actief in het afstoten van niet-strategisch vastgoed. De daarvoor geraamde opbrengsten nemen wij mee als dekking van onze begroting. Wij hanteren een voorzichtige raming van deze opbrengsten omdat het lastig is om goed te bepalen wat dit vastgoed gaat opbrengen en de datum van verkoop niet volledig beïnvloedbaar is.

### **Dividend**

Jaarlijks ontvangen we dividend van o.a. de Bank Nederlandse Gemeenten. De afgelopen jaren hebben we structureel meer dividend ontvangen dan is begroot. Daarom passen we de begroting hierop aan.

### **Overschot BUIG**

Bij de jaarrekening 2022 zagen we dat er een groot bedrag aan BUIG middelen overbleef. Dit heeft te maken met het teruglopend aantal bijstandsgerechtigden. Wij verwachten over 2024 opnieuw een overschot omdat het Rijk de budgetten met enige vertraging bijstelt.

## 2. Programma's

### 2.1. Bestuur en burgerzaken

#### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Dit programma omvat het bestuur van de gemeente (college van burgemeester en wethouders, de gemeenteraad en de griffie), burgerzaken (o.a. reisdocumenten, basisregistratie persoonsgegevens) en de overige gebouwen (gebouwen zonder specifieke functie). Het besturen van de gemeente is in handen van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad wordt direct gekozen door de inwoners en treedt op namens de bevolking. De gemeenteraad stelt het beleid op hoofdlijnen vast. Het college van burgemeester en wethouders voert het beleid uit en de gemeenteraad controleert of en hoe de gemaakte afspraken zijn nagekomen.

#### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

##### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van instellingen werken samen bij het oplossen van maatschappelijke problemen.
2. Alle inwoners voelen zich gehoord en gezien in een sterke lokale democratie.
3. Inwoners en andere klanten worden klantgericht en efficiënt geholpen.



##### 2b Operationele doelstellingen

1. De gemeente geeft voldoende ruimte en mogelijkheden aan belanghebbenden en belangstellenden om te participeren in projecten en beleidstrajecten, waarbij duidelijk is wat hun rol en mate van inbreng is en waar en op welke wijze hun inbreng invloed heeft.
2. De gemeenteraad wil het rapportcijfer van inwoners voor gemeentebestuur (volgens de Gemeentebeleidsmonitor) verhogen met minstens 0,5.
3. Het rapportcijfer voor algemene dienstverlening verhogen met 0,4 naar een 7,0.

## 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024
Opkomst bij verkiezing gemeenteraad	N.v.t	63,76	n.v.t	
Rapportcijfer van inwoners voor gemeentebestuur	5,9	n.v.t		
Percentage inwoners dat zich goed vertegenwoordigd voelt door gemeenteraad	16%	n.v.t		
Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in college van B&W	34%	n.v.t		
Percentage inwoners dat voldoende invloed heeft op wat gemeente doet	12%	n.v.t		
Rapportcijfer van inwoners voor de wijze waarop zij betrokken worden bij het maken van beleid en plannen en bij projecten	5,7	n.v.t		
Rapportcijfer inwoners voor woon en leefklimaat	7,9	n.v.t		
Percentage inwoners dat zich betrokken voelt bij de eigen buurt	53%	n.v.t		
Rapportcijfer inwoners voor gemeentelijke informatievoorziening	6,5	n.v.t		
Rapportcijfer inwoners voor gemeentelijke website	6,9	n.v.t		
Rapportcijfer inwoners voor algemene gemeentelijke dienstverlening	6,6	n.v.t		
Rapportcijfer klanttevredenheid over balie dienstverlening	8,4	n.v.t		
Rapportcijfer klanttevredenheid over telefonische dienstverlening	7,3	n.v.t		
Rapportcijfer klanttevredenheid over digitale dienstverlening	7,2	n.v.t		

Bron indicatoren 2 t/m 14: tweejaarlijks(e) Gemeentebelidsmonitor en Klanttevredenheidsonderzoek. Dit onderzoek is voor het laatst gehouden in 2021.

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Participatie

De gemeente werkt dagelijks aan het verbeteren en het onderhouden van contact met inwoners. Dit doen we door het herijken en van het participatiebeleid en daarna het implementeren hiervan in samenspel met inwoners, maatschappelijke organisaties en de raad.

Het middel participatie inzetten is geen doel op zich. Van belang is dat er samengewerkt wordt tussen de gemeentelijke overheid en de samenleving, en dat kan op veel manieren. Participatie kost tijd en is niet vanzelfsprekend. De gemeente zet diverse (zowel fysiek of online) participatiemiddelen in waardoor belanghebbenden en belangstellenden meerdere mogelijkheden hebben om mee te werken of mee te denken in de verschillende opgaven en trajecten (doelstelling 1 en 2).

We gebruiken beginspraak om kaders goed met elkaar af te stellen. Hierdoor zorgen we ervoor dat de deelnemers aan het participatieproces weten wat ze kunnen verwachten. Ook stellen we vooraf duidelijk wat de mate van invloed is voor de deelnemers van de participatie. Op deze manier hoeven we niet (of minder) bij te sturen of zelfs opnieuw de participatie starten. We werken met de vier participatieniveaus (meeweten, meedenken, meewerken en meebepalen), en zorgen dat altijd het meest hoge niveau wordt toegepast dat in het project mogelijk is.

We zorgen dat het participatieproces transparant is. We doen wat we beloven en maken inzichtelijk wat we met de inbreng van de deelnemers doen. We zijn een open overheid en zijn gewillig om onze kennis te delen en open te staan voor kritiek. In 2024 evalueren wij de rol van de externe participatiecoördinator. Deze bewaakt de verschillende rollen en afspraken in het participatieproces en houdt alle betrokken hier scherp op.

We gaan in 2024 experimenteren met nieuwe vormen van participatie waarbij de deelnemers op aselecte wijze worden gekozen. Representativiteit is daarbij belangrijk. We nodigen inwoners actief uit om een pilot Right to Challenge op basis van raadsbesluit Uitdaagrecht van januari 2022 te starten (doelstelling 1 en 2). Ook gaan we samen met jongeren onderzoeken hoe zij kunnen worden betrokken bij de totstandkoming, uitwerken en evaluatie van beleid. Verder zetten we in op het gebruiken en implementeren van gebiedsagenda's voor de verschillende dorpen. De gebiedsagenda is bedoeld als een dynamisch document, zodat we per gebied – en per



kern – steeds het goede gesprek voeren over wat de betrokkenen belangrijk vinden en agenderen. Het geeft overzicht van opgaven, projecten en initiatieven waaraan in de verschillende kernen wordt gewerkt. Op de gebiedsagenda staan in ieder geval de opgaven waar we als gemeente aan werken, maar ook de initiatieven die inwoners nemen en concrete werkgroepen en projecten waarin inwoners en gemeente samen optrekken. (doelstelling 1)

### **Gemeenteraad**

Het lokaal bestuur is complexer geworden, zowel inhoudelijk als procedureel. De gemeenteraad wordt bij zijn werk ondersteund door de raadsgriffie. Om de raad ook strategisch te kunnen ondersteunen moet de griffie daartoe worden uitgerust. Zodat ze zich niet hoeft te beperken tot het in goede banen leiden van de vergadercyclus. In de raadsvergadering van 23 februari 2023 is door de raad besloten tot uitbreiding van de griffie van 2,78 FTE tot maximaal 5 FTE. Onder begeleiding van expertisebureau Necker hebben raad en griffie in kaart gebracht bij welke uitbreiding de raad gebaad is (hoeveel uren en welke inhoudelijke expertise). Onderdeel van dat traject waren onder meer gesprekken met de betrokkenen, een enquête onder raadsleden en een raadsavond waarin raad en griffie op 4 thema's keken naar problemen en oplossingen. De uitkomsten van het traject werden voor de zomer aan de raad gepresenteerd. Daarop volgde het werven van nieuwe griffiemedewerkers. (doelstellingen 1 en 2)

De extra griffiecapaciteit komt onder meer ten goede aan raadscommunicatie. Al in de zomer van 2022 schreef de griffie een communicatieplan. Streven was om na behandeling in het Presidium direct met uitwerking van het plan aan de slag te gaan. Wegens personele omstandigheden en te hoge werklast is dat toen niet gelukt. Met inzet van extra capaciteit en kennis kan de raad een inhaalslag maken. (doelstelling 2)

Aan raadscommunicatie grenst participatie. Hoe betreft het bestuur de inwoners bij besluitvorming en hoe zorgt het ervoor dat inwoners zich ook gehoord voelen? Die twee zaken liggen niet direct in het verlengde van elkaar. Inwoners moeten een stem krijgen maar het bestuur mag het algemeen belang niet uit het oog verliezen bij zijn besluitvorming. Een goede communicatie daarover en daarbij is van groot belang. Ook door middel van een Burgerinitiatief of door gebruik te maken van het Uitdaagrecht (Right to challenge) kunnen inwoners actief meedoen in De Bilt. Een burgerinitiatief is een agenderingsverzoek namens een groep inwoners (ondersteund door minimaal 49 handtekeningen). Het Uitdaagrecht geeft inwoners de kans een gemeentelijke taak over te nemen. De raad heeft op 30 maart 2023 een commissie Uitdaagrecht ingesteld, die door inwoners ingediende voorstellen daartoe beoordeelt. (doelstellingen 1 en 2)

In de raadsvergadering van 27 juni 2023 heeft de raad besloten tot het instellen van een raadswerkgroep die de keuze voor een vergadermodel voorbereidt op basis van wat de raad belangrijk vindt bij het besluitvormingsproces. Beeldvorming is een van de onderwerpen die daarbij aan bod zal komen. Implementatie van een nieuw vergadermodel is een groot project maar een model dat aansluit bij de wensen van de raad is van groot belang voor zijn functioneren en levert een sterkere lokale democratie op. (doelstellingen 1 en 2)

Per april 2024 loopt het contract met NotuBiz, leverancier van het raadsinformatiesysteem (RIS), af. In het RIS worden de vergaderingen van raad en commissie live uitgezonden en worden de vergaderstukken en andere raadsdocumenten ontsloten. Het aanbestedingstraject is vroegtijdig opgestart. Samen met de RID-gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede is een Plan van Aanpak en Programma van Eisen opgesteld. De kosten voor raadsinformatiesysteem zijn (marktbreed) flink gestegen t.o.v. de vorige aanbesteding (2018), onder andere doordat er geen prijsvechters meer actief zijn op de markt.

### **Dienstverlening**

Wij vinden een goede dienstverlening naar onze inwoners en bedrijven van groot belang. Waar mogelijk zullen wij onze digitale dienstverlening uitbreiden. (doelstelling 1,2)

In de jaren 2019 – 2023 hadden we minder aanvragen voor reisdocumenten, doordat de geldigheid van de vanaf 2014 aangevraagde reisdocumenten verlengd werd van 5 naar 10 jaar. Hierdoor ontstaat er tussen 2024 en 2029 een piek in het aanvragen van reisdocumenten. Dit kunnen we met de huidige bezetting, en mogelijk ook binnen de huidige openingstijden, niet opvangen. We zullen in 2024 de bezetting bij het team Gemeentewinkel en bij het KCC gaan uitbreiden. Hier staan inkomsten uit leges tegenover. Daarnaast wordt in 2023 het aanbestedingstraject ingezet voor de Burgerzakenapplicatie.

### 3b Prestatie indicatoren

Geen.

### 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden Partij	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Vereniging Nederlandse Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Het individueel bijstaan van haar leden bij het vervullen van de gemeentelijke bestuurstaken</li><li>▪ Het collectief behartigen van de belangen van de gemeenten bij andere overheden</li><li>▪ Het collectief optreden namens de gemeentelijke werkgevers.</li></ul>	Geen
Provinciale afdeling VNG	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Het collectief behartigen van de belangen van de gemeenten op provinciale schaal</li><li>▪ het beiden van een platform en netwerk voor gemeentebestuurders.</li></ul>	Geen
Platform Middelgrote Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Het bieden van een platform en netwerk voor gemeentebestuurders.</li></ul>	Geen

## 4 KADERSTELLENDENOTA'S

1. Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad De Bilt 2023
2. Gedragscode integriteit bestuurders De Bilt 2018
3. Strategische Agenda De Bilt 2030
4. Position Paper gemeente De Bilt voor Ruimtelijk-Economisch Programma U10
5. GemeenteBeleidsMonitor De Bilt 2021
6. Klanttevredenheidsonderzoek gemeentelijke dienstverlening 2021
7. Nota Participatiebeleid – Samenwerken in De Bilt (2019)
8. Nota Koersen op (digitale) dienstverlening - Visie en Meerjarenprogramma 2019-2022

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Bestuur en burgerzaken	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
0.1 - Bestuur	4.879.948	2.530.514	3.927.199	2.865.237	2.846.269	2.862.308	2.862.308	2.862.308
0.2 - Burgerzaken	1.047.507	904.100	1.065.684	1.291.661	1.179.418	1.285.082	1.246.210	1.246.210
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	1.136.910	988.555	1.023.963	1.566.486	1.558.282	1.564.337	1.570.390	1.552.349
<b>Totaal lasten</b>	<b>7.064.365</b>	<b>4.423.169</b>	<b>6.016.846</b>	<b>5.723.384</b>	<b>5.583.969</b>	<b>5.711.727</b>	<b>5.678.908</b>	<b>5.660.867</b>
Baten								
0.1 - Bestuur	1.545.068	0	1.011.730	0	0	0	0	0
0.2 - Burgerzaken	602.203	402.191	402.191	847.898	720.697	780.240	780.240	780.240
0.3 - Beheer overige gebouwen en gronden	161.759	344.081	344.081	607.189	357.189	357.189	357.189	357.189
<b>Totaal baten</b>	<b>2.309.030</b>	<b>746.272</b>	<b>1.758.002</b>	<b>1.455.087</b>	<b>1.077.886</b>	<b>1.137.429</b>	<b>1.137.429</b>	<b>1.137.429</b>
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>4.755.335</b>	<b>3.676.897</b>	<b>4.258.844</b>	<b>4.268.297</b>	<b>4.506.083</b>	<b>4.574.298</b>	<b>4.541.479</b>	<b>4.523.438</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>4.755.335</b>	<b>3.676.897</b>	<b>4.258.844</b>	<b>4.268.297</b>	<b>4.506.083</b>	<b>4.574.298</b>	<b>4.541.479</b>	<b>4.523.438</b>

## 2.2. Veiligheid

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma Veiligheid richt zich op veiligheid als een van de kerntaken van de gemeentelijke overheid. Deze kerntaak kan niet zonder een integrale aanpak. Wij ondernemen bij de aanpak van de veiligheidsthema's op alle onderdelen van de veiligheidsketen actie. De veiligheidsketen bestaat uit pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg. Daarbij stimuleren wij burgers, bezoekers, ondernemers en veiligheidspartners om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij te dragen aan de veiligheid binnen de gemeente.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

De gemeente De Bilt is een prettige gemeente om in te wonen. Het hoge veiligheidsgevoel onderstreept dit beeld. Samen met onze partners werken we aan het op peil houden van de veiligheid en openbare orde in onze gemeente.



#### 2b Operationele doelstellingen

1. Op basis van het gezamenlijk met de BES-gemeenten (Baarn, Eemnes, Bunschoten, Soest, De Bilt) op te stellen Integraal Veiligheidsplan<sup>1</sup> (IVP BES 2023-2026) geven we gezamenlijk concreet uitvoering aan het veiligheidsbeleid in de gemeenten. De volgende prioriteiten zijn in gezamenlijkheid bepaald:
2. Ondernijming: Vermenging tussen de onder- en bovenwereld tegengaan en voorkomen dat criminelen door de overheid worden gefaciliteerd en de economische machtsposities doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal uit criminele activiteiten. Dit met accenten op het buitengebied, vastgoed, bedrijventerreinen en mensenhandel.
3. Zorg en veiligheid: Inwoners die zorg nodig hebben en/of in de criminaliteit (dreigen te) belanden of overlast veroorzaken, glijden niet verder af.
4. Jeugd(overlast): Zo min mogelijk overlast van jeugd en een effectieve benadering van jeugdgroepen.
5. Digitale veiligheid: Het bevorderen van digitale weerbaarheid van onze inwoners en organisatie. Op basis van de IVP-thema's realiseren wij met de andere gemeenten de gewenste voortgang met jaarlijks door ons op te stellen gezamenlijke uitvoeringsprogramma's.
6. Wij bieden inzet op onderwerpen waar de actualiteit om vraagt. Hier gaat het bijvoorbeeld om woninginbraak, auto-inbraken, geweldsmisdrijven.
7. Wij leveren zichtbaar toezicht en handhaving op een effectieve, veilige en professionele wijze.
8. In opdracht beschermt de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) onze burgers tegen risico's (preventief) en biedt efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen, rampen en crisisbeheersing (repressief).
9. Wij grijpen snel en effectief in om een (veiligheids)kwestie niet groter te laten worden.

Wij hebben voldoende aandacht voor de nazorg van ex-gedetineerden, persoonsgerichte aanpak (PGA), complexe casuïstiek (top-X) en tegenstellingen in de samenleving (o.a. polarisatie en radicalisering).

<sup>1</sup> Het IVP BES is in september 2023 door de gemeenteraad vastgesteld.

## 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024
W6: Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren van 12-17)	60	100	100	100
W8: Winkeldiefstal (aantal per 1.000 inwoners)	6,2	6,2	6,0	6,0
W9: Gewelddsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	2,3	2,3	2,0	1,9
W10: Diefstal uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	2,8	3,1	2,1	2,0
W11: Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1000 inwoners)	5,1	4,8	3,0	2,8
Diefstal uit/vanaf personenauto (aantal per 1000 inwoners)	3,6	3,2	2,8	2,8
Percentage bevolking dat zich veilig voelt in de eigen buurt <sup>1</sup>	93%	**	94%	**
Diefstal van fiets (aantal per 1.000 inwoners)	3,3	6,0	4,0	4,0

Bron van de verplicht opgenomen indicatoren 1 t/m 6 en 8: [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl); 2023 en 2024 zijn streefcijfers. Indicator 7: \*\* De Gemeentelijke beleidsmonitor vindt om het jaar plaats.

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Aanpak Georganiseerde Ondernijnde Criminaliteit

Wij werken nauw samen met het Regionaal Informatie en Expertisecentrum Midden Nederland (RIEC MN). Het RIEC MN adviseert en ondersteunt de gemeente bij de bestuurlijke aanpak van ondernijnde en georganiseerde criminaliteit. Het gaat hier bijvoorbeeld om het actualiseren van het hennepconvenant, Art. 13b opiumbeleid en verbetering van de werkwijze en samenwerking bij integrale controles tegen ondernijning. Wij werken met het RIEC MN aan het daadwerkelijk uitvoeren en borgen van de toepassing van de Wet Bibob binnen onze organisatie.

Wij vergroten de bewustwording over risico's van georganiseerde ondernijnde criminaliteit door met het RIEC MN awareness trainingen en voorlichtingen te geven aan interne en externe partners over bijvoorbeeld vastgoed en het herkennen van signalen van ondernijning. Deze bewustwording geven wij bij onze inwoners een impuls door onze successen bij bijvoorbeeld integrale controles bekend te maken en publieksinformatie te delen.

Wij voeren met regelmaat (georganiseerde) integrale controles van bedrijven uit in samenwerking met partners als de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU), brandweer, politie, belastingdienst, Stedin en Douane. Wij proberen duiding en toelichting te voorzien, wanneer er door veiligheidspartners op eigen titel speciale strafrechtelijke interventies plaatsvinden in onze gemeente in relatie tot ondernijning. Hierbij leggen wij accenten op het buitengebied, bedrijventerreinen, vastgoed en mensenhandel.

#### Toezicht en Handhaving

Wij realiseren de uitbreiding van de vaste boa formatie met 1 fte met de extra middelen die in de kadernota beschikbaar zijn gesteld.

Wij voeren het werkplan uit en werken daarbij meer en meer wijk- en buurtgericht, informatiegestuurd en preventief. Wij ontdekken trends en ontwikkelingen sneller zodat wij eerder preventief bijsturen als gemeente met politie en/of andere ketenpartners. Wij nemen in regionaal verband deel aan de poule van toezichthouders voor de Drank- en Horecawet. Dit komt de slagkracht van onze gemeente ten goede.

Wij benutten de samen met de BES-gemeenten gesloten samenwerkingsovereenkomst waarin gemeenten onderling hun boa's kunnen uitlenen of inlenen wanneer dit noodzakelijk is. Wij rusten onze boa's uit met Bodycams en verkennen de meerwaarde van het werken met een mutatiesysteem waarmee de handhavers de geconstateerde omstandigheden op objectieve wijze kunnen vastleggen. Dit ten behoeve van analyse,

dossiervorming, overdracht of om bijvoorbeeld een officier van justitie duidelijk inzicht te geven in de feiten en omstandigheden van een gebeurtenis.

### **Veiligheidsregio Utrecht (VRU)**

De VRU levert in opdracht brandweerzorg, de organisatie van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en beheert de gemeenschappelijke meldkamer.

Wij passen de brandweerposten Groenekan en De Bilt aan om tot een stabiele paraatheid te komen.

### **Lokale veiligheid en Koppeling PGA/Sociaal Domein**

Wij dragen de wettelijke verantwoordelijkheid om mensen die grip op hun leven (dreigen te) verliezen te ondersteunen. Wij proberen de kans dat mensen zichzelf, anderen of de maatschappij schade berokkenen te minimaliseren.

Onze interventiespecialisten veiligheid grijpen in op de thema's PGA (Persoonsgerichte Aanpak) en Top-X, ketenregie, PmVG (personen met verward gedrag) en Onbegrepen Gedrag met Gevaarsrisico (OGG). Hiermee voorkomen wij dat zorg/veiligheidsproblematiek (verder) escaleert. In het belang van de veiligheid leveren wij maatwerk voor inwoners vanuit de PGA en PmVG. Indien nodig schakelen wij met het Zorg- en Veiligheidshuis.

### **Radicalisering en uitersten in de samenleving**

Wij hebben in een netwerksamenwerking toenemende aandacht voor (online aangejaagde) ordeverstoringen en maatschappelijke onrust alsmede het tegengaan van polarisering en radicalisering. Wij doen dit vanuit een preventieve aanpak. Alles vanuit de gedachte dat preventie aan de voorkant meer waarde heeft dan het oplossen van het incident.

Uitingen van maatschappelijke onrust kunnen bestaan uit individuele of kleinschalige demonstraties, maar ook uit grootschalige en ernstige verstoringen van de openbare orde. Door internet en (social) media is de kans op uitvergroting en escalatie van maatschappelijke onrust groter, wat weer tot verhevigde tegenreacties kan leiden. Voornoemde ontwikkelingen vragen veel van de capaciteit van ons, politie en OM. Wij zorgen dat wij goed weten wat er speelt binnen het netwerk, wij bewaken onze neutraliteit en objectiviteit en blijven goed in verbinding met bijvoorbeeld organisatoren of sponsors van een protest.

Radicalisering signaleren wij zo vroeg mogelijk, dit doen wij op plekken waar risicogroepen komen: op scholen, in de wijk, bij buurtcentra, maar nadrukkelijk ook thuis en bij vrienden. Hiervoor benutten wij ons netwerk van ketenpartners én de kennis bij de gemeente.

Noodzakelijke repressieve maatregelen zoals het voeren van stopgesprek, het opnemen van iemand in de persoonsgerichte aanpak danwel Top-X, nemen wij in nauwe samenwerking met de relevante ketenpartners.

### **Methodiek "De Voorkant"**

Met de methodiek "De Voorkant" brengen wij alle, dus ook de niet-overlast gevende, jongerengroepen in beeld. Wij voorkomen grensoverschrijdende jeugd- en jongerenoverlast en eventuele doorontwikkeling naar criminaliteit door jongeren op het juiste moment uit de context te halen. Dat doen wij door perspectief te bieden op onder meer zorg/ontwikkeling/opleiding/gezin danwel repressie toe te passen.

Wij dragen vanuit onze expertise, indachtig methodiek De Voorkant, structureel bij aan de wijkgerichte aanpak Bilthoven Zuid.

### **Regionale netwerksamenwerking op verschillende thema's en prioriteiten**

Wij geven in gezamenlijkheid met onder andere gemeenten, politie en het OM opvolging aan de Regionale Veiligheidsstrategie (RVS) en het, eerder genoemde, Integraal Veiligheidsplan BES 2023-2026. De RVS 2023-2026 bevat de volgende prioriteiten: georganiseerde ondermijnende criminaliteit, inclusief mensenhandel, digitale veiligheid/cybercrime en maatschappelijke onrust.

### **Crises en calamiteiten**

We reageren adequaat op crises, gevoelige kwesties, calamiteiten en acute danwel grensoverschrijdende overlast, ook als hiervoor onvoorziene middelen en inzet benodigd is.

### 3b Prestatie indicatoren

Geen.

### 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden Partij	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Halt Regio Utrecht	Halt levert een bijdrage aan de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit. Daarnaast is Halt actief op het gebied van advisering, voorlichting en de ontwikkeling en uitvoering van preventieprojecten.	Geen
Veiligheidsregio Utrecht	Het doel van de Veiligheidsregio Utrecht is het beschermen van burgers tegen risico's (preventief) en het bieden van efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en crisisbeheersing (repressief). Daarnaast is het doel van de VRU het realiseren van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van crisisbeheersing in alle Utrechtse gemeenten.	Laag
Bureau Regionale Veiligheidsstrategie	Bureau RVS ondersteunt bij diverse veiligheidsprojecten, versterkt de uitvoering van de Regionale Veiligheidsstrategie, door gemeenten en alle andere veiligheidspartners te inspireren. Voorbeelden hiervan zijn de aanpak van ondermijning, radicalisering en digitale veiligheid. Het doel van deze inspanningen is om de subjectieve- en objectieve veiligheid in de regio en in De Bilt te vergroten.	Geen

## 4 KADERSTELLENDENOTA'S

1. IVP BES-gemeenten 2023-2027 (in productie)
2. Gemeente Beleidsmonitor 2021
3. Programmabegroting 2024 VRU
4. Regionaal Crisisplan 2024-2027 VRU

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Veiligheid	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	2.964.238	3.247.507	3.647.068	3.870.410	3.868.096	3.862.701	3.860.433	3.858.163
1.2 - Openbare orde en veiligheid	1.334.913	1.128.374	1.207.618	1.284.030	1.284.030	1.284.030	1.284.030	1.284.030
Totaal lasten	4.299.151	4.375.881	4.854.686	5.154.440	5.152.126	5.146.731	5.144.463	5.142.193
Baten								
1.1 - Crisisbeheersing en brandweer	8.675	0	0	0	0	0	0	0
1.2 - Openbare orde en veiligheid	232.890	66.388	66.388	76.071	76.071	76.071	76.071	76.071
Totaal baten	241.565	66.388	66.388	76.071	76.071	76.071	76.071	76.071
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>4.057.587</b>	<b>4.309.493</b>	<b>4.788.298</b>	<b>5.078.369</b>	<b>5.076.055</b>	<b>5.070.660</b>	<b>5.068.392</b>	<b>5.066.122</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>4.057.587</b>	<b>4.309.493</b>	<b>4.788.298</b>	<b>5.078.369</b>	<b>5.076.055</b>	<b>5.070.660</b>	<b>5.068.392</b>	<b>5.066.122</b>



## 2.3. Verkeer en vervoer

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma Verkeer, vervoer en waterstaat richt zich op het verbeteren van het verblijfsklimaat in woongebieden, verkeersveiligheid, het handhaven van de bereikbaarheid en het verbeteren van de verkeersstructuur gericht op doorstroming van het goederen- en personenverkeer. In dit programma besteden we aandacht aan het aanleggen van infrastructuur en het reguleren en verduurzamen van verkeers- en vervoerstromen.

In 2023 is de Mobiliteitsvisie De Bilt vastgesteld. De kern daarvan is dat het mobiliteitsbeleid gericht is op het ontwikkelen van een duurzaam/groene, veiliger en toegankelijke gemeente. De looptijd van de Mobiliteitsvisie is tot 2035. In 2023 maken wij een begin met de uitvoering daarvan en zetten dat in 2024 voort. In veel opzichten is het een voortzetting van voorgaand beleid, maar er zijn ook andere accenten en nieuwe aandachtsvelden.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Duurzame lokale en regionale bereikbaarheid voor inwoners en bedrijven. (global goal 9.1)
2. Inwoners kunnen zich verplaatsen via verkeersveilige routes. (global goal 9.1)
3. Openbaar vervoer is een bereikbare en daarmee aantrekkelijke vorm van verplaatsen met het knooppunt station Bilthoven als centraal punt. (global goal 9.1)
4. Hoofdwegen en hoofdfietsroutes zorgen voor een veilige en goede verkeersafwikkeling. (global goal 9.1)
5. De openbare verlichting draagt bij aan een goede oriëntatie in de openbare ruimte, de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid (global goal 9.1)
6. De doorlopende uitbreiding van het aantal e-laadpunten bevordert elektrisch rijden en draagt bij aan vermindering emissie schadelijke stoffen (global goal 9.4).



#### 2b Operationele doelstellingen

1. Bevordering van de doorstroming op ontsluitingswegen voor OV-routes door verkeerskundige maatregelen. (Maatschappelijk effect 1)
2. Versterken station Bilthoven als OV-hub (trein met goed voor- en natransport) met name ten behoeve van het lokale en bestemmingsverkeer. (Maatschappelijk effect 1)
3. We lossen verkeersveiligheidsknelpunten op. (Maatschappelijk effect 2)
4. Van de inwoners van De Bilt moet tenminste 80 % gebruik kunnen maken van een Openbaar Vervoer voorziening in de buurt (500 m of 10 minuten lopen). (Maatschappelijk effect 3)
5. Hoofdwegen en hoofdfietsroutes richten we zo in dat er een goede en veilige verbindingen ontstaan, waarin het verkeer voldoende doorstroomt. (Maatschappelijk effect 4)
6. We gaan sluijperverkeer tegen. (Maatschappelijk effect 4)

## 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024
Verkeersongevallen op gemeentelijke wegen	146	142	125	110
Letselslachtoffers op gemeentelijke wegen	44	42	36	30

Cijfers voor 2023 en 2024 zijn een prognose

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Regiopartners

Om onze operationele doelen te bereiken voeren wij concrete activiteiten uit en behartigen wij het gemeentelijke belang in regionale en provinciale processen en overleggen. Zo zijn we actief in:

1. De U10 tafel duurzame bereikbaarheid.
2. Het programma Regiopoorten in het kader van Spoorzone Bilthoven.
3. Het Regionaal mobiliteitsprogramma 2.0 (RMP).
4. Rijk regio overleg Ring Utrecht.
5. Deelname overleggen Gooi- en Vechtstreek in het kader van Gooilijn (trein).
6. Verkenning toekomstvisie Soesterlijn
7. Provinciale netwerkontwikkeling (gebiedsuitwerking Utrecht Noordoost) en concessie uitvraag openbaar vervoer.
8. Gemeentelijk verkeersplatform.

Wij zetten ons in voor knooppunt ontwikkeling in de gemeente De Bilt. Ten behoeve van een duurzame bereikbaarheid van onze gemeente en de regio. Hierin spelen drie specifieke locaties een rol. Dit zijn afrit A27 Nieuwe Wetering, Spoorzone Bilthoven en De Bilt Zuid (kruispunt OV hoofdcorridors N237 en N412/Soestdijkseweg Zuid). Vanuit de aanpak van het strategisch plan verkeersveiligheid werken wij samen met de provincie aan het verbeteren van de verkeersveiligheid door het registreren van de lokale hotspots van ongevallen in combinatie met het in kaart brengen van potentieel risicovolle situaties.

#### Gemeentelijke beleid

In maart 2023 is de nieuwe Mobiliteitsvisie vastgesteld.

Aandachtspunten hierin zijn het ontsluiten van nieuwe woningbouwgebieden in combinatie met aanpassing van parkeernormen. Hierbij maken wij bij nieuwe ontwikkelingen onderscheid naar type gebied, waarbij gebieden met goede alternatieven voor autobezit een lagere parkeernorm krijgen dan tot nu toe gebruikelijk is. Ook is dankzij de prestatieafspraken met SSW voor sociale woningbouw een lagere parkeernorm mogelijk. In het parkeerbeleid is ook aandacht voor het tegengaan van parkeren in woonwijken door bezoekers van Utrecht. Dit nieuwe parkeerbeleid leggen we in 2024 aan u raad voor.

Wij continueren de handhaving van de geslotenverklaring op de Korssesteeg in Westbroek.

Bij inrichting van nieuwe wegen en gebiedsontwikkeling maken we gebruik van de principes uit de STOMP-methode (stappen, trappen, OV, MaaS (Mobility as a Service; bijvoorbeeld Uber) en privé auto). STOMP is een ontwerpprincipie waarbij allereerst wordt uitgegaan van ruimte voor voetganger en fietser en pas op de laatste plaats voor de (privé) auto.

In gesprek met de provincie Utrecht proberen wij de kwaliteit van het openbaar vervoer in stand te houden of te verbeteren, door bijvoorbeeld het beter toegankelijk maken van bushaltes.

#### Verkeer en vervoer-projecten

Een belangrijke bouwsteen voor alle verkeer en vervoer-projecten is de mate waarin we subsidies kunnen verkrijgen. Afhankelijk van de beschikbaarheid van subsidie en uiteraard ook eigen middelen voor verkeer en vervoer, besteden we in 2024 aandacht aan het veilig inrichten van de Berlagelaan (resterend deel na reconstructie in 2021), 'Herbierotonde', schoolomgevingen, de kruising Dorpsweg-Nachtegaallaan en aanvullende

maatregelen die voortkomen uit het VCP De Bilt. Tenslotte zetten we ons in voor het geloofwaardig vormgeven van 30 km/u zones: De inrichtingskenmerken van de straat ondersteunen dat de maximumsnelheid niet wordt overschreden.

Er is bij projecten meer nadruk op een integrale benadering, waarbij langzaam verkeer en openbaar vervoer een zwaarder accent krijgt in oplossingen en minder ruimte is voor autogebruik en -parkeren. Dat laatste is overigens relatief: de auto blijft ook in de toekomst een belangrijk onderdeel in het verkeerssysteem.

In 2024 werken wij samen met de provincie Utrecht aan diverse fietsprojecten:

1. Voorbereiden aanleg Doorfietsroute Utrecht-Hilversum
2. Verbeteren fietsroute Groenekaneweg tussen Groenekan en Larenstein
3. We benutten d.m.v. cofinanciering zoveel mogelijk kansen om ook het lokale fietsnetwerk te verbeteren
4. We beoordelen opnieuw de haalbaarheid van het verbeteren van het Uppsalapad (bestemmingsplanwijziging noodzakelijk) en indien redelijkerwijs haalbaar alsnog uitgewerkt.
5. We dragen middels een cofinanciering bij om ook het Biltse deel van het oude spoorbaan pad tussen Bilthoven en Huis ter Heide te verbreden en te verbeteren.

Daarnaast zetten wij ons continu in voor het adviseren op verschillende vergunningsaanvragen. Wij handelen per kalenderjaar enkele honderden meldingen openbare ruimte af. Tenslotte behandelen we circa 40 aanvragen voor laadpalen ten behoeve van elektrisch rijden.

### **Wegen**

Als gemeente hechten we grote waarde aan het onderhouden en verbeteren van ons wegennetwerk. Wegen vormen de levensader van onze gemeenschap, waarop inwoners, bedrijven en bezoekers dagelijks vertrouwen om zich te verplaatsen. Om deze reden hebben we in 2022 het Wegenbeheerplan vastgesteld. Dit plan vormt de leidraad voor ons wegenbeheer en onderhoud, en stelt ons in staat om de veiligheid, bereikbaarheid en duurzaamheid van onze wegen te waarborgen. Voor de komende begrotingsperiode blijven we ons inzetten voor de uitvoering van dit plan, waarbij we extra aandacht besteden aan het wegwerken van achterstallig onderhoud, duurzaamheid en innovatie. Zoals het verminderen van de CO<sub>2</sub>-uitstoot en het bevorderen van milieuvriendelijke oplossingen.

In 2024 zijn voor het wegbeheer, naast reguliere onderhoudswerkzaamheden zoals overlagingen (deklaag van 3 cm) en herstratingen, de volgende projecten gepland:

1. Deel Groenekaneweg
2. Sperwerlaan
3. Kerklaan
4. Looijdijk

### **Civiele kunstwerken**

Het beheer en onderhoud van onze civiele kunstwerken blijft een prioriteit voor onze gemeente. Het in 2022 opgestelde beheersplan vormt de basis voor onze inspanningen om de functionaliteit, veiligheid en duurzaamheid van deze constructies te waarborgen. Door middel van regelmatig onderhoud, investeringen in duurzame oplossingen en nauwe samenwerking met belanghebbenden, zullen we blijven werken aan het behoud van onze civiele kunstwerken als waardevolle verbindingpunten binnen onze gemeenschap.

In 2024 gaan we de volgende bruggen vervangen;

1. Brug Weltevreden
2. Brug Sperwerlaan
3. Brug Vogelwikke
4. Brug Boetzelaerpark
5. Brug aan de Utrechtseweg

### **Verkeersregelinstallaties en verkeersvoorzieningen**

Het beheerplan verkeersregelinstallaties (VRI's) gaat over het doelmatig beheer en onderhoud van VRI's in het Biltse wegennetwerk. Onze gemeente heeft 13 verkeersregelinstallaties. De gemiddelde levensduur van een VRI is 15 jaar. Het huidige beheerplan voor deze installaties is verouderd en daarom stellen wij voor om het te

actualiseren. Door dit te doen, kunnen we ons richten op het realiseren van een beter beheer, onderhoud en vervangingen van onze verkeersregelinstallaties.

### Openbare verlichting

In 2023 hebben we de startnotie openbare verlichting vastgesteld. Naar aanleiding hiervan gaan we in 2024 het beleidsplan- en beheerplan openbare verlichting actualiseren. In het beheersplan gaan we voorstellen doen omtrent het vervangings- en vernieuwingsplan.

## 3b Prestatie indicatoren

	Prestatie indicator	2021	2022	2023	2024
1	Behandelde meldingen openbare ruimte	250	441	300	350
2	Uitgevoerde verkeersprojecten			4	4
3	Infrastructurele werken	4	4	4	4
4	Maatregelen inrichting en veiligheid	10	10	5	5

Cijfers voor 2023 en 2024 zijn een prognose

## 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Bij dit programma zijn geen verbonden partijen.

## 4 KADERSTELLEDE NOTA'S

1. Mobiliteitsvisie 2035 (2023)
2. Wegenbeheersplan 2022-2026
3. Beleidsplan Civiele Kunstwerken 2022-2026
4. Beleidsplan openbare verlichting 2015
5. Structuurvisie gemeente De Bilt 2030 (2012)
6. Verkeerscirculatieplan De Bilt (2014)
7. Corridor studie Soestdijkseweg (2014)
8. Fietsprioriteitenplan (2016)
9. Strategisch plan Verkeersveiligheid (2018)
10. Toekomstbeeld OV 2040 (Prov Utrecht)
11. Mobiliteitsvisie Provincie Utrecht (2019)
12. Position Paper De Bilt (2019)

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Verkeer en vervoer	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
2.1 - Verkeer en vervoer	6.381.101	5.229.227	4.815.174	4.925.518	5.108.438	5.335.054	5.475.441	5.571.105
Totaal lasten	6.381.101	5.229.227	4.815.174	4.925.518	5.108.438	5.335.054	5.475.441	5.571.105
Baten								
2.1 - Verkeer en vervoer	644.529	532.506	757.756	571.833	571.833	571.833	571.833	571.833
Totaal baten	644.529	532.506	757.756	571.833	571.833	571.833	571.833	571.833
Totaal Exploitatie (lasten – baten)	5.736.572	4.696.721	4.057.418	4.353.685	4.536.605	4.763.221	4.903.608	4.999.272
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	665.000	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>-665.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>5.071.572</b>	<b>4.696.721</b>	<b>4.057.418</b>	<b>4.353.685</b>	<b>4.536.605</b>	<b>4.763.221</b>	<b>4.903.608</b>	<b>4.999.272</b>

## 2.4. Economie

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Dit programma richt zich op het versterken en verbreden van de economische structuur. Met specifieke aandacht voor kennis en innovatie, verduurzaming van de economie, lokaal ondernemerschap voor een vitale economie in elke kern en het buitengebied.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Gemeente De Bilt is en blijft een aantrekkelijke plek om te werken, winkelen en te recreëren
2. Behoud en versterking van het vestigingsklimaat voor kennisintensieve, creatieve bedrijven, ten behoeve van werkgelegenheid en impuls voor lokale toeleverende bedrijven.
3. Leefbare en vitale kernen door het behouden en zo mogelijk versterken van lokaal ondernemerschap, detailhandel (centra) en de markt.
4. Transitie naar een circulaire landbouw in samenwerking met de agrariërs, waarbij ook aandacht is voor andere activiteiten met toekomstperspectief voor agrarische ondernemers

#### 2b Operationele doelstellingen

1. Continuëren huidige samenwerking met o.a. winkeliersverenigingen, BCB en ROM om contact en dienstverlening aan ondernemers verder te optimaliseren met als het ondernemersklimaat verder te versterken.
2.
  - a. Vestigingsruimte voor life science bedrijven creëren, zowel MKB als grote bedrijven.
  - b. Aantrekkelijke broedplaats(en) bieden voor creatieve bedrijven.
  - c. Verplaatsen van lokale bedrijven om te groeien en om transformatie van verouderde bedrijventerrein mogelijk te maken.
3.
  - a. De huidige bedrijventerreinen, met uitzondering van de beoogde te transformeren locaties, worden zo optimaal benut (o.a. intensivering) en is er geen ruimte voor nieuwe woonfuncties op deze locaties
  - b. ZZP'ers en starters zo optimaal mogelijk faciliteren met aantrekkelijke woon-werkgebieden en flexwerkconcepten.
  - c. Actieve monitoring van de winkelcentra en de markt
  - d. Grote werkgevers voor de lange termijn behouden
4. Stimuleren en faciliteren om agrarische ondernemers om op een duurzame manier te laten ondernemen

#### 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024
Werkgelegenheid	20.830	21.200	21.400	21.500
W14: Functiemenging	50,2%	50,7%	50,7%	
W16: Aantal vestigingen van bedrijven <sup>2</sup>	5.240	5.460	5.550	5.700
Ranglijst MKB vriendelijkste gemeente				

Bron: Provincie Utrecht (cijfers m.b.t. 2022, 2023 en 2024 zijn streefwaarden)

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Life sciences as

In nauwe samenwerking met de eigenaar van het USP Bilthoven (USPB), de stichting USP, de gemeente De Bilt, de provincie en de Regionale Ontwikkelings Maatschappij (ROM) werken in het kader van het USPB convenant samen om de doorontwikkeling van het USPB, ook in relatie tot de 25.000m<sup>2</sup> life Science bedrijvigheid op de Schapenweide, zo optimaal mogelijk te laten verlopen. Samen met deze partners en in goede afstemming met de omgeving worden de randvoorwaarden gecreëerd voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor de life science bedrijvigheid. Met een beoogde toegezegde subsidiemogelijkheid van de provincie wordt een procesmanager aangesteld om de kansen voor de life science sector zo goed mogelijk te benutten.

Berg en Bosch, oorspronkelijk een sanatorium, is tegenwoordig een bedrijvenpark op het gebied van zorg, gezondheid en sociaal-maatschappelijke dienstverlening en maakt deel uit van de Life Science As. Op deze locatie is nog ruimte voor nieuwe activiteiten. De contacten met de eigenaar zijn onlangs weer aangehaald met als doel op welke wijze de gemeente een meerwaarde kan zijn in de verdere ontwikkeling

#### Bedrijventerreinen

Meerdere bedrijventerreinen in De Bilt zoals de Molenkamp, Ambachtstraat en de Spoorzone zijn in beeld om te transformeren naar een woon- en werklocaties. Niet omdat er geen vraag is voor bedrijfslocaties maar wel omdat deze locaties een bijdrage kunnen leveren aan de urgente woonopgave. In het kader van de omgevingsvisie bepalen we hoe ruimte behouden kan blijven voor werkgelegenheid bij transformatie naar woon- en werklocatie en / of op welke wijze schuifruimte waar mogelijk binnen de rode contouren geboden kan worden aan bedrijven uit deze te transformeren gebieden. Met de beperkte ruimte binnen de rode contouren is dit een lastige opgave. Mogelijkerwijs kunnen de beoogde nieuwe regionale bedrijventerreinen een oplossing bieden, maar deze locaties lopen vertraging op.

Ook snelgroeiende Biltse bedrijven die op zoek zijn naar meer dan 1 ha op een bedrijventerrein zijn de komende jaren aangewezen op locaties buiten de gemeente.

Daarnaast wordt verkend of voor de locatie Industrierrein Maartensdijk en Koningin Wilhelminaweg in Groenekan een bedrijvenvereniging haalbaar is.

#### Kantoren

De kantoorruimtes zijn verspreid over de hele gemeente, met een concentratie van kantoorvilla's rond de Utrechtseweg, Soestdijkseweg-Zuid en kantoorpanden op de Leyensehof. Ondanks COVID blijft de leegstand op de kantorenmarkt onder de frictieleegstand (wat positief is). In de gemeente zijn diverse locaties op basis van flexwerkconcepten (o.a. gericht op ZZP-ers). Het doel is de Spoorzone te transformeren naar een aantrekkelijke woon- en werklocatie.

#### Creatieve broedplaatsen

Buro Lou is een succesvolle broedplaats voor ondernemers aan de Leyenseweg 38 in Bilthoven. Op termijn gaat de locatie sluiten in verband met de realisatie van Bink Park (wonen). Om dit gat te vullen is het doel begin 2024 een creatieve broedplaats te hebben aan de Weteringlaan 1 (pal aan de gemeentegrens met Zeist). Dit initiatief wordt getrokken door marktpartijen. Daarnaast zijn de accountmanager en strategisch adviseur actief op zoek naar additionele locaties in de zes kernen van de gemeente De Bilt. Het vetrekpunt is en blijft dat de gemeente hierin faciliterend is en zelf niet gaat exploiteren en beheren.

#### Recreëren en toerisme

Recreatie en toerisme zijn geen speerpunten van de gemeente De Bilt. Afgelopen jaren is logischerwijs hieraan geen prioriteit gegeven. In de eerste helft van 2024 zal een verkenning worden uitgevoerd of er aanknopingspunten zijn om de huidige lijn te wijzigen.

#### Winkeliers | Markt

Met hulp van een provinciale subsidie zijn er in 2023 een activatieplannen opgesteld voor Centrum Bilthoven en het Hessenkwartier (Hessenweg/Looydijk) met acties voor zowel de gemeente, winkeliers als eigenaren om deze winkelcentra te versterken. In 2024 wordt uitvoering gegeven aan acties uit dit plan.

Daarnaast wordt gewerkt aan de actualisatie van de marktverordening (2007). Eind 2023 wordt Markt 2.0 gelanceerd in combinatie met het winkelcentrum Planetenbaan. Daarnaast wordt geïnventariseerd of de gemeente een actieve rol kan vervullen bij de winkelgebieden Maertensplein, Oude Dorp en zelfstandige winkellocaties (o.a. landwinkels)

### **Buitengebied**

De gemeente De Bilt huisvest een diverse groep aan agrarische ondernemers in het buitengebied. Ook in De Bilt zal de stikstof uitstoot sterk gereduceerd moeten worden. Het is de verantwoordelijkheid van de provincie om met gebiedsgerichte aanpakken uitvoering te geven aan deze reductie. Naast stikstof spelen opgaven zoals waterkwaliteit, landschapontwikkeling en agrarisch natuurbeheer een rol.

We willen de transitie naar een circulaire landbouw stimuleren. Dit doen wij door in nauw contact te staan met ons agrarische ondernemers en bijvoorbeeld bij de provincie in het kader van het Uitvoerings Programma Landelijk Gebied aan te dringen op voorwaarden en middelen om deze transitie te maken. Daarnaast willen we agrariërs ruimtelijk meer mogelijkheid geven deze transitie te maken mits initiatieven ook bijdragen aan de landschappelijke, natuur en cultuurhistorische waarden.

### **Accountmanager bedrijven**

De accountmanager bedrijven (bedrijfscontactfunctionaris) is het vaste gezicht, aanspreekpunt en schakel naar gemeentelijk dienstverlening voor ondernemers en ondernemers/winkeliersverenigingen. Binnen de gemeentelijke organisatie is de accountmanager bedrijven de ambassadeur om oog te hebben voor belangen van ondernemers en vragen van ondernemers zo efficiënt en snel mogelijk af te handelen. Met de ondernemersnieuwsbrief worden ondernemers op de hoogte gebracht over onderwerpen die voor hen van belang zijn voor kansen en aandachtspunten bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, veiligheid en werk en inkomen. Mede met behulp van bedrijfsbezoeken door wethouder(s) en of college blijft de gemeente goed op de hoogte van wat er speelt bij bedrijven en voeren we het gesprek op welke wijze bedrijven meer kunnen bijdragen aan de energietransitie en op het gebied van werk en inkomen. Bij innovatieve en of internationale bedrijven gaat dit in samenwerking met de ROM die bedrijven kan ondersteunen met netwerkvorming, internationalisering en financiering om innovaties naar de markt te brengen. Jaarlijks wordt door de gemeente zelf twee events georganiseerd; Dag van de Ondernemer (ontbijt op Jagtlust) en het Ondernemerscafé.

### **Regionale samenwerking**

De gemeente participeert in de U10 tafels Economische Positionering. Prioritaire opgaven in 2024 zijn voldoende ruimte voor bedrijven op werklocaties (met name het regionale bedrijventerrein dossier in relatie tot potentiële schuifruimte voor Biltse ondernemers), de Human Capital Agenda om te zorgen voor voldoende werknemers in de cruciale sectoren en de verdere samenwerking met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) Utrecht Region en de Economic Board Utrecht (EBU). Als gemeente nemen we deel aan de U10 overleggen maar zien we voor onszelf op dit moment geen regionaal trekkende rol weggelegd.



### 3b Prestatie indicatoren

	Prestatie indicator per jaar	2020	2021	2022	2023
1	Werkbezoeken			40	40
2	Aantal contacten met ondernemers   accountmanager			~200	~250
3	Bijeenkomsten winkeliersverenigingen + markt			15	20
3	1-1 gesprekken grootste werkgevers			5	10
4	Nieuwsbrief Ondernemers			6	6
5	Bijeenkomsten regionale samenwerking (focus life sciences en bedrijventerrein)			10	10
6	Dag van de Ondernemer			1	1
7	Ondernemerscafé			1	1
8	Bedrijventerreinen   in contact met bedrijven i.v.m. met beoogde transformatie   1-1 gesprekken			10	10
9	Actief in contact met agrarische ondernemers   bijeenkomsten			4	4
10	Toerisme en Recreatie   Inventarisatie per kern			3	3

### 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Bij dit programma zijn geen verbonden partijen.

## 4 KADERSTELLENDENOTA'S

1. Omgevingsvisie 2023 (wordt kader na vaststelling in 2024)
2. Integraal Ruimtelijk Perspectief REP U10 (2021)
3. Regionale Economische Agenda Utrecht Region (REA) 2019
4. Nota detailhandel en horeca gemeente De Bilt (2017)
5. Structuurvisie (Life Science as) (2012) (Vervalt na vaststelling Omgevingsvisie)
6. Nota Economisch beleid "Dynamiek binnen groene kaders" (2007) (vervalt na vaststelling Omgevingsvisie)

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Economie	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
3.1 - Economische ontwikkeling	103.769	132.492	141.288	147.738	147.738	147.738	147.738	147.738
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	883.413	1.737.773	1.739.545	16.465	16.335	16.502	16.495	16.488
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	270.897	250.669	257.670	266.550	266.550	266.550	266.550	266.550
3.4 - Economische promotie	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal lasten</b>	<b>1.258.079</b>	<b>2.120.934</b>	<b>2.138.503</b>	<b>430.753</b>	<b>430.623</b>	<b>430.790</b>	<b>430.783</b>	<b>430.776</b>
Baten								
3.1 - Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0
3.2 - Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.007.774	1.710.495	1.710.495	-574	-574	-574	-574	-574
3.3 - Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	124.322	9.038	9.038	9.379	9.379	9.379	9.379	9.379
3.4 - Economische promotie	215.012	221.714	221.714	230.139	230.139	230.139	230.139	230.139
<b>Totaal baten</b>	<b>1.347.108</b>	<b>1.941.247</b>	<b>1.941.247</b>	<b>238.944</b>	<b>238.944</b>	<b>238.944</b>	<b>238.944</b>	<b>238.944</b>
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>-89.029</b>	<b>179.687</b>	<b>197.256</b>	<b>191.809</b>	<b>191.679</b>	<b>191.846</b>	<b>191.839</b>	<b>191.832</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	150.000	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>150.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>60.971</b>	<b>179.687</b>	<b>197.256</b>	<b>191.809</b>	<b>191.679</b>	<b>191.846</b>	<b>191.839</b>	<b>191.832</b>

## 2.5. Onderwijs

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma gaat over een resultaatgericht en integraal onderwijsbeleid, bestaande uit reguliere, kwaliteit onderwijs(huisvesting), passend onderwijs, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid en leerplicht.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Jeugdige inwoners van de gemeente De Bilt groeien gezond en veilig op, ontwikkelen en ontplooiën zich maximaal en behalen minimaal een startkwalificatie, mits dit haalbaar is binnen hun mogelijkheden.
2. Volwassenen beheersen de Nederlandse taal voldoende om mee te kunnen doen aan de samenleving.



#### 2b Operationele doelstellingen

1. Leerlingen krijgen les in goede schoolgebouwen met zo mogelijk ruimte voor kinderopvang en buitenschoolse opvang. De accommodaties voldoen aan wettelijke eisen, rekening houdend met onderwijskundige, maatschappelijke, demografische en bouwkundige ontwikkelingen.
2. Peuters met een (risico op) een taalachterstand nemen deel aan een VVE programma, waarbij we de mogelijkheden verruimen om VVE te organiseren per kern en per wijk.
3. We inventariseren de behoefte en mogelijkheden voor studieplekken in iedere kern.
4. We voeren de Lokaal Educatieve Agenda uit in samenwerking met onze maatschappelijke partners, waarbij het versterken van de kanselijkheid voor onze jeugdigen kernthema is.
5. We maken nieuwe afspraken rondom passend onderwijs, zodat vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Het aantal thuiszitters en het schoolverzuim stijgt in 2024 minder snel dan het landelijke gemiddelde. Het aantal jongeren zonder startkwalificatie stijgt in 2024 minder snel dan het landelijke gemiddelde.
6. We stimuleren laaggeletterden tot deelname aan passende programma's zodat het aantal gebruikers van laagdrempelig aanbod taalvaardigheid, volwassenenonderwijs in bibliotheken en buurthuizen toeneemt

#### 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2024
W17: Absoluut verzuim aantal leerlingen per schooljaar (leeftijdscategorie 5-18 jr) per 1000	2,6	9,4	3
W18: Relatief verzuim aantal leerlingen per schooljaar (leeftijdscategorie 5 – 18jr) per 1000	13	17	25
W20: Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in procenten.	1,7%		1,9%
Aantal peuters die een VVE programma volgen.	45	45	55
Aantal peuters dat gebruik maakt van de regeling 'Aanbod voor Alle Peuters.	32	32	32

NB De cijfers van 2021 en 2022 met betrekking tot verzuim zijn vertekend door Corona. De cijfers van 2024 betreffen streefcijfers, rekening houdend met de landelijke trend.

### **3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?**

#### **3a Activiteiten**

##### **Onderwijshuisvesting (Doelstelling 1)**

We realiseren het programma onderwijshuisvesting 2024. Na toetsing aan de verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting kennen we voorzieningen toe aan De Bosbergschool, De Patioschool De kleine Prins, De Berg en Bosschool, De Werkplaats en Het Nieuwe Lyceum.

We stellen in 2024 een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vast en starten de uitwerking op. De basis voor het IHP wordt gevormd door een schouw van de schoolgebouwen en een leerlingenprognose. We verwerken daarbij de wens om te komen tot de vorming van Integrale Kind Centra.

##### **Voor- en vroegschoolse educatie (Doelstelling 2)**

We realiseren kwalitatief goede Vroeg en Voorschoolse Educatie (VVE) plaatsen in de voorschool, passend binnen de Rijksmiddelen die we hiervoor krijgen en de wettelijke kaders die hiervoor gelden. We zorgen voor meer spreiding van de VVE plaatsen over de kernen De Bilt, Bilthoven en Maartensdijk, waar de meeste doelgroep kinderen wonen, zodat kinderen zoveel mogelijk in hun eigen buurt naar school kunnen. We zorgen dat er een warme overdracht plaatsvindt naar de basisschool, zodat de inzet tijdens de voorschoolse periode niet verloren gaat. We beoordelen de effecten van de inzet van de VVE programma's op basis van de jaarlijkse monitor VVE.

##### **Lokaal Educatieve Agenda: (Doelstelling 3)**

We werken samen met de scholen, kinderopvang, de maatschappelijke partners rondom scholen, ouders en kinderen aan het vormgeven van de Lokale Educatieve Agenda. We zetten in op het vergroten van de kansengelijkheid voor onze kinderen.

##### **Passend Onderwijs (Doelstelling 5)**

Op lokaal, regionaal en bovenregionaal niveau werken we verder aan het beter aansluiten van het passend onderwijs op de jeugdhulp, met gerichte afspraken voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en MBO. We zetten lokaal de jongerencoach in om thuiszitters te motiveren om weer naar school te gaan.

##### **Startkwalificatie (Doelstelling 5)**

We zetten regionaal extra formatie in op leerplichtambtenaren om de landelijke trend van het stijgend aantal voortijdig schoolverlaters te verminderen. De verwachting is namelijk dat het aantal verzuimmeldingen in het MBO hoog zal blijven. We zetten daarom in ieder geval tot medio 2025 regionaal nog in op een extra leerplichtambtenaar in het MBO. W verzoeken de raad om hiervoor nog corona middelen in te zetten. We stellen in regionaal verband een integraal plan op voor de aansluiting van leerplicht op MBO's, RMC voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid om het hoge verzuim in elk geval lager te laten zijn dan de landelijke ontwikkeling.

##### **Laaggeletterden/Volwasseneneducatie (Doelstelling 6)**

We stimuleren het bestrijden van laaggeletterdheid onder volwassenen via subsidiëring van Taalpunten 3 dat inwoners op maat adviseert en begeleidt. Het Taalpunt 3 is een samenwerking tussen Idea, Mens De Bilt en Steunpunt Vluchtelingenwerk. In 2024 gaat deze samenwerking hun diensten aanpassen om de verschillende doelgroepen beter te bedienen en aan te passen aan de hoge instroom van statushouders in onze gemeente. Het aanbod van Taalpunten wordt tevens aangevuld door het ingekochte taalaanbod via de arbeidsmarktregio Utrecht Midden.

##### **Nationaal programma onderwijs**

De NPO-gelden zetten we in op het versterken van de uitvoering leerplicht door de inzet van een jongerencoach, het verbeteren van de toegang tot jeugdhulp, meer opvoed- en opgroeiondersteuning door het CJG, extra bereik van kinderen voor de voorschoolse educatie en taalstimulering voor jonge kinderen en andere mogelijkheden om de ontwikkeling van kinderen te bevorderen.

#### **3b Prestatie indicatoren**

Geen.

### **3c Verbonden partijen**

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Bij dit programma zijn geen verbonden partijen.

### **4 KADERSTELLENDENOTA'S**

1. Jaarplan Volwasseneneducatie (i.r.t. Regionaal Programma Educatie op grond van Wet Educatie en Beroepsonderwijs, arbeidsmarktregio Utrecht Midden);
2. Nota 'Talent voor Taal. Onderwijsachterstandenbeleid 2021 – 2024.
3. Nota 'Jong van hart, hart voor Jong', Integraal Jeugdbeleid gemeente De Bilt 2021 – 2024.

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Onderwijs	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
4.1 - Openbaar basisonderwijs	151.537	168.687	168.687	174.762	173.090	172.346	172.290	171.343
4.2 - Onderwijshuisvesting	3.170.641	3.260.792	3.506.279	3.490.875	3.975.485	3.746.099	3.698.075	3.647.228
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.446.231	1.433.846	1.971.469	1.621.919	1.621.837	1.621.755	1.621.673	1.621.590
<b>Totaal lasten</b>	<b>4.768.408</b>	<b>4.863.325</b>	<b>5.646.435</b>	<b>5.287.556</b>	<b>5.770.412</b>	<b>5.540.200</b>	<b>5.492.038</b>	<b>5.440.161</b>
Baten								
4.1 - Openbaar basisonderwijs	16	18	18	18	18	18	18	18
4.2 - Onderwijshuisvesting	204.012	58.572	138.572	140.803	140.803	140.803	140.803	140.803
4.3 - Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	343.879	332.209	707.209	344.866	344.866	344.866	344.866	344.866
<b>Totaal baten</b>	<b>547.907</b>	<b>390.799</b>	<b>845.799</b>	<b>485.687</b>	<b>485.687</b>	<b>485.687</b>	<b>485.687</b>	<b>485.687</b>
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>4.220.501</b>	<b>4.472.526</b>	<b>4.800.636</b>	<b>4.801.869</b>	<b>5.284.725</b>	<b>5.054.513</b>	<b>5.006.351</b>	<b>4.954.474</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>4.220.501</b>	<b>4.472.526</b>	<b>4.800.636</b>	<b>4.801.869</b>	<b>5.284.725</b>	<b>5.054.513</b>	<b>5.006.351</b>	<b>4.954.474</b>

## 2.6. Sport, cultuur en recreatie

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Dit programma omvat voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport, kunst, cultuur en cultuurhistorie en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, onderverdeeld in groen, bomen, speelplaatsen, recreatie, volkstuinen, natuur en landschap.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

Onze gemeente heeft een rijk en toegankelijk aanbod aan activiteiten en voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Het aanbod stimuleert onze inwoners tot deelname aan en inzet voor activiteiten. Met deze deelname leveren we een bijdrage aan de opgaven in het sociale domein.

We dragen met ons beheer en onderhoud van de openbare ruimte, inclusief monumenten en kunstwerken, bij aan een gezonde en prettige leefomgeving waar inwoners een gevoel aan identiteit aan kunnen ontleen, mede door ruimte te bieden voor recreatief gebruik van de openbare ruimte. We ondersteunen daarmee het welzijn en de gezondheid van inwoners.



#### 2b Operationele doelstellingen

##### Sportstimulering en sportbeleid

1. Inwoners blijven sporten bij sportverenigingen. De sportdeelname blijft boven het provinciaal gemiddelde.
2. Sportverenigingen en maatschappelijke organisaties intensiveren hun samenwerking voor een gezond actief leven van inwoners.
3. Het sporten en bewegen in de openbare ruimte neemt toe.

##### Sportaccommodaties

1. Het beter benutten van bestaande sportaccommodaties door sportverenigingen en maatschappelijke organisaties door het verhogen van de bezettingsgraad.
2. Het verduurzamen van sportaccommodaties in samenspraak met de gebruikers door onder andere het stimuleren van ledverlichting.

##### Cultuurpresentatie en cultuurparticipatie

1. Meer inwoners doen actief en passief mee aan culturele activiteiten door een betere samenwerking tussen cultuuraanbieders onderling en met andere sectoren.
2. Ouderen en eenzamen, jongeren met beperkte kansen op de arbeidsmarkt en kinderen die opgroeien in armoede bereiken wij beter door kunst en cultuur als middel te gebruiken.
3. De culturele infrastructuur van (vrijwilligers)verenigingen wordt versterkt: kwantitatief (het aantal verenigingen, leden en deelnemers neemt toe) en kwalitatief (meer professionalisering en zelfredzaamheid).
4. De kunst in de openbare ruimte is voorzien van informatie voor een groot publiek en het plan voor de omgang met de collectie beeldende kunst wordt uitgevoerd (conservering, toegankelijkheid).

## Bibliotheek

1. Het vernieuwen van de diensten van de bibliotheek als maatschappelijk cultuurcentrum.
2. Uitbreiding van de dienstverlening van de bibliotheek, vooruitlopend op nieuwe wetgeving vanaf 2025.

## Recreatie

We stimuleren lokale recreatie, en daarmee bewegen en ontspannen, door ruimte te bieden voor recreatie in de openbare ruimte en door het uitbreiden van het wandelknooppuntennetwerk zodat het netwerk van wandelroutes gemeentedeckend wordt.

## Cultuurhistorie

### *Koperen bekroning brandweerpost*

Wij streven naar herstel van de rijksmonumentale brandweerpost in Maartensdijk door het terugbrengen van een koperen bekroning op de slangentoren. Deze is jaren geleden tijdelijk verwijderd. In het kader van de restauratie willen wij weer een koperen bekroning terugplaatsen.

### *Cultuurhistorische WaardenKaart*

Met de actualisering van de Cultuurhistorische WaardenKaart is in 2023 dit jaar een start gemaakt. Dit werken wij in het kader van het Programma 6 *Cultureel erfgoed, Landschap en Ruimtelijke Kwaliteit* uit de Omgevingsvisie, in 2024 nader uitt.

### *Nota Beleid Cultuurhistorie*

Het opstellen van zal de Nota Beleid Cultuurhistorie. De nota dient als kapstok en doorkijk voor doelen en bijbehorend beleid voor de komende jaren; concreter op de korte en meer algemeen op de lange termijn.

### *Subsidie instandhouding monumenten*

Het herijken van de bestaande subsidieregeling voor instandhouding van monumenten. Bekeken zal worden of de regeling effectief is, of aangepast zou moeten worden en of er mogelijkheden voor budget zijn voor de regeling.

### *Handreiking energietransitie en monumenten*

Het opstellen van een Handreiking Energietransitie Monumenten.

## Openbaar groen en speelvoorzieningen

1. Behouden, versterken en verbeteren van de ecologische structuur, in stand houden van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen, tegengaan van hittestress en verdroging en bevorderen van de biodiversiteit.
2. Realiseren van de vastgestelde kwaliteits- en onderhoudsniveaus voor de voorzieningen in de (groene) buitenruimte zoals vastgelegd in de beheerplannen.
3. Realiseren, beheren, inspecteren en onderhouden van speelvoorzieningen en inwoners daar actief bij betrekken.

## 2c Beleidsindicatoren

Effectindicator	2021	2022	2023	2024
Ledenpercentage sporters bij sportverenigingen (opgave NOC*NSF)	NB	55%		
Voldoet aan de beweegrichtlijn 19+ (ggd monitor 1x per 2 jaar)	NB	39%		
W 20 niet sporters- (19+)	33,2%	33,2%		

Bron GGD <https://ggdru.buurtmonitor.nl/onderzoek> vindt plaats in 2020, 2022 en 2024.

Helaas zijn van onderzoek 2020 de data over bewegen niet beschikbaar.



## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Sportstimulering en sportbeleid

Inwoners blijven sporten bij sportverenigingen (doelstelling 1)

We verhogen samen met sportverenigingen en maatschappelijke organisatie uit onderwijs, welzijn en zorg de sportdeelname onder doelgroepen waar de sportdeelname lager is zoals oudere jeugd, ouderen, mensen met een lagere sociaal economische positie en mensen met een beperking.

In drie wijken met verhoudingsgewijs een lage sociaal economische positie gaan we met sport en cultuur verlengde schooldagen aanbieden om via sport en cultuur bij te dragen aan ontwikkeling en gelijkere kansen. Dit vindt plaats bij het Lichtruim, La Plata en basisscholen Maartensdijk, waar ook de wijkoverstijgende speelplek in ontwikkeling is.

We zetten samen in op een gezond actief leven van inwoners. (doelstelling 2)

We gaan de achteruitgang van de motoriek van kinderen tegen door in samenwerking met de scholen extra te testen en extra in te zetten op de kinderen met een motorische achterstand. Ook stimuleren we via het 'Athletic Skills Model' een brede motorische ontwikkeling van jeugd bij sportverenigingen om het plezier en de ontwikkeling van jeugd te verhogen. We gaan ouderen benaderen om in beweging te komen en te blijven.

Het sport en bewegen in de openbare ruimte neemt toe. (doelstelling 3)

We stimuleren het sporten en bewegen in de openbare ruimte door de omgeving daarop in te richten en het gebruik daarvan te promoten. Bij nieuwe wijken nemen we vanaf de start ontmoeten en bewegen als ontwerpcriterium op.

#### Sportaccommodaties

We gaan verschillende hockey-, honk- en softbalvelden renoveren om de kwaliteit van de sportaccommodaties op niveau te houden. Ook de skatebaan zal worden vernieuwd.

We stimuleren plannen voor de verduurzaming van sportaccommodaties en verenigingsgebouwen door verenigingen met eigen gebouwen en velden. Hierbij maken we gebruik van de duurzaamheidsinitiatieven en tools vanuit de verenigingen en 'SportNLgroen'. Samen met de Biltse Sportfederatie bevorderen we samenwerking en kennisdeling tussen de betrokken partijen door middel van een werkgroep en kennissessies.

#### Cultuurpresentatie en cultuurparticipatie

Wij voeren ons cultuurbeleid uit zoals vastgelegd in Notitie Cantate. Waar mogelijk geven wij met onze partners vervolg aan succesvolle coronaprojecten en onderzoeken wij of wij deze kunnen inbedden in het structurele culturaanbod. Te denken valt aan het cultuurcafé, de cultuurcoach, het kunstbuffet en cultuurprojecten voor kwetsbare groepen. Deze projecten helpen om de verdere samenwerking en kennisdeling te stimuleren binnen het Biltse cultuurveld zelf én met andere sectoren. Wij onderzoeken hoe wij via subsidiëring versterking en vernieuwing van het culturaanbod kunnen stimuleren (te denken valt aan het behoud van de Kunstmarkt en broedplaatsen). Met de Koninklijke Biltse Harmonie en de Historische Vereniging Maartensdijk blijven wij in gesprek over huisvesting.

Wij maken de collectie kunst in de openbare ruimte beter toegankelijk door het plaatsen van informatieborden en maken een plan voor omgang met de collectie beeldende kunst in de toekomst. In de Kunstgang bieden we ruimte voor tentoonstellingen van lokale kunstenaars en exposities met een lokaal thema.

#### Bibliotheek

KunstenHuis Idea is een maatschappelijk cultuurcentrum voor De Bilt, Soest, Zeist en Bunnik. Wij werken nauw samen met deze gemeenten.

Als het Rijk onze aanvraag voor de Specifieke Uitkering (SPUK) voor versterking van het bibliotheekwerk honoreert, zetten wij deze in voor verruiming van openingstijden van de locaties Balthoven en Maartensdijk en een uitbreiding van activiteiten. Via de bibliotheek versterken wij hiermee toegankelijke ontmoetingsplekken die inwoners op laagdrempelige manier toegang bieden tot informatie, educatie en cultuur en die bijdragen aan ontwikkeling (taal, digitale vaardigheden), kansengelijkheid en sociale structuur. Wij versterken hiermee ook de integratie tussen onder andere welzijn, cultuur en sport, een aanpak waarmee wij in onze gemeente al goed op weg zijn. Hiermee werken wij samen aan een sterke sociale basis. Met inzet van de SPUK kunnen wij ons

voorbereiden op de zorgplicht voor openbare bibliotheekvoorzieningen die het Rijk per 2025 oplegt aan gemeenten. Deze zorgplicht gaat gepaard met extra structurele middelen die wij via het gemeentefonds zullen ontvangen voor de bibliotheek.

## Recreatie

Het wandelknooppuntennetwerk in het oostelijk deel van onze gemeente wordt gerealiseerd. Hierdoor ontstaat een netwerk van wandelknooppunten in de gehele gemeente dat aansluit op netwerken van de buurgemeenten.

## Cultuurhistorie

### 1 Koperen bekroning brandweerpost

Wij onderhouden ons monumentaal vastgoed volgens de richtlijnen van het Rijk en onze erfgoedverordening. Als monumenteigenaar hebben wij de plicht het monument te onderhouden en in oude luister te herstellen. Met het terugplaatsen van een koperen bekroning doen wij recht aan het monument en de omgeving ervan. Er zal gezocht worden naar middelen om dit te kunnen bekostigen. Voor de vormgeving zal een opdracht worden uitgewerkt, waarbij de buurtbewoners betrokken zullen worden.

### 2 Cultuurhistorische WaardenKaart

Met de actualisering van de Cultuurhistorische WaardenKaart is in 2023 dit jaar een start gemaakt. Dit zal in het kader van het Programma 6 *Cultureel erfgoed, Landschap en Ruimtelijke Kwaliteit* uit de Omgevingsvisie, in 2024 nader worden uitgewerkt. De resultaten van de inventarisatie en waardering zullen verder worden uitgewerkt zodat deze concreet kunnen worden vertaald naar het OmgevingsPlan.

### 3 Nota Beleid Cultuurhistorie

Op basis van de Startnotie die in het najaar van 2023 dit najaar wordt opgesteld, zal met behulp van een uitgebreid participatieplan de Nota Beleid Cultuurhistorie worden opgesteld. Deze komt als opvolger van de Nota Erfgoedbeleid uit 2013.

De nota dient als kapstok en doorkijk voor doelen en bijbehorend beleid voor de komende jaren; concreter op de korte en meer algemeen op de lange termijn.

### 4 Subsidie instandhouding monumenten

De bestaande regeling voor een subsidie voor onderhoud aan gemeentelijke monumenten, willen wij weer in gebruik nemen. Hiervoor moet dan budget gereserveerd worden, Het beschikbaar stellen van een (bescheiden) subsidie voor onderhoud aan gemeentelijke monumenten is een gebaar dat tegenover het aanwijzen van gebouwen als gemeentelijk monument staat. Gemeentelijke monumenten dienen een algemeen belang, waar ook een bijdrage vanuit de gemeente tegenover mag staan.

### 5 Energietransitie en monumenten

Wij staan een duurzame energietransitie voor en helpen de inwoners daarbij graag op weg. Voor monumenten komt daar vaak meer specialistische kennis bij kijken. Met een handreiking Energietransitie en Monumenten helpen wij monumenteigenaren op weg door te attenderen wat wél kan en helpen wij om de doorloopsnelheid van vergunningen te verkorten. Voor het opstellen van de handreiking zal samenwerking gezocht worden met MooiSticht evenals voor de concrete advisering hieromtrent.

## Openbaar groen en speelvoorzieningen

Wij vervolgen onze uitvoering van het groenrenovatieplan. In 2024 maken wij daarbij een aanvang in Bilthoven Zuid-west en in La Plata in De Bilt. Wij doen dit samen met de omwonenden en we bieden ook ruimte voor adoptie.

In november 2021 heeft uw raad de klimaatadaptatievisie 2050 vastgesteld. Daarbij is besloten om ter bestrijding van hitte-stress € 50.000 per jaar beschikbaar te stellen voor het realiseren van groenvoorzieningen. Wij bekijken waar dit kan, bijvoorbeeld in combinatie met herinrichtingsprojecten van de openbare ruimte. In 2024 doen we dit in La Plata, de Sperwerlaan, Looydijk, Lorentzweg, Kerklaan en Lindelaan. Ook combineren wij dit met onze ambitie om jaarlijks 200 bomen te planten. Wij bevorderen daarbij, net als met de groenrenovaties, de biodiversiteit. Wij maken een actieplan ten aanzien van de verbetering van de biodiversiteit waarbij we acties die nu al lopen in beeld brengen, bekijken hoe we de samenhang daarin kunnen versterken en waar nodig zullen we

aanvullende maatregelen bepalen. Ook willen we daarbij aanhaken op ontwikkelingen bij andere beherende partijen.

We blijven, samen met initiatiefnemers, actief in de werving van fondsen om de benodigde financiële middelen bij elkaar te krijgen voor de realisatie van de speelplekken en natuurlijke speelaanleidingen. Daarbij blijven wij aan onze verplichtingen voor veilige speelvoorzieningen zoals beschreven in de Warenwetbesluit veiligheid Attractie- en Speeltoestellen voldoen. Verder realiseren we in 2024 de wijkoverstijgende speelplek bij de scholen aan de Nachtegaallaan in Maartensdijk.

Wel temporiseren wij deze uitvoering om invulling te geven aan de bezuinigingstaakstelling op Groen onderhoud en vernieuwing.

### 3b Prestatie indicatoren

geen

### 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden Partij	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen	Het beheren en beschikbaar stellen van de archieven van haar leden. Daarnaast voert het Regionaal Historisch Centrum (RHC) het wettelijke archieftoezicht uit op het gemeentelijke informatiebeheer.	Geen
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Het Recreatieschap Stichtse Groenlanden (deelgebied voormalige gemeente Maartensdijk) beheert en onderhoudt bestaande (bovenlokale) recreatievoorzieningen en speelt in op actuele recreatieontwikkelingen die zich in de gebieden voordoen.	In 2023 start Staatsbosbeheer (SBB) met de uitvoerende taken die voorheen door Recreatie Midden Nederland werden uitgevoerd. De werkwijze van RMN en SBB verschilt veel waardoor niet zeker is of van tevoren in kaart gebrachte kosten dekkend zijn. Hierdoor kan de begrote jaarlijkse financiële bijdrage van onze gemeente aan dit recreatieschap onder druk komen te staan.
SRO De Bilt BV	SRO De Bilt BV is in het leven geroepen om op een maatschappelijk aanvaarde bedrijfseconomische manier de accommodaties MFA De Vierstee, Sporthal Kees Boeke en Zwembad Brandenburg te exploiteren.	SRO de Bilt is operationeel sinds 2020. De exploitatie kende door corona afgelopen twee jaren een afwijkend verloop met lagere omzet en lagere personele lasten. Verwacht resultaat 2022 is mede daarom nog niet bekend.

#### **4 KADERSTELLEDE NOTA'S**

1. 'Notitie Cultuurbeleid gemeente De Bilt Van Ouverture naar Cantate', 2016
2. Nota Erfgoedbeleid
3. Subsidieprogramma Gemeente De Bilt
4. Sportnota 'De Bilt topper in sport en bewegen' 2019 -2022
5. Beheerplan 'gemeentelijke sportparken 2014-2025
6. Landschapsontwikkelingsplan Kromme Rijngebied
7. Cultuurhistorische Waardenkaart
8. Ecologiescan De Bilt
9. Groenstructuurplan
10. Bomenbeleidsplan
11. Bestemmingsplannen
12. Structuurvisie
13. Gebiedsvisies De Bilt-West/De Bilt-Zuid
14. Speelruimtebeleidsplan 2020

## 5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Sport, cultuur en recreatie	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
5.1 - Sportbeleid en activering	420.123	456.674	613.700	717.005	717.005	705.622	482.382	482.382
5.2 - Sportaccommodaties	3.568.419	3.493.020	3.541.202	3.751.061	3.713.716	3.706.167	3.686.435	3.582.544
5.3 - Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.079.872	1.170.620	1.233.406	1.254.072	1.254.072	1.254.072	1.254.072	1.254.072
5.4 - Musea	339.361	354.457	372.957	512.599	666.045	793.001	817.138	817.138
5.5 - Cultureel erfgoed	115.839	82.437	111.421	172.367	171.467	170.567	169.667	168.767
5.6 - Media	1.080.161	1.097.881	1.151.138	1.264.215	1.140.415	1.140.415	1.140.415	1.140.415
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.199.584	3.175.589	3.334.593	3.368.883	3.382.038	3.404.832	3.436.552	3.453.490
Totaal lasten	9.803.359	9.830.678	10.358.417	11.040.202	11.044.758	11.174.676	10.986.661	10.898.808
Baten								
5.1 - Sportbeleid en activering	123.797	34	198.137	233.133	233.133	221.750	34	34
5.2 - Sportaccommodaties	1.450.516	1.414.057	1.502.202	1.365.644	1.365.644	1.365.644	1.365.644	1.365.644
5.3 - Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	6.297	14.691	14.691	15.251	15.251	15.251	15.251	15.251
5.4 - Musea	0	0	0	0	0	0	0	0
5.5 - Cultureel erfgoed	63.546	1.044	10.544	1.083	1.083	1.083	1.083	1.083
5.6 - Media	0	0	52.550	123.800	0	0	0	0
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	249.404	95.647	95.647	92.692	92.692	92.692	92.692	92.692
Totaal baten	1.893.561	1.525.473	1.873.771	1.831.603	1.707.803	1.696.420	1.474.704	1.474.704

<b>Sport, cultuur en recreatie</b>	<b>Rekening 2022</b>	<b>Begroting Primitief 2023</b>	<b>Begr. na wijziging 2023</b>	<b>Begroting 2024</b>	<b>Meerjaren raming 2025</b>	<b>Meerjaren raming 2026</b>	<b>Meerjaren raming 2027</b>	<b>Meerjaren raming 2028</b>
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>7.909.798</b>	<b>8.305.205</b>	<b>8.484.646</b>	<b>9.208.599</b>	<b>9.336.955</b>	<b>9.478.256</b>	<b>9.511.957</b>	<b>9.424.104</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>7.909.798</b>	<b>8.305.205</b>	<b>8.484.646</b>	<b>9.208.599</b>	<b>9.336.955</b>	<b>9.478.256</b>	<b>9.511.957</b>	<b>9.424.104</b>

## 2.7. Sociaal domein

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

In het programma Sociaal domein richten we ons op het versterken van de zelfredzaamheid en het breed en laagdrempelig aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk (Sociale Basis), zodat inwoners van jong tot oud zo goed mogelijk deel kunnen nemen aan een inclusieve samenleving en arbeidsmarkt. We voeren regie op de toegang naar ondersteuning en zorg voor inwoners met een hulpvraag. En we zorgen voor een kwalitatief goed hulpaanbod op maat.

Bij de uitvoering van onze taken werken we samen met gemeenten in de regio Zuidoost Utrecht, in U16 verband, in de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht en met de zes jeugdhulpregio's in de provincie Utrecht. De basis voor de samenwerking ligt in gezamenlijke inkoop en contractmanagement. Voor Werk en Inkomen is een groot deel van de taken belegd bij de Regionale Dienst Werk en Inkomen. De toegang tot de Wmo en de Jeugdwet is belegd bij MENS De Bilt.

In 2023 zijn wij gestart met het samenvoegen van De Biltse Aanpak, het Crisis en Herstelplan Corona, het Nationaal Plan Onderwijs (NPO) en de uitgangspunten van het coalitieakkoord in één nieuw programma 'Iedereen doet mee'. De uitwerking van dit programma geven wij vorm in samenspraak met onze maatschappelijke partners.

Het programma is onderverdeeld in zes programmalijnen:

1. We hebben meer zicht op wat er speelt in de wijken.
2. We weten de inwoners (die tussen wal en schip dreigen te raken) beter te bereiken.
3. We ondersteunen inwoners die ondersteuning nodig hebben, beter.
4. We organiseren het netwerk rondom de scholen integraler (zie programma onderwijs).
5. We zetten meer in op spelen, bewegen en cultuur (zie programma sport en cultuur)
6. We maken meer gebruik van data om richter te kunnen sturen.

In 2024 worden de uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond & Actief Leven Akkoord (GALA), de Hervormingsagenda jeugd en de nieuwe Strategische kaders werk & inkomen (2024-2027) ondergebracht in het programma.

Specifieke opgave in 2024 is het uitvoeren van de maatregelen om de uitgaven voor jeugd te beheersen.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. We versterken de sociale basis, in de wijken en dorpen, en rondom het onderwijs.
2. We bereiken inwoners met een hulpvraag beter.
3. We zorgen voor zorg op maat voor inwoners die ondersteuning nodig hebben.
4. Onze jeugdige inwoners groeien gezond en veilig op. Zij ontwikkelen en ontplooien zich maximaal en behalen binnen hun mogelijkheden minimaal een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt.
5. Alle inwoners kunnen, naar eigen vermogen, meedoen in onze inclusieve samenleving en op de arbeidsmarkt waarbij (financiële) zelfredzaamheid het uitgangspunt is.
6. Inwoners met een laag inkomen kunnen rekenen op inkomensondersteunende voorzieningen en maatwerkoplossingen voor een zo stabiel mogelijk inkomen.
7. Voor inwoners is de gemeente een betrouwbare overheid, die transparant is. We komen onze afspraken na.



## 2b Operationele doelstellingen

### Opvoeden en opgroeien:

1. Het percentage jeugdigen met een voorziening jeugdhulp is stabiel ten opzichte van 2022 (Effectindicator 3 in tabel)
2. Het percentage justitiële maatregelen jeugdbescherming en jeugdreclassering is stabiel ten opzichte van 2021. (Effectindicator 4 in tabel)

### Zelfredzaamheid:

1. Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is gelijk aan landelijk gemiddelde percentage.
2. Inwoners participeren naar vermogen op de arbeidsmarkt.
3. Inwoners die te grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt activeren nemen deel aan lokale participatieactiviteiten.
4. We bereiken meer inwoners die in armoede leven met extra ondersteuning.

### Meedoen/participatie:

1. We versterken de sociale basis in de samenleving, zodat iedereen mee kan doen en niemand wordt uitgesloten op basis van afkomst of gender.
2. Nieuwe inwoners burgeren duurzaam in, in onze samenleving door het volgen van maatwerktrajecten.



## 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024
W22: Jongeren met een delict voor de rechter als percentage van alle 12 t/m 21-jarigen.	13,9%	15%	Nog niet bekend	15%
W26: Werkloze jongeren van 16 t/m 22 jaar als percentage van alle 16 t/m 22-jarigen.	1%	1%	1%	<1%
W29: Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar.	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
W30: Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming als % van alle jongeren tot 18 jaar.	0,3%	0,2%	0,2%	<0,2%
W31: Jongeren van 12 t/m 23 jaar met jeugdreclassering als %	2%	1,0%	1%	<1%
W21: Aantal banen	610	600	600	600
W24: Netto arbeidsparticipatie	18.979	20.500	21.000	21.700
W27: Totaal aantal inwoners met een bijstandsuitkering	63%	70%	71%	72%
W28: Totaal aantal Lopende re-integratievoorzieningen inwoners van 15 – 64 jaar	420	440	440	485
W23: Percentage kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin	4,55%	4,0%	4,2%	4%
W32: Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo per 1000 inwoners	97	96	96	96
Aantal meldingen huiselijk geweld 18+ bij Veilig Thuis	60	55	55	55

NB: kolommen 2023 en 2024 betreffen prognose cijfers

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

We geven uitvoering aan de Wet maatschappelijke Ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Ter ondersteuning investeren we in preventie en algemene voorzieningen. Daarnaast zijn wij verantwoordelijk voor huisvesting van statushouders en inburgering.

Opgave is om de ondersteuning en zorg beschikbaar te houden voor wie dit nodig heeft. Factoren die daar in 2024 een rol in spelen zijn de stijgende vraag naar langdurigere en specialistischere jeugdhulp, de krapte op de arbeidsmarkt en woningmarkt, de stijgende instroom van vluchtelingen en de voortdurende oorlog in Oekraïne.

### Maatregelen jeugd en Hervormingsagenda

De ontwikkeling in de vraag naar en uitgaven voor de jeugdhulp zet de meerjarenbegroting onder druk. We zagen in 2021, 2022 en 2023 de uitgaven van de jeugdhulp fors stijgen. We voeren de in 2023 ingezette maatregelen uit om de zorg te waarborgen en de kosten te beheersen. Dit vraagt in eerste instantie een investering, om het pakket maatregelen tot uitvoering te brengen. Deze investering is erop gericht om het stijgende zorggebruik om te buigen. We monitoren voortdurend de data, of de maatregelen effect hebben en of ze voldoende zijn.

In samenspraak tussen het rijk, gemeenten en branche-organisaties van zorgaanbieders is de Hervormingsagenda jeugd opgesteld. We geven zowel lokaal (programma 'Iedereen doet mee') als regionaal (programma Norm van Opdrachtgeverschap) invulling aan de te treffen maatregelen uit de Hervormingsagenda. Het gaat daarbij lokaal om het versterken van de sociaal-pedagogische basis rond kinderen en regionaal om dialoog met de zorgaanbieders, contractmanagement en evaluatie van de inkoopvisie. Een belangrijk deel van het financiële effect van de Hervormingsagenda hangt samen met nieuwe wetgeving. De laatste wordt niet voor 2028 verwacht.

### Kernteam ZOU

De ZOU-gemeenten werken regionaal met elkaar samen op verschillende onderdelen binnen het Sociaal Domein. Dit gebeurt in het regionale programma Pragmatisch dat jaarlijks herijkt wordt. Een regionaal kernteam ondersteunt de gemeenten op het gebied van inkoop, contractmanagement en monitoring en met juridische en financiële expertise. Daarnaast hebben de gemeenten gezamenlijk een programmamanager en strategisch beleidsmedewerker in dienst. Sinds september 2023 is de gemeente Utrechtse Heuvelrug gastheergemeente voor het regionale kernteam. Alle gemeentes dragen bij aan de kosten.

## 3a Activiteiten

### Sociale Basis

In 2023 is gestart met een gebiedsteam in Bilthoven. We bereiden het werken met gebiedsteams uit naar alle kernen. Opdracht aan de teams is om beter in beeld te brengen wat er speelt in de kernen en gericht te adviseren wat er nodig is in een wijk. Er is een regieteam ingericht, dat de taak heeft om te zorgen dat adviezen leiden tot acties en besluitvorming.

We gaan data verzamelen op het niveau van de kernen om met data te onderbouwen wat in welke kern nodig is om de sociale basis te versterken.

We ontwikkelen een visie over het gebruik en de inzet van (gemeentelijk) maatschappelijk vastgoed ten behoeve van de sociale samenhang in de wijken en buurten.

We geven samen met de maatschappelijke partners uitvoering aan de Lokale Educatieve Agenda, om de pedagogische basis rond kinderen te versterken. Daarvoor zetten we onder anderen de NPO-middelen in. (zie programma onderwijs).

We werken samen met de maatschappelijke partners aan het versterken van de voorzieningen in welzijn, cultuur, bewegen en gezond leven. We zetten daarvoor de brede specifieke uitkering sport en gezondheid in. (zie programma sport en cultuur, uitvoering IZA en GALA).

### Toegang en algemene voorzieningen

We geven opvolging aan de analyse die in 2022 is opgesteld van de belemmeringen die inwoners ervaren bij het stellen van hun vraag om ondersteuning. We zetten hiervoor de middelen in die het rijk voor dit doel beschikbaar heeft gesteld (POK-middelen). Onderdeel daarvan is het versterken van het aanbod van Onafhankelijke Clientondersteuning.

We versterken het werken met ervaringsdeskundigen. We onderzoeken de manier om de participatie van jongeren te versterken (motie jongerenparticipatie).

We werken in samenspraak met MENS de Bilt aan maatregelen om wachttijden bij het centrum voor jeugd en gezin te voorkomen. Ook zetten we sterker in op de opdracht om hulpvragen integraal op te pakken, waarbij scherper gekeken wordt waar door de inzet van andere ondersteuning inzet vanuit de Jeugdwet voorkomen kan worden. Het gaat dan om ondersteuning vanuit de Wmo, vanuit de Participatiewet, vanuit welzijn en algemene voorzieningen.

We evalueren de inzet van praktijkondersteuners bij de huisartsen en schoolcjs-ers. En we ontwikkelen een werkwijze om regie te voeren op door de huisartsen ingezette zorg.

We ontwikkelen een visie op de algemene voorzieningen die lokaal nodig zijn om uitvoering te geven aan het Beschermd Wonen.

In 2023 is een inclusieve agenda opgesteld. We geven uitvoering aan deze agenda.

### Inwoners ondersteunen

We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma Beschermd Wonen 2023 – 2028. Dit gebeurt in U16 verband.

We geven uitvoering aan het Integraal Zorgakkoord. Dit doen we in regionaal verband samen met onze partners.

We voeren het Gezond&Actief Leven Akkoord (GALA) uit met onze partners en uitvoerende partijen en maken afspraken over de uitvoering hiervan.

We intensiveren de gesprekken met het cjs, de huisartsen en de aanbieders jeugdhulp over betere hulp aan de jeugd binnen de financiële kaders van de gemeente en de mogelijkheden van organisaties. Dit doen we zowel lokaal als regionaal.

We ontwikkelen, deels in regionaal verband, beleid op de ontwikkelingen in de jeugdbescherming. De taken die eerst bij Samen Veilig Midden Nederland belegd waren (NvO / jeugdbescherming dichterbij) worden nu lokaal en

anders uitgevoerd. Dit vraagt voldoende capaciteit, training en goede ondersteuning van de consulenten in het CJG. Hiertoe verschuiven we de middelen voor dit doel geleidelijk van de subsidie aan SVMN naar het CJG.

We starten lokaal en regionaal met de afspraken in de landelijke Hervormingsagenda jeugd. We stellen in regio ZOU het transformatieprogramma Norm van Opdrachtgeverschap bij, zodat de acties aansluiten op de afspraken in de Hervormingsagenda. Lokaal verwerken we de opgaves uit de Hervormingsagenda grotendeels in de Lokale Educatieve Agenda.

In Q1 2024 wordt het armoedebeleid geactualiseerd.

In 2023 zien wij dat meer inwoners gebruik maken van de U-pas en de inwoners die al een U-pas hebben deze beter benutten. Dit laat zien dat het bereik van dit armoede-instrument zich positief ontwikkelt. Een logisch gevolg hiervan is dat de kosten van de U-pas structureel toenemen en de huidige begroting niet meer dekkend is. In 2023 kunnen we deze extra kosten dekken uit het incidentele aanvullende armoede budget. Vanaf 2024 is dit budget hier niet meer voor beschikbaar. Omdat bij het opstellen van deze begroting de definitieve stijging van de kosten nog niet bekend is en ook landelijk gewerkt wordt aan maatregelen voor armoedebestrijding, verwerken we de kosten in 2024 in de Voorjaarsnota.

In het nieuwe armoedebeleid maken we structurele afwegingen over de kosten van de U-pas

We stellen een plan op voor het overnemen van schulden en zetten hierbij in eerste instantie in op jongeren tot 27 jaar.

Binnen de context van de Strategische kaders Werk en Inkomen 2024-2027 streven we ernaar om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt, die recht hebben op bijstand, een lokaal aanbod te bieden. Deze inwoners worden aangemeld bij het project Kansrijk vrijwilligerswerk of BasisMaatWerk. We bieden intensieve en individuele begeleiding op maat aan de inwoners, zodat zij via de lokale sociaal-maatschappelijke infrastructuur binnen de gemeente, naar eigen vermogen, kunnen participeren.

We evalueren in regionaal verband de inkoopvisie, die betrekking heeft op de contracten Wmo begeleiding, Jeugdhulp ambulante en Jeugdhulp Verblijf. Bij Jeugdhulp ambulante besteden we specifieke aandacht aan de vraag of het inkoopmodel een rol speelt bij de toenemende vraag naar deze zorg. We starten de nieuwe inkoop op, die ingaat per 1 januari 2026.

We sluiten per 1 januari 2024 voor de huishoudelijke hulp aan bij de regionale contracten. Hiermee kunnen we beter sturen op de contracten door dit te beleggen bij het Regionaal Contractmanagement. De druk op de arbeidsmarkt leidt tot een hogere kostprijs en de demografische ontwikkeling van onze bevolking (inwoners worden steeds ouder) leidt tot een kostenstijging hulp bij het huishouden.

De aanpassing van het abonnementstarief per 1-1-2026 kan de stijgende kostenlijn in uitgaven Wmo, die ontstaat door de demografische ontwikkeling, mogelijk ombuigen. De invoering van de wetswijziging is op dit moment nog onzeker.

De opgave om statushouders op te vangen is in 2024 opnieuw hoger. Door deze toename nemen de werkzaamheden van het Steunpunt Vluchtelingen, de Regionale Sociale Dienst en intern bij de gemeente toe. Door deze toename zal er meer capaciteit gevraagd worden van het Steunpunt Vluchtelingen De Bilt om de maatschappelijke begeleiding te verzorgen. Met name de extra werkzaamheden bij het Steunpunt en bij de RSD kunnen tot extra kosten leiden. Het vinden van passende huisvesting voor deze doelgroep is binnen onze regio een probleem. Dit doen wij in goede samenwerking met het Steunpunt Vluchtelingen De Bilt en woningbouwvereniging SSW. Daarnaast is het bouwen van flexwoningen essentieel om aan de taakstelling te blijven voldoen.

We bieden aan de inburgeringsplichtige inwoners een gemeentelijk inburgeringstraject gecombineerd met participatieactiviteiten.

We doen ons best om de jaarlijkse taakstelling huisvesting statushouders te halen, want dit is niet meer houdbaar. Dit doen we door goede samenwerking met het COA, woningbouwvereniging SSW en Steunpunt Vluchtelingen De Bilt.

We vangen alleenstaande minderjarige vreemdelingen op in samenwerking met Stichting Nidos.

We vangen Oekraïense ontheemden op en zorgen voor passende huisvesting, deelname aan onderwijs en aan de arbeidsmarkt.

### 3b Prestatie indicatoren

Prestatie indicator	2023	2024
<b>Zelfredzaamheid</b>		
Het eerste contact na de melding (telefoon/mail/whatsapp)	Minder dan een week	Minder dan een week
Tijd tussen melding en beschikking is minder dan 8 weken	80 - 95%	80-95%
Doorlooptijden afhandeling inkomensondersteunende voorzieningen	Max 8 weken	Max 8 weken
Alle bijstandsgerechtigde inwoners zijn in beeld en met hen wordt minstens 2 keer per jaar gesproken	100%	100%
Rechtmatig verstrekking van uitkeringen	99%	99%
Bekendheid onafhankelijke cliëntondersteuning	> 50%	>65%
Aantal schrijnende gevallen die gezien zijn door het doorbraakteam en daardoor geholpen zijn.	100%	100%
Gedwongen uithuisplaatsingen volwassenen door psychische problematiek.	0	0
<b>Meedoen/participatie</b>		
Voldoende lokale participatieactiviteiten voor bijstandsgerechtigde inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt	100%	100%
Arbeidsparticipatie in het kader van banenafpraak	Minimaal 50%	Minimaal 50%
Plaatsing inwoners beschut werk met arbeidspotentie (voor direct plaatbare inwoners)	100%	100%
Voldoende trajecten BasisMaatWerk (lokale versie van Basisbaan voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt)	25 trajecten	35 trajecten
Ontwikkeling van de omvang aantal bijstandsgerechtigden	Gelijk aan landelijk gemiddelde percentage	Gelijk aan landelijk gemiddelde percentage
<b>Inburgering</b>		
Voldoende inburgeringstrajecten op maat	100%	100%
Plaatsing statushouders vanuit de taakstelling	Gelijk aan landelijke verdeling	Gelijk aan landelijke verdeling
Statushouders met na-reizigers krijgen een geschikte woning met capaciteit voor het gehele gezin	90%	90%
Oekraïense ontheemden die ingeschreven zijn in de gemeente kunnen opgevangen worden in een gemeentelijk opvanglocatie	70%	90%
<b>Inclusief beleid</b>		
Aantal meldingen van discriminatie neemt af.	< 20	<20

### 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden Partij	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
De Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug (RDWI)	Het zo bedrijfsmatig mogelijk (doen) uitvoeren van de taken van de deelnemende gemeentebesturen op de terreinen van werk en bijstand (incidenteel en periodiek), aanvullende regelingen, de Wet inburgering, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet sociale werkvoorziening ('WSW-oud'). De RDWI richt zich daarbij zowel op een efficiënte bedrijfsvoering als op een klantgerichte - en effectieve dienstverlening. Inwoners met een bijstandsuitkering worden begeleid naar de arbeidsmarkt.	Door de stijgende energieprijzen en inflatie verwachten we dat meer inwoners een beroep zullen doen op inkomensondersteunende voorzieningen en schulddienstverlening. Hierdoor kunnen de kosten toenemen. De vraag is of het Rijk ons voldoende gaat compenseren voor de extra kosten. In het kader van de nieuwe Strategische kaders werk en inkomen hebben de gemeenten die deelnemen aan de RDWI een nieuwe verdeelsleutel afgesproken voor het Participatiebudget. Om de verwachte extra kosten op te vangen, maken we gebruik van de reserve lokale initiatieven. Het moet nog blijken of onze prognose overeenkomt met de daadwerkelijke kosten. Momenteel loopt een onderzoek naar de inbreng en besteding Participatiebudget onder de deelnemende gemeenten aan de RDWI. Dit onderzoek kan tot de wijziging van de huidige verdeelsleutel leiden. Wij verwachten een nadelig effect daarvan voor onze gemeente.
Biga Groep B.V.	Passend werk en begeleiding (op de werkvloer) bieden aan inwoners met een arbeidsbeperking of een afstand tot de arbeidsmarkt, inclusief inwoners met een Wsw indicatie (Wet sociale werkvoorziening).	De Biga Groep heeft ruim 12 miljoen weerstandscapaciteit om eventuele risico's af te dekken. Op lange termijn verwachten wij een afnemende weerstandscapaciteit door een sterkere daling van de Wsw-subsidie en een verdubbeling van het aantal 'duurdere' doelgroepen (Banenafpraak en beschut werk).

## 4 KADERSTELLEDE NOTA'S

1. Subsidieprogramma 2023 op grond van het gemeentelijk subsidiebeleid;
2. Verordening maatschappelijke ondersteuning 2023;
3. Strategische Agenda De Bilt 2030;
4. Voor een Veilig Thuis. Regiovisie Geweld Hoort Nergens Thuis.;
5. Nota 'Jong van hart, hart voor jong' Integraal jeugdbeleid Gemeente De Bilt 2021 – 2024;
6. Nota De regiovisie op het jeugdzorglandschap. Norm voor Opdrachtgeverschap Jeugd Regio Zuidoost Utrecht.
7. Verordening Jeugdhulp 2023;
8. Nota Lokaal arbeidsmarktbeleid De Bilt, vastgesteld 27 febr. 2014;
9. Nota Doe Mee(R), gemeentelijk armoedebeleid, vastgesteld 30 maart 2017;
10. Strategische Kaders werk en inkomen 2024-2027;
11. Beleidsplan hoogwaardig handhaven 2020-2022 (Participatiewet);
12. Beleidsplan Biga Groep B.V. (onderdeel Begroting en Jaarrekening Biga Groep B.V.);
13. Strategische Agenda Utrechtse Werktafel (Arbeidsmarktregio Utrecht Midden, op grond van Participatiewet);
14. Convenant 'De Bilt Verbindt';
15. Jaarplan Volwasseneneducatie (i.r.t. Regionaal Programma Educatie op grond van Wet Educatie en Beroepsonderwijs, arbeidsmarktregio Utrecht Midden);
16. Inclusie Agenda De Bilt 2023 – 2027,
17. Regionale inkoopvisie 2019;
18. Regioplan beschermd wonen U16 2023 - 2028
19. Uitvoeringsprogramma beschermd wonen u16 2023 – 2028
20. Beleidsplan Bbz 2020-2023;
21. Beleidsplan schulddienstverlening 2020-2023
22. Beleidskader Wet Inburgering 2021 RDWI.

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Sociaal domein	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	7.601.865	3.703.695	8.809.810	7.887.120	4.247.283	4.217.238	4.122.975	4.121.931
6.2 - Wijkteams	4.544.040	4.757.398	5.374.342	5.971.801	5.948.189	5.948.189	5.948.189	5.948.189
6.3 - Inkomensregelingen	15.978.331	15.070.081	17.743.698	16.820.428	15.497.894	15.412.144	15.412.144	15.412.144
6.4 - Begeleide participatie	995.293	947.569	924.538	884.100	971.199	971.199	971.199	971.199
6.5 - Arbeidsparticipatie	705.754	1.027.901	1.115.591	1.176.521	1.123.236	1.110.397	1.127.659	1.075.413
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.135.103	2.458.380	2.264.317	2.340.631	2.270.960	2.295.007	2.343.507	2.293.125
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	5.561.113	5.707.947	85.549	58.085	58.085	58.085	58.085	58.085
6.71A- Huishoudelijke hulp (Wmo)	0	0	2.429.871	2.632.992	2.875.437	2.690.011	2.672.981	2.672.981
6.71B- Begeleiding (Wmo)	0	0	2.822.608	2.992.929	3.002.459	2.916.162	2.916.117	2.916.117
6.71C- Dagbesteding (Wmo)	0	0	644.527	675.001	677.518	680.037	680.037	680.037
6.71D- Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	11.821.794	9.239.980	194.533	172.044	172.044	172.044	172.044	172.044
6.72A - Jeugdhulp begeleiding	0	549.258	5.454.100	4.469.672	4.429.187	4.372.016	4.413.165	4.413.165
6.72B - Jeugdhulp behandeling	0	0	3.187.000	2.196.238	2.196.238	2.196.238	2.196.238	2.196.238
6.72C - Jeugdhulp dagbesteding	0	0	921.000	966.497	966.497	966.497	966.497	966.497
6.72D - Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73A - Pleegzorg	0	0	25.000	26.235	26.235	26.235	26.235	26.235
6.73B - Gezinsgericht	0	0	40.000	41.976	41.976	41.976	41.976	41.976
6.73C - Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	1.269.893	1.154.340	1.154.340	1.154.340	1.154.340	1.154.340
6.74A - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	2.003.000	2.101.948	2.101.948	2.101.948	2.101.948	2.101.948
6.74B - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	820.000	860.508	860.508	860.508	860.508	860.508

Sociaal domein	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
6.74C - Gesloten plaatsing	0	0	1.221.906	1.376.441	1.358.036	1.338.806	1.338.806	1.338.806
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	110.867	62.830	0	0	0	0	0	0
6.81A - Beschermd wonen (Wmo)	0	51.500	163.713	171.800	171.800	171.800	171.800	171.800
6.81B - Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	1.177.505	97.748	104.778	109.561	109.561	109.561	109.561	109.561
6.82A - Jeugdbescherming	0	934.964	940.682	981.151	981.151	981.151	981.151	981.151
6.82B - Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	50.631.664	44.609.251	58.560.456	56.068.019	51.241.781	50.791.589	50.787.162	50.683.490
Baten								
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	3.406.713	157.137	4.514.512	3.812.200	312.198	272.015	178.804	178.804
6.2 - Wijkteams	13.968	0	40.400	40.400	40.400	40.400	40.400	40.400
6.3 - Inkomensregelingen	9.669.024	10.236.001	10.279.812	11.247.813	10.759.984	10.674.234	10.674.234	10.674.234
6.4 - Begeleide participatie	26.055	0	0	0	0	0	0	0
6.5 - Arbeidsparticipatie	30.260	332.703	332.703	631.317	345.379	345.379	345.379	345.379
6.6 - Maatwerkvoorzieningen (WMO)	146.629	83.239	83.239	21.408	21.408	21.408	21.408	21.408
6.71 - Maatwerkdienstverlening 18+	97.570	77.250	0	0	0	0	0	0
6.71A- Huishoudelijke hulp (Wmo)	0	0	77.250	81.066	72.009	536.296	534.138	534.138
6.71B- Begeleiding (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71C- Dagbesteding (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.71D- Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72 - Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72A - Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72B - Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72C - Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0	0	0
6.72D - Jeugdhulp zonder verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73A - Pleegzorg	0	0	0	0	0	0	0	0



Sociaal domein	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
6.73B - Gezinsgericht	0	0	0	0	0	0	0	0
6.73C - Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0	0	0
6.74A - Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	0	0	0	0	0	0	0	0
6.74B - Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0	0	0
6.74C - Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0	0	0
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	514	0	0	0	0	0	0	0
6.81 - Geëscaleerde zorg 18+	0	0	112.213	117.756	117.756	117.756	117.756	117.756
6.81A - Beschermd wonen (Wmo)	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82 - Geëscaleerde zorg 18-	4.793	0	0	0	0	0	0	0
6.82A - Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0	0	0
6.82B - Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	13.395.526	10.886.330	15.440.129	15.951.960	11.669.134	12.007.488	11.912.119	11.912.119
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>37.236.139</b>	<b>33.722.921</b>	<b>43.120.327</b>	<b>40.116.059</b>	<b>39.572.647</b>	<b>38.784.101</b>	<b>38.875.043</b>	<b>38.771.371</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	670.000	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	1.300.000	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>670.000</b>	<b>0</b>	<b>-1.300.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>37.906.139</b>	<b>33.722.921</b>	<b>41.820.327</b>	<b>40.116.059</b>	<b>39.572.647</b>	<b>38.784.101</b>	<b>38.875.043</b>	<b>38.771.371</b>

## 2.8. Volksgezondheid en milieu

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma richt zich op het in stand houden en verder verbeteren van een duurzame, veilige en gezonde woon- en werkomgeving met een zo laag mogelijke belasting voor het milieu en toekomstige generaties. Ook richt het zich op een gezonde leefstijl van onze inwoners. Het omvat taken op het gebied van volksgezondheid, water (afval-, hemel- en grondwater), milieubeheer, afval en begraaftplaatsen.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Een duurzame en gezonde woon-en werkomgeving, met aandacht voor de effecten van de klimaatverandering.
2. Inwoners hebben meer veerkracht zodat ze als actieve en vitale inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving
3. Bijdragen aan een circulaire economie waarbij het maximaliseren van hergebruik van producten en grondstoffen centraal staan, naast het voorkomen van afval.
4. Het bieden van ruimte voor respectvol gedenken op onze gemeentelijke begraafplaatsen.



#### 2b Operationele doelstellingen

1. Meer inwoners ervaren hun eigen gezondheid als goed
2. Verbetering van de mentale gezondheid onder jongeren en jongvolwassenen ten opzichte van voorgaande jaren
3. Een ketenaanpak Kansrijke Start, gericht op een gezonde start van elk kind gedurende de eerste 1000 dagen.
4. Daling van het aantal jeugdigen, volwassenen en ouderen met overgewicht ten opzichte van voorgaande jaren.
5. Ouderen blijven langer vitaal en mobiel en minder ouderen raken door een val structureel afhankelijk van zorg
6. Vasthouden van afvalscheidingspercentage van minimaal 75%.
7. Uitvoering van onze wettelijke en dienstverlenende taken op onze gemeentelijke begraafplaatsen, binnen de daarvoor via kostendekkende leges beschikbare middelen.
8. Verminderen van de hoeveelheid hemelwater in het rioolstelsel.
9. Optimale en functionele instandhouding van het rioolstelsel.
10. Efficiënte en effectieve uitvoering van de milieutaken.

## 2c Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	2021	2022	2023	2024
W33: Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	75,6	74,8	*75	*75
Percentage kinderen met overgewicht (cijfers 1 x per 4 jaar gemeten via monitor GGD) leeftijd: 5-6.	8%	-	7%	-
Percentage kinderen met overgewicht (cijfers 1x per 4 jaar gemeten via monitor GGD) leeftijd 10-11	9%	-	8,5%	-
Percentage volwassenen met Overgewicht (cijfers 1 x per 4 jaar gemeten via monitor GGD)	-	41,8%	-	*41%
Percentage ouderen met Overgewicht (cijfers 1 x per 4 jaar gemeten via monitor GGD)	-	47,7%	-	*47%
W34: Hernieuwbare elektriciteit	-	71,6%		73%

\*De GGD monitoren komen eens per vier jaar uit maar vanwege de Corona periode is zowel voor Jeugd als voor Volwassenen/Ouderen een extra Gezondheidsmonitor uitgebracht na 2 jaar. Cijfers 2023 en 2024 zijn streefcijfers.

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Volksgezondheid

##### *GGD-regio Utrecht*

De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU) behartigt zaken die van belang zijn voor de publieke gezondheid in onze gemeente. Het gaat hierbij om de bescherming tegen risico's waar inwoners zelf geen invloed op hebben. In 2024 investeert de GGDrU in haar organisatie (arbeidsvoorwaarden), in informatievoorziening en technologie, en in Jeugdgezondheidszorg. Naast het uitvoeren van de wettelijke verplichte basistaken, zetten we in op aanvullende gezondheidstaken zoals Woon Hygiënische Problematiek en Gezondheidsvoorlichting aan statushouders (maatwerk).

##### *Gezond leven, jong geleerd*

We werken aan aanvullende (preventieve) Jeugdgezondheidstaken zoals Voor en Vroegschoolse Educatie, Stevig Ouderschap en het programma Nu Niet Zwanger. Ook geven we invulling aan een lokale coalitie Kansrijke Start, omdat de eerste 1000 dagen van een kind cruciaal zijn voor een kans op een goede toekomst en de gezondheid van een kind voor, tijdens en na de geboorte een belangrijke voorspeller is van fysieke en mentale gezondheid op latere leeftijd.

Met basisscholen zetten we in op de "Gezonde School". Via een leefstijlquiz en motorische test krijgen we zicht op de leefstijl van de leerlingen. Samen met de scholen zoeken we naar de mogelijkheden om de leefstijl en gezondheid van de leerlingen te verbeteren. Daarbij sluiten we ons aan het landelijke programma "gezonde jeugd, gezonde toekomst" (JOGG). We integreren mentale gezondheid in onze brede gezondheidsaanpak en werken uit hoe we met huidige en mogelijk nieuwe samenwerkingspartners kinderen, jongeren en jongvolwassenen met mentale gezondheidsvraagstukken gericht kunnen bereiken en (laagdrempelig) kunnen ondersteunen op basis van eigen behoeften. We streven ernaar dat het percentage jongeren dat zich voldoende weerbaar voelt (90% in 2021, monitor Jeugd GGD), in lijn blijft met de landelijke ontwikkeling.

##### *Gezondheidsachterstanden verkleinen*

Inwoners met een praktijkgerichte opleiding en een laag inkomen hebben vaak minder middelen (geld, kennis, vaardigheden en netwerk). Ze hebben over het algemeen meer zorgen en minder mogelijkheden om hun gezondheid te bevorderen. We zetten in op het verkleinen van gezondheidsachterstanden en ondersteunen kwetsbare inwoners bij het verhogen van veerkracht, participatie en gezondheid door sport, cultuur, onderwijs en gezondheidszorg. Dat doen we wijkgericht en integraal, startend in Bilthoven Zuid en Maartensdijk, met de Rijks subsidie Gezond Actief Leven Akkoord (GALA).

##### *Vitaal ouder worden*

De samenwerking met gezondheidszorg intensiveren we door in te zetten op "bewegen op recept" en "welzijn op recept" voor volwassenen. Ook zetten we in op "valpreventie" zodat minder inwoners door een val afhankelijk

worden van zorg en hun mobiliteit en zelfredzaamheid verliezen. Daarbij is de intentie om de veerkracht van (kwetsbare) oudere inwoners in algemene zin te versterken, zodat niet alleen het risico op vallen vermindert, maar de fysieke en mentale gezondheid in algemene zin zoveel mogelijk behouden blijft.

### **Afvalinzameling**

We continueren ons beleid en activiteiten om afval zoveel mogelijk gescheiden aan te bieden zodat een goede duurzame verwerking en recycling mogelijk zijn. Het op juiste wijze aanbieden van het afval blijven we daarbij onder de aandacht brengen. Nog beter is het om afval te voorkomen. Hergebruik van producten via kringloopwinkels, herstellen via repair-cafés en alternatieven voor eenmalig bruikbare verpakkingen zijn daarbij waardevolle initiatieven. Voor communicatie rond dit thema gaan we, via de AVU, gebruik maken van Afval van Utrecht die hiervoor campagnes hebben ontwikkeld. We zetten in op activiteiten om bijplaatsingen tegen te gaan en het gebruik maken van afvalcoaches.

De verbetering van de inrichting van de milieustraat, om ruimte te creëren voor betere afvalscheiding en om meer opstelruimte voor wachtende auto's te maken, brengen we onder in het project voor de herinrichting van de gemeentewerf inclusief brandweerpost. We breiden ons team uit om de zaterdagopenstelling te kunnen blijven uitvoeren.

### **Begraafplaatsen**

We breiden de mogelijkheden tot gedenken op begraafplaats Brandenburg uit met de mogelijkheid om kinderen te begraven die voor de 24e week van de zwangerschap zijn geboren en overleden. Bij deze grafjes willen we een metalen boom plaatsen waaraan blaadjes kunnen worden gehangen met naam, geboorte- en overlijdensdatum. Daarnaast plaatsen we een vergelijkbare boom op het strooiveld waar as van overledenen kan worden uitgestrooid. We gaan de beheerverordening begraafplaatsen en de tarievenstructuur herzien en nemen deze ontwikkelingen daarin mee.

### **Watertaken**

Een goed functionerend rioleringsstelsel is essentieel voor een gezonde leefomgeving en het voorkomen van wateroverlast. In lijn met het Water en Rioolplan (WRP) zorgen we voor voldoende aandacht voor het onderhoud, de renovatie en de uitbreiding van het rioleringsstelsel in onze gemeente. Dit omvat onder andere het vervangen van verouderde rioleringsbuizen, het optimaliseren van de afvoercapaciteit en het verminderen van de kans op verstoppingen. Daarnaast investeren we in de implementatie van innovatieve technologieën, zoals slimme sensoren, om de werking van het rioleringsstelsel te monitoren en indien nodig proactief maatregelen te treffen.

De meerjarenplanning voor rioolvervangingen zijn afgestemd op andere (beheer)activiteiten. Dit is belangrijk vanwege de efficiëntie en heeft een kostenbesparende effect. In 2024 zijn daarop voor het rioolbeheer, naast reguliere onderhoudswerkzaamheden, de volgende (afkoppel) projecten gepland:

1. Renovatie hoofdriool Den Dolder-waterzuivering (gedeeltelijk)
2. Vervanging, vergroten en afkoppelen riolering Sperwerlaan
3. Vervanging, vergroten en afkoppelen riolering Prinses Marijkelaan
4. Afkoppelen Lorentzweg
5. Vervanging, vergroten en afkoppelen riolering Looijdijk

Het veranderende klimaat brengt nieuwe uitdagingen met zich mee, zoals hevige regenval, langdurige droogte en hitte. Om onze gemeente voor te bereiden op deze klimaatveranderingen, heeft uw raad eind 2021 Klimaatadaptatievisie 20250 vastgesteld. Deze begroting voorziet in de uitvoering van dit plan, waarbij de focus ligt op het vergroten van de veerkracht van onze gemeente en het beschermen van onze inwoners en infrastructuur.

We gaan ten aanzien van de klimaatadaptatievisie 2050 de volgende projecten uitvoeren;

1. Klimaat adaptieve inrichting Sperwerlaan
2. Klimaat adaptieve inrichting deel Reigerlaan

## Milieu

Onze milieutaken hebben we ondergebracht bij de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU). Dit is een gemeenschappelijke regeling van vijftien gemeenten in de provincie Utrecht. De ODRU ondersteunt deze gemeenten bij de uitvoering van milieu- en omgevingstaken. Dit betekent dat de ODRU alle wettelijke milieutaken zoals het verlenen van vergunningen, het beoordelen van meldingen, het stellen van maatwerkvoorschriften voor zowel de centrale als de decentrale regels - inclusief het toezicht en de handhaving hierop - uitvoert. Deze taken leggen we jaarlijks vast in het Uitvoeringsprogramma en de ODRU zorgt voor een adequate, efficiënte en controleerbare uitvoering ervan. 2024 staat grotendeels in het teken van de invoering van de Omgevingswet. De ODRU is erop gericht om de uitvoering van reguliere taken kwalitatief op orde te houden en daarnaast nieuwe taken en processen in de werkwijze te integreren.

### 3b Prestatie indicatoren

Geen.

### 3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden Partij	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht	De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht behartigt zaken die van belang zijn voor de publieke gezondheid/volksgezondheid. Het gaat daarbij om die onderdelen van de gezondheidszorg en het openbaar bestuur die zich richten op het voorkomen van ziekten (collectieve preventie) en de bescherming en bevordering van de gezondheid van de gehele bevolking of groepen binnen de bevolking (publieke gezondheid).	De afgelopen jaren heeft de GGDrU op verzoek van het Algemeen Bestuur scherp aan de wind gevaren om de versterking van de basistaken van de GGDrU op te lossen binnen bestaande kaders of hooguit met incidentele middelen, maar de grens van het uitstellen van een structurele versterking is bereikt. Wij zijn met de GGDrU overtuigd van de noodzaak om te investeren in de organisatie, maar om de kostenstijging beperkt te houden, hebben we in 2023 aangedrongen om specifiekere keuzes te maken en geen extra taken te accepteren zonder extra middelen vanuit het Rijk. Dit blijven we monitoren.
Afvalverwijdering Utrecht	Het doel van deze gemeenschappelijke regeling is het verzorgen van een doelmatige en verantwoorde uitvoering van het afvalstoffenbeleid.	Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. De kans op tegenvallers is niet groot doordat de tarieven in meerjarige contracten zijn vastgelegd.
Omgevingsdienst regio Utrecht	De ODRU is uitvoerder van gemeentelijke VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) en is het kennis- en expertisecentrum voor milieu en duurzaamheid. De Rijksoverheid heeft met het Besluit omgevingsrecht 2017 bepaald welke taken gemeenten minimaal moeten overdragen aan hun Omgevingsdienst.	

#### **4 KADERSTELLEDE NOTA'S**

1. Nota lokaal gezondheidsbeleid gemeente De Bilt 2021 – 2024 'Gezondheid in beweging'.
2. Afvalinzamelingsplan 2016
3. Beheersverordening begraafplaatsen 2011
4. Water en Rioleringsplan 2022 - 2026
5. Klimaatadaptatievisie 2050
6. Duurzaamheidsagenda Gemeente De Bilt 2020 - 2022

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Volksgezondheid en milieu	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
7.1 - Volksgezondheid	1.915.301	1.815.164	2.078.492	2.064.383	2.064.613	1.986.794	1.802.265	1.802.265
7.2 - Riolering	4.481.381	4.393.691	4.400.211	4.593.571	4.639.922	4.675.230	4.730.817	4.698.408
7.3 - Afval	5.025.002	5.586.049	5.622.561	6.037.126	6.022.426	6.031.351	6.004.075	6.001.970
7.4 - Milieubeheer	1.618.609	1.925.855	3.182.609	1.696.340	1.508.562	1.508.573	2.208.573	2.208.573
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	333.226	296.286	327.726	344.634	344.351	344.067	343.782	343.499
Totaal lasten	13.373.520	14.017.045	15.611.599	14.736.054	14.579.874	14.546.015	15.089.512	15.054.715
Baten								
7.1 - Volksgezondheid	36.874	0	284.143	241.707	241.707	167.592	0	0
7.2 - Riolering	4.910.601	4.868.665	4.868.665	5.300.929	5.413.947	5.218.568	5.274.155	5.241.746
7.3 - Afval	6.109.912	5.974.661	5.974.661	6.489.723	6.475.498	6.484.943	6.458.198	6.456.623
7.4 - Milieubeheer	72.714	1.527	806.633	91.585	1.585	1.585	1.585	1.585
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	512.170	506.245	506.245	531.897	531.897	531.897	531.897	531.897
Totaal baten	11.642.271	11.351.098	12.440.347	12.655.841	12.664.634	12.404.585	12.265.835	12.231.851
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>1.731.249</b>	<b>2.665.947</b>	<b>3.171.252</b>	<b>2.080.213</b>	<b>1.915.240</b>	<b>2.141.430</b>	<b>2.823.677</b>	<b>2.822.864</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	408.818	0	800.000	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>-408.818</b>	<b>0</b>	<b>-800.000</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>1.322.431</b>	<b>2.665.947</b>	<b>2.371.252</b>	<b>2.080.213</b>	<b>1.915.240</b>	<b>2.141.430</b>	<b>2.823.677</b>	<b>2.822.864</b>

## 2.9. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

### 1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma richt zich op de volkshuisvesting en de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente De Bilt. De volkshuisvesting richt zich op het zo goed mogelijk voorzien in de woningbehoefte van (toekomstige) inwoners van de gemeente De Bilt. Het ruimtelijk beleid richt zich op de verwezenlijking van gemeentelijke en particuliere initiatieven met het oog op de ruimtelijke consequenties.

### 2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

#### 2a Gewenste maatschappelijke effecten

Wij streven naar toekomstbestendige vormgeving van de leefomgeving met veel aandacht voor alle ruimtelijke belangen. De norm is betaalbaar, natuurinclusief en klimaatadaptief wonen. In het reeds bebouwde gebied streven wij naar het behoud van een prettige en veilige woonomgeving. Wij zorgen voor huisvesting voor verschillende doelgroepen, zoals starters, ouderen, alleenstaanden en minder zelfredzame inwoners. Wij betrekken bewoners bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties.



#### 2b Operationele doelstellingen

1. We passen de huisvestingsverordening aan ten behoeve van een zo eerlijk mogelijke verdeling van schaarse woonruimte.
2. Met de komst van de wet op goed verhuurderschap hebben wij instrumenten gekregen om misstanden op de huurmarkt tegen te gaan. Deze instrumenten zetten wij in om de huurders te beschermen.
3. Wij streven naar een kernvoorraad van 30% sociale huurwoningen, waarvan het grootste deel in het bezit van corporaties. Bij nieuwe woningbouw ontwikkelingen sturen wij actief op het realiseren van minimaal 30% sociale huur, 20% middeldure huur en 16,6% betaalbare koop.



## 2c Beleidsindicatoren

Effectindicator	2021	2022	2023	2024
W35: Gemiddelde WOZ waarde (x €1.000)	450			
W36: Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	6,6			
W37: Demografische druk	90%			
W38: Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	777			
W39: Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	985			
Aantal opgeleverde nieuwe woningen	61	55	9*	96*
Hiervan het percentage sociale huurwoningen	0%	0%	0%	42%
Hiervan het percentage midden huurwoningen	0%	0%	0%	25%
Aantal DAEB woningen in corporatiebezit als percentage van totale woningvoorraad	25%	25%	25%	

\* Betreffen prognoses op basis van de planmonitor. Grotere projecten >10 die naar verwachting uiterlijk 2024 (gedeeltelijk) worden opgeleverd zijn bijvoorbeeld de Werkschuit, Binkpark (voorheen Leijensetuin), Nobelkwartier en Melkweg 3.

## 3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

### 3a Activiteiten

#### Woonbeleid

- Wij zoeken naar locaties voor het realiseren van 5 nieuwe woonwagendplaatsen.
- In 2023 hebben we samen met de gemeenten in de regio, de provincie en de woningbouwcorporaties de Woondeal ondertekend. Het regionale en provinciaal programma wonen en werken als instrument voor monitoring van de voortgang van de woondeal is kaderstellend voor woningbouw ontwikkeling. Projecten die we de komende 3 jaar bijvoorbeeld gaan realiseren zijn Melkweg 3, Binkpark, Nobelkwartier en Hessenweg 109-115. We actualiseren twee keer per jaar de Planmonitor wonen. De Planmonitor geeft inzicht in de plancapaciteit van nieuwe woningen in de gemeente De Bilt. Dit maakt inzichtelijk waar, hoeveel en welke type woningen gebouwd worden.
- We geven via de omgevingsvisie invulling aan de woondeal afspraak om bij nieuwbouw 2/3 betaalbaar te realiseren.
- We voeren de acties uit, die voor 2024 in het programma wonen en zorg zijn opgenomen.
- We zoeken naar locaties voor 100 tot 200 flexwoningen om de druk op de sociale huur voorraad te verlichten.
- We vergroten de leefbaarheid door het uitvoeren van wijkschouwen.

#### Wet goed verhuurderschap

- We stellen een meldpunt in, waar inwoners terecht kunnen met melding over mogelijke misstanden met betrekking tot hun huurwoning. Dit komt naast de dienstverlening van het huurteam.
- In geval van misstanden gaan we hierop handhaven. We zetten in op regionale samenwerking ten aanzien van handhaving.

#### Omgevingswet

- We realiseren een basisstructuur voor het Omgevingsplan.

### **3b Prestatie indicatoren**

Geen

### **3c Verbonden partijen**

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waarin de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Niet van toepassing.

## **4 KADERSTELLENDENOTA'S**

1. Omgevingsvisie provincie Utrecht 2021
2. Actie agenda woningmarkt 2018-2021 provincie Utrecht
3. Omgevingsvisie Gemeente de Bilt
4. Structuurvisie Gemeente De Bilt 2030 'behoud door ontwikkeling' 2012
5. Woonvisie De Bilt 2030
6. Doelgroepenverordening 2021
7. Visie Westbroek 2009
8. Visie Groenekan 2009
9. Gebiedsvisie De Bilt West 2013
10. Gebiedsvisie De Bilt Zuid 2015
11. Gebiedsvisie Voorveldse Polder 2020
12. Kernrandzone visie Westbroek 2020 (in ontwerp)
13. Nota Grondbeleid 2019 en Nota Kostenverhaal 2023
14. Position paper gemeente De Bilt voor het Ruimtelijk-economisch programma U10 (2019)

## WAT GAAT HET KOSTEN?

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
8.1 – Ruimte en leefomgeving	1.356.652	1.887.427	2.486.146	2.149.225	1.974.095	1.973.945	1.973.605	1.963.455
8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.976.292	1.897.244	1.922.912	3.066.512	3.221.578	2.818.436	2.802.760	2.782.940
8.3 - Wonen en bouwen	2.148.691	1.901.893	2.085.070	2.125.416	2.110.000	2.108.597	2.107.843	2.107.843
<b>Totaal lasten</b>	<b>9.481.635</b>	<b>5.686.564</b>	<b>6.494.128</b>	<b>7.341.153</b>	<b>7.305.673</b>	<b>6.900.978</b>	<b>6.884.208</b>	<b>6.854.238</b>
Baten								
8.1 – Ruimte en leefomgeving	51.909	0	0	0	0	0	0	0
8.2 - Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.507.386	1.574.383	1.574.383	3.173.945	3.059.575	2.415.290	2.397.820	2.397.820
8.3 - Wonen en bouwen	1.121.951	1.335.404	1.335.404	1.486.153	1.486.153	1.486.153	1.486.153	1.486.153
<b>Totaal baten</b>	<b>7.681.246</b>	<b>2.909.787</b>	<b>2.909.787</b>	<b>4.660.098</b>	<b>4.545.728</b>	<b>3.901.443</b>	<b>3.883.973</b>	<b>3.883.973</b>
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>1.800.390</b>	<b>2.776.777</b>	<b>3.584.341</b>	<b>2.681.055</b>	<b>2.759.945</b>	<b>2.999.535</b>	<b>3.000.235</b>	<b>2.970.265</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	64.721	0	0	0	0	0	0	0
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	0	0	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>64.721</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>1.865.111</b>	<b>2.776.777</b>	<b>3.584.341</b>	<b>2.681.055</b>	<b>2.759.945</b>	<b>2.999.535</b>	<b>3.000.235</b>	<b>2.970.265</b>

## 2.10. Overzichten

### 1 OMSCHRIJVING OVERZICHTEN

De overzichten vormen een apart onderdeel in de programmabegroting. Hierin zijn de taakvelden opgenomen die geen deel uitmaken van een programma. Die taakvelden maken, in overeenstemming met de regels van het BBV, geen deel uit van een programma maar van de overzichten. De betreft: de algemene dekkingsmiddelen, belastingen, overhead en de overige baten en lasten. Daarnaast maken de mutaties reserves deel uit van de overzichten.

De toelichting op taakveld overhead staat in de paragraaf Bedrijfsvoering vermeld. Het taakveld treasury wordt toegelicht in de paragraaf Financiering en de taakvelden met betrekking tot OZB en Belastingen overig worden in de paragraaf Lokale heffingen besproken. De ontwikkelingen van de Algemene uitkering staan toegelicht in de inleiding en in de bijlage is de brief inzake de uitwerking van de meicirculaire opgenomen.

### Beleidsindicatoren

Het BBV (besluit begroting en verantwoording) kent wettelijke beleidsindicatoren voor overhead. Aangezien overhead onderdeel is van de overzichten worden deze hier weergegeven.

Beleidsindicator	2021	2022	2023 <sup>1</sup>	2024 <sup>2</sup>
W1: Formatie (Fte per 1.000 inwoners)	5,06	5,20	5,20	5,01
W2: Bezetting (Fte per 1.000 inwoners)	4,24	4,67	4,69	nmb
W3: Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 349	€ 313	€ 327	
W4: Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	20,6%	18,8%	18,3%	nmb
W5: Overhead (% van totale lasten)	13,5%	11,7%	11,2%	13,8%

<sup>1</sup> Prognose

<sup>2</sup> Gegevens o.b.v. deze begroting

## Overzicht Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Overzichten	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Exploitatie</b>								
Lasten								
0.4 - Overhead	13.844.591	14.519.312	17.408.129	17.784.255	16.844.923	16.873.654	16.852.188	16.821.223
0.5 - Treasury	-399.884	-286.014	-286.014	-353.912	-265.985	-178.076	-87.792	907
0.61 - OZB woningen	704.250	625.108	696.108	731.165	731.165	748.108	748.108	748.108
0.62 - OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0	0	0
0.64 - Belastingen overig	8.693	1.770	1.770	1.837	1.837	1.837	1.837	1.837
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen	0	0	0	0	0	0	0	0
0.8 - Overige baten en lasten	1.416.599	2.828.775	699.883	251.212	243.517	269.565	209.681	211.181
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	39.758	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	15.614.007	17.688.951	18.519.876	18.414.557	17.555.457	17.715.088	17.724.022	17.783.256
Baten								
0.4 - Overhead	121.549	88.286	88.286	89.571	90.218	90.549	90.755	90.755
0.5 - Treasury	723.894	359.823	359.823	609.823	609.823	609.823	609.823	609.823
0.61 - OZB woningen	8.779.811	9.195.433	9.195.433	10.006.859	10.006.859	10.006.859	10.006.859	10.006.859
0.62 - OZB niet-woningen	3.954.842	4.031.193	4.031.193	4.382.378	4.382.378	4.382.378	4.382.378	4.382.378
0.64 - Belastingen overig	451.459	514.098	514.098	533.641	533.641	533.641	533.641	533.641
0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen	69.522.436	67.463.650	68.616.410	74.139.684	74.238.938	68.777.194	68.633.443	68.441.563
0.8 - Overige baten en lasten	2.582.044	2.366.118	2.366.118	2.503.844	2.469.513	2.475.621	2.461.615	2.462.003
0.9 - Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	86.136.036	84.018.601	85.171.361	92.265.800	92.331.370	86.876.065	86.718.514	86.527.022

Overzichten	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>-70.522.028</b>	<b>-66.329.650</b>	<b>-66.651.485</b>	<b>-73.851.243</b>	<b>-74.775.913</b>	<b>-69.160.977</b>	<b>-68.994.492</b>	<b>-68.743.766</b>
<b>Reserves</b>								
0.10 – Mutaties reserves (toevoegingen)	1.104.165	23.165	23.165	23.165	23.165	23.165	23.165	23.165
0.10 – Mutaties reserves (onttrekkingen)	1.788.069	86.676	1.887.720	86.676	86.676	86.676	86.676	86.676
<b>Totaal Reserves (toevoegingen – onttrekkingen)</b>	<b>-683.904</b>	<b>-63.511</b>	<b>-1.864.555</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>
<b>Saldo na bestemming reserves</b>	<b>-71.205.932</b>	<b>-66.393.161</b>	<b>-68.516.040</b>	<b>-73.914.754</b>	<b>-74.839.424</b>	<b>-69.224.488</b>	<b>-69.058.003</b>	<b>-68.807.277</b>

## 3. Paragrafen

### 3.1. Gebiedsgericht werken

#### Inleiding

We werken als gemeente opgave gestuurd en gebiedsgericht. Dat betekent dat we opgaven zoals woningbouwopgave verbinden met lokale wensen en oplossingen. We betrekken inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van instellingen bij de beleidsontwikkeling en planvorming in hun eigen omgeving. Zo behouden en versterken we het karakter van de verschillende kernen in onze gemeente en maken we gebruik van de kennis die er in de samenleving is en vergoten we de betrokkenheid van inwoners bij hun eigen omgeving. Dit doen we door planvorming samen met inwoners te doen. Maar ook door in de uitvoering ruimte te geven aan inwoners. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van het Nobelkwartier in De Bilt. In deze paragraaf geven we inzicht hoe dit in 2024 vorm krijgt en geven we hiervan per gebied een illustratie.

We werken al enkele jaren gebiedsgericht en dit begint steeds beter vorm te krijgen. Zo zijn er veel voorbeelden waarin inwoners en gemeente samen optrekken om de gemeente mooier te maken een leefbaar te houden. Zo betrekken we bij de (her)inrichting van de openbare ruimte actief de direct omwonenden. Ondersteunen we initiatieven om de verbinding tussen inwoners te vergroten, zoals buurtkamers en groenadoptie. Bewonersverenigingen spelen hierbij een actieve en verbindende rol. De gebiedsmakelaars en gebiedsbeheerders zijn vaste gesprekspartners voor deze groepen en initiatiefnemers.

Elke kern in de gemeente De Bilt is uniek en heeft eigen behoefte, wensen, ontwikkelingen en mogelijkheden. Overall spelen specifieke thema's. De uitdaging ligt daarbij om bewonersinitiatieven, lokale opgaven en de gemeentelijke opgaven in samenhang op te pakken. Maatschappelijke opgaven hebben impact op de hele gemeente, maar hebben vaak lokaal een andere uitwerking. Daarom worden gemeentebrede opgaven gebiedsgericht uitgewerkt en aangepakt. Bijvoorbeeld de implementatie van de Omgevingswet, waarbij zelfs uitgangspunt van de wet is dat dit gebiedsgericht wordt aangepakt. Maar ook de woningbouwopgave en duurzaamheidsdoelstellingen zijn onderwerpen die we integraal en samen met inwoners vormgeven.

In de begroting is de gebiedsgerichte uitwerking van opgaven en beleidsdoelstellingen opgenomen in de programma's. Daarnaast is er (binnen het programma burger, bestuur en samenleving) een budget beschikbaar voor gebiedsgericht werken. Dit budget wordt ingezet om sociale cohesie in de wijken en dorpen en de participatie te versterken.

Meander Omnium verzorgt voor ons de buurtbemiddeling. Daarmee is het mogelijk dat inwoners een beroep doen op buurtbemiddeling voor het oplossen van onderlinge conflicten. Jaarlijks organiseren we voor alle bewonersverenigingen een netwerkbijeenkomst om ervaringen uit te wisselen en kennis te delen.

Het participatieplatform ([www.doemeedebilt.nl](http://www.doemeedebilt.nl)), flietsenquêtes en het inwonerpanel stellen ons in staat verbinding te leggen met een brede afspiegeling van onze inwoners doordat het laagdrempelig en plaats en tijd onafhankelijk kan worden benut. We zien dat we met behulp van deze digitale participatiemiddelen een ander, breder publiek kunnen aanspreken.

#### Prioriteiten per gebied

De onderlinge verschillen tussen de kernen van onze gemeente zijn groot. Door verschillen in ligging, samenstelling van de bevolking en grootte zijn er verschillen in welke thema's meer of minder aandacht hebben in de kern.

In 2024 werken we dit uit in gebiedsagenda's. De gebiedsagenda is een overzicht van opgaven, projecten en initiatieven waaraan in de verschillende kernen wordt gewerkt. Op de gebiedsagenda staan in ieder geval de opgaven waar we als gemeente aan werken, maar ook de initiatieven die inwoners nemen en concrete werkgroepen en projecten waarin inwoners en gemeente samen optrekken. De gebiedsagenda is bedoeld als dynamisch document, zodat we per gebied – en per kern – steeds het goede gesprek voeren over wat de betrokkenen belangrijk vinden en agenderen.

## Thema's per kern

Per gebied is een aantal thema's weergegeven die het komende jaar (of jaren) aandacht vragen. Dit is niet uitputtend, maar betreffen enkele highlights per gebied. Er zijn (veel) meer opgaven die gebiedsgericht worden aangepakt.

## Groenekan

### Energieopwekking

Op dit moment zijn diverse zonneveld-ontwikkelaars actief in Groenekan. We willen echter een betere verdeling van de zonnevelden over de gemeente. Samen met Groenekan en de andere dorpen bepalen we hoe we dit op een goede manier in het landschap inpassen, wat goede locaties zijn en hoe we zoveel mogelijk profijt ten goede laten komen aan de dorpen.

### Verkeersveiligheid

Mede door de ligging langs de A27, naast stad Utrecht en in een aantrekkelijke recreatieve omgeving zijn de verkeersdruk en -veiligheid zorgpunten. Forenzen, landbouwvoertuigen, recreatieve fietsers, speed pedelecs, ruiters; het wil allemaal veilig gebruik maken van de vaak smalle wegen. De doorfietsroute Utrecht-Hilversum moet veilig worden uitgevoerd. Het gedeelte van Groenekan is in eigendom van de gemeente en wordt samen met inwoners aangepakt. Dit wordt in samenhang met de veiligheid op de Groenekaneweg onder de loep genomen.

### Dorpshuis

Het dorpshuis is verouderd en moet worden aangepakt. Al langer vinden gesprekken plaats met een nieuw bestuur om te verkennen welke invulling eraan wordt gegeven. In 2024 krijgt dit concreter beslag en worden keuzen gemaakt over de toekomst van de dorpshuisfunctie.

## Hollandsche Rading

### Energieopwekking

Voor energieopwekking is bepaald hoeveel hectare zonnevelden we (maximaal) aan willen leggen. Hierin willen we een betere verdeling over de dorpen. Samen met het gebied bepalen we hoe we dit op een goede manier in het landschap inpassen, wat goede locaties zijn en hoe we zoveel mogelijk profijt ten goede laten komen aan de dorpen.

### Verkeersveiligheid

Op meerdere plaatsen in het dorp is de verkeersveiligheid een aandachtspunt, met name door de vele vormen van verkeer; forenzen, landbouwvoertuigen, recreatief verkeer, ruiters etc. Het dorp heeft zelf een snelheidsdisplay in beheer die regelmatig op verschillende plaatsen wordt gehangen.

Gelet op de vele uitritten direct op het fietspad is de doorfietsroute Utrecht-Hilversum een aandachtspunt waar we samen met inwoners en provincie werken aan veilige oplossingen.

### Dorpshuis

Het dorpshuis speelt een centrale rol in de sociale verbondenheid. In 2024 zal het vernieuwde dorpshuisbestuur starten met de verdere invulling van het dorpshuis.

## Maartensdijk

### Betaalbare woningen

In 2024 geven we verder uitwerking aan het realiseren van 200 woningen bij Maartensdijk. Samen met het dorp kijken we hoeveel woningen er nog binnen de rode contour gerealiseerd kunnen worden en hoeveel er dus buiten de rode contour moeten komen en op welke plaatsen dan.

### Wijk-overstijgende speelplaats

In Maartensdijk worden de plannen voor de wijk-overstijgende speelplaats verder uitgewerkt en gestart met de omvorming. Deze vervult een belangrijke functie in het dorp als het gaat om ontmoeten, spelen en leren. We realiseren ons dat het budget onvoldoende is om in één keer invulling te geven aan de wensen en ideeën die er



zijn. We kiezen hierin voor een gefaseerde aanpak over meerdere jaren. Samen met onder andere de Dierenweide, de initiatiefnemers van het skatepark, de scholen en andere betrokkenen bepalen we welke onderdelen we eerst aanpakken.

### **Energieopwekking**

Ook in Maartensdijk is de vraag waar de vraag naar zonnevelden terechtkomt. In de tweede tranche willen we samen met het gebied meer vooraf sturen hoe we dit op een goede manier in het landschap inpassen, wat goede locaties zijn en hoe we zoveel mogelijk profijt ten goede laten komen aan de dorpen.

## **Westbroek**

### **Verkeersveiligheid**

De spitsafsluiting is al jaren onderwerp van gesprek. Op verzoek van inwoners is er camerahandhaving, maar de praktische uitwerking vraagt nog afstemming met ondernemers. Zij maken zich zorgen over de administratieve lasten van het (dag)ontheffingensysteem. In 2024 wordt dit getest en wordt het vernieuwde systeem operationeel.

### **Biodiversiteit**

De werkgroep biodiversiteit neemt veel initiatief om de biodiversiteit te vergroten. Het planten van bomen aan de Kerkdijk is een van de maatregelen waarin we samenwerken met de werkgroep. In 2024 zullen de eerste bomen worden gepland.

## **Bilthoven**

### **Wonen**

In Bilthoven is behoefte aan meer woningen met name voor starters en ouderen. In 2024 zal de ontwikkellocatie Spoorzone verder uitgewerkt worden. Andere locaties, waar woningbouw voorbereid wordt, zijn: Melkweg 3, De Kwinkelier, Beatrixlaan ("Werkshuit"), Leyenseweg 38 (Leyense Tuin), Oude Brandenburgerweg 67 (Oude Zwembad) en de Gregoriuslaan 10 (voormalige Theresiaschool).

### **Leefbaarheid**

In 2023 zijn we gestart met het Gebiedsteam Bilthoven. In dit team zitten de professionele partners die met ons samenwerken op het gebied van welzijn, leefbaarheid en veiligheid. De focus lag in 2023 vooral op het gebied Bilthoven –Zuid (Lichtruim en omgeving). In 2024 zullen we deze werkwijze over heel Bilthoven uitrollen.

### **Verkeer**

De Sperwerlaan is een belangrijke verkeersader in Bilthoven Centrum. Deze weg zal in 2024 heringericht worden, waarbij ook de doorfietsroute Utrecht-Amersfoort gerealiseerd wordt. De Sperwerlaan is de ontsluiting van de wijk en ook een belangrijke weg voor de bevoorrading en het bezoek van de Kwinkelier. Om dit in goede banen te leiden is een participatieplan gemaakt, waarbij ook een omgevingsmanager wordt ingezet.

### **Economie**

Het centrum van Bilthoven is de afgelopen jaren op de schop gegaan. In 2024 zal verder gewerkt worden aan de vernieuwing van het winkelaanbod en zal aan de zijde van de Sperwerlaan een appartementsgebouw gerealiseerd worden, dit vergt een goede afstemming met de werkzaamheden aan de Sperwerlaan zelf.

### **Klimaatadaptatie**

Grote delen van de riolering in Bilthoven moet de komende jaren vervangen worden. Bij de vervanging van de riolering worden meteen klimaat adaptieve maatregelen genomen, zoals het afkoppelen van hemelwater en de

infiltratie en retentie van hemelwater in het brongebied. In 2024 zal in de Sperwerlaan hiervoor de riolering vervangen worden.

### **Openbare Ruimte**

We werken samen met inwoners om de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren. In 2024 gaan we de speelplaats bij het Lichtruim omvormen naar een Wijkoverstijgende speelplaats. We doen dit in nauwe samenwerking met gebruikers en inwoners waarbij klimaatadaptieve maatregelen een prominente plek krijgen.

## **De Bilt**

### **Wonen**

In De Bilt is behoefte aan meer woonruimte voor ouderen en starters. In het komende jaar zal verder gewerkt worden aan de ontwikkeling van het Nobelkwartier. Er zijn concrete plannen om seniorenwoningen en extra sociale huurwoningen in de Tuinstraatkwartier te realiseren. Samen met particuliere eigenaren en omwonenden werken we aan de transformatie van bedrijfslocatie De Molenkamp naar woningbouw. In 2024 wordt de stedenbouwkundige visie voor de Molenkamp verder uitgewerkt.

### **Verkeer**

De Bilt is een kern tussen verschillende belangrijke verkeersaders. Het verkeer in De Bilt wordt steeds drukker, zowel voor autoverkeer en vrachtverkeer als fietsverkeer. Verkeersdrukke, sluijperkeer en verkeersveiligheid blijven in 2024 dan ook belangrijke aandachtspunten. De aanbevelingen uit de evaluatie van het verkeerscirculatieplan worden samen met inwoners en ondernemers van de kern De Bilt verder uitgewerkt. Ook wordt samen met inwoners en ondernemers gekeken naar mogelijke oplossingen om de hoge parkeerdruk te verminderen.

### **Economie**

Het winkelgebied Hessenweg/Looijdijk is een levendig winkelcentrum. Het vervult voor veel inwoners een belangrijke functie bij de aankoop van eerste levensbehoeften. De beperkte openbare ruimte en de verschillende verkeerstromen dragen bij aan een beperkte verblijfskwaliteit. De resultaten van de gesprekken die met winkeliers, vastgoedeigenaren en omwonenden zijn aangedragen om het winkelgebied aantrekkelijk te houden voor de toekomst worden verder uitgewerkt.

### **Openbare Ruimte**

Wij werken samen met veel inwonersgroepen om de kwaliteit van speelplekken en het groen in hun buurt of straat te verbeteren. Veel groepen organiseren zelf fondsenwerving om deze verbeteringen mogelijk te maken. Daarnaast hebben zij een actieve rol in het beheer door bijvoorbeeld groen te adopteren, een jaarlijkse schoonmaakactie te organiseren, of het helpen realiseren van spelen in de buurt. In 2023 is de pilot containertuinen gestart. De evaluatie vindt plaats begin 2024 waarna, indien succesvol, de containertuinen verder worden verspreid in de gemeente.

### **Klimaatadaptatie**

De Bilt heeft naar verhouding minder groen en meer bebouwing en verharding dan de andere kernen. Het risico op hittestress en wateroverlast neemt door klimaatverandering toe. Voor De Bilt is klimaatadaptatie dan ook een belangrijke prioriteit voor de komende jaren. In 2024 starten de werkzaamheden aan o.a. de Looijdijk om meer afvoercapaciteit te creëren om bij hevige regenbuien ervoor te zorgen dat straten niet meer blank komen te staan. Hierbij wordt samen met omwonenden en ondernemers ook de openbare ruimte klimaat adaptief ingericht.

## 3.2. Duurzaamheid

Als gevolg van het onderschrijven van de Europese klimaatdoelen en de steeds onzeker wordende energiemarkt, zet Nederland vol in op de energietransitie, zo ook onze gemeente. De komende jaren zal dit niet alleen leiden tot de nodige aanpassingen in wetgeving (zoals de warmtewet) maar ook tot de nodige uitvoering waarbij gemeenten een regisserende rol hebben gekregen. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf 2023 middelen voor gemeenten beschikbaar zijn gesteld om hier verder vorm aan te geven. Een eis waar ook de Vereniging Nederlandse Gemeenten zich hard voor maakt.

Voor onze gemeente ligt er, evenals de afgelopen jaren, een grote verantwoordelijkheid om bij te dragen aan het tegengaan van klimaatverandering en de energietransitie mogelijk te maken. Daarom streven wij de volgende doelen na voor 2030:

1. de CO<sub>2</sub>-uitstoot van de gemeente met minimaal 60% verminderen ten opzichte van 1990,
2. minimaal 55% van de eigen energiebehoefte wordt duurzaam opgewekt in de gemeente,
3. 20% van de woningvoorraad is van het aardgas,
4. de volledige gebouwde omgeving heeft minimaal energielabel B,
5. de gemeente is klimaatbestendig en water robuust.

Voor onze gemeente stond de tweede helft van 2022 en de eerste helft van 2023 in het teken van het vaststellen van onze koers. Zo is de Transitievisie Warmte en een nieuw zonneveldenbeleid vastgesteld, welk richting geeft aan de uitvoering. De aankomende jaren gaan wij bouwen op dit fundament, en deze verstevigen. Dit doen wij door in 2024 te focussen op:



### We zijn een klimaatgemeente

Wij willen in De Bilt experimenteeruimte aanbieden om samen met de kennisinstututen innovatieve duurzame toepassingen te stimuleren die een toegevoegde waarde hebben voor de regio. Wij willen hiermee een voorbeeld zijn en ons als klimaatgemeente nadrukkelijk profileren (living lab). Wij richten ons hierbij vooral op de toepassingen die de gevolgen van de netcongestie aanpakken. Op het gebied van klimaatadaptatie werken we met regionale partners in het project Pientere Tuinen, gericht op het vergaren van kennis over klimaat adaptieve tuinen. De gemeente geeft met gerichte subsidies ruimte aan bewustwording, binding en netwerken. Zo maken we de Week van de Duurzaamheid mogelijk, waaronder de schoolweek van de Duurzaamheid. Hiernaast ondersteunen we de actieve werkgroepen Fairtrade, Circulair, duurzaam De Bilt en Biodiversiteit.

### Energie opwek, opslag & transport

In opvolging van de vaststelling van het zonnen velden beleid zal er nu gefocust worden op zowel de opwek van zonne-energie enerzijds als beleidsregels worden vastgesteld voor windenergie. Hiernaast hebben we ook de uitdaging hoe deze opgewekte energie zal worden opgeslagen, getransporteerd als geëxploiteerd. Hier gaan wij aankomende jaren vorm aan geven. In 2024:

1. Zullen locaties voor zonnevelden worden bestemd,
2. Starten wij wijkgerichte zon op dak en opslag acties,
3. Gaan wij onderzoek doen naar het lokaal opslaan van onze lokaal opgewekte energie
4. Ronden wij een onderzoek af naar de mogelijkheid van minimaal 20 GWh aan windenergie

5. Zal de gemeente de mogelijkheden onderzoeken voor een lokaal energiemaatschappij
6. Maken we afspraken met Stedin en TenneT voor een robuust energie infrastructuur.

## Warmte transitie

Na de vaststelling van Transitievisie Warmte in december 2022 heeft de gemeente haar doelstelling en route bepaald. We streven ernaar om in 2050 een aardgasvrije gemeente te zijn, onze eerste mijlpaal is 2030 minimaal 20% aardgasvrij. Zo is de gemeente bezig met een Proeftuin Aardgasvrije Wijken (PAW) Brandenburg West.

De aankomende jaren komen er meer middelen en mandaten naar gemeenten om aan de warmtetransitie vorm te geven. Zo kunnen gemeenten subsidies aanvragen om invulling te geven aan het klimaatakkoord (CDOKE) en gaan er nieuwe wetten naar de kamer. In 2024 zal naar verwachting de Wet collectieve warmtevoorziening (Wcw) in werking treden, waarna de Transitievisie herijkt zal moeten worden. In 2024:

1. Worden wijkuitvoeringsplannen (WUP) opgesteld, uitvoeringsscenario's voorbereid en vastgesteld
2. Zal de TVW worden herijkt naar de eisen van de nieuwe wetgeving en geven we de raad keuzes om bij te sturen op de warmte transitie
3. Beginnen we een living lab in warmtekavel Larenstein
4. Starten we met het proces van de warmtekavel De Leyen
5. Starten we met de uitvoering van project PAW Brandenburg en starten we met de aanleg van een warmtenet

## Besparen & isoleren

Wij streven ernaar om alle gebouwen in onze gemeente in 2030 minimaal label B te laten zijn. Met label B zijn de gebouwen goed voorbereid voor de omschakeling, de transitie, naar een alternatief voor het gebruik van aardgas. Hiervoor heeft het college *strategisch plan van aanpak energiebesparing* in 2023 vastgesteld. Hier wordt in 2024 uitvoering aan gegeven.

We gaan op drie niveaus hiermee aan de slag, kleinschalig, gericht op (warmte)kavels en de gemeente brede aanpak. We hanteren hierbij de uitgangspunten dat iedereen mee kan doen, dat we verandermomenten benutten om inwoners bewust te maken en dat we ontzorgen waar dat mogelijk is. Hiermee willen we bereiken dat we zoveel mogelijk inwoners bewust maken van de mogelijkheden die er zijn om zich voor te bereiden op de aardgasvrije toekomst.

- In 2024 starten we met de uitvoering van het isoleren van koopwoningen vanuit subsidies van Provincie en Rijk. Ter voorbereiding hierop is in 2023 gestart met het opstellen van een soortenmanagementplan. Dit plan brengt in beeld waar beschermde diersoorten in gevaar komen door de isolatieopgave, zodat biodiversiteit wordt beschermd.
- We gaan met de (warmte)kavelgerichte isolatie-aanpak aan de slag. Om de Wijkuitvoeringsplannen Larenstein en De Leyen te laten slagen gaan er kavelgerichte isolatie-acties plaatsvinden.
- Voor de overige woningeigenaren die niet aanmerking komen voor subsidies van Provincie en Rijk stellen we op basis van het strategisch plan van aanpak Energiebesparing een uitvoeringsplan op, waar het fysieke energie loket een rol krijgt. Hier worden inwoners bewust gemaakt van de mogelijkheid en noodzakelijkheid van energiebesparing.
- Van het rijk ontvangen we gelden voor de bestrijding van energiearmoede. Deze subsidie wordt ook in 2024 ter beschikking gesteld. Samen met de energiecoaches van BENG! bezoeken we die mensen waar kleine maatregelen helpen het energieverbruik te verminderen wat leidt tot een lagere energierekening.

## Duurzame mobiliteit

Verduurzaming van de mobiliteit wordt steeds belangrijker. We focussen ons op diverse mobiliteitsvormen en nemen we dit mee in planvorming van projecten. Hiernaast zal ook de komende jaren inwoners laadpalen kunnen aanvragen in de openbare ruimte. Om een goede dekking te realiseren en daarmee het gebruik van elektrisch vervoer te stimuleren is een gestructureerde planning nodig.

1. Zetten we in op diverse fietsnetwerken,
2. Bekijken we de mogelijkheden tot duurzame mobiliteit beleid,
3. Faciliteren we vraaggericht laadpalen,
4. Gaan wij een laadpalenplan opstellen waarin we koppelkansen benutten,
5. Faciliteren we een slimme bandenpomp.

## Circulaire economie

Door op een andere manier te produceren en materialen opnieuw te gebruiken zijn er minder nieuwe grondstoffen nodig, is er minder afval en neemt ook de uitstoot van CO2 af. Om circulaire economie te stimuleren gaan wij een aantal projecten ondersteunen die als voorbeeld kunnen dienen. Wij zijn aangesloten bij het Regionaal Circulair Inkoop overleg. In 2024 gaan wij:

- De eerste stappen zetten met de positionering van de gemeente m.b.t. circulaire economie.

## Klimaatadaptatie

In lijn met de vastgestelde klimaatadaptatievisie 2050, welke in 2021 door u is vastgesteld, zullen we bij alle herinrichtingswerkzaamheden de buitenruimte klimaat adaptief inrichten. Dit betekent dat we maatregelen nemen om de gevolgen van klimaatverandering te beperken en ons aan te passen aan de veranderende omstandigheden. Een van de belangrijkste doelen van deze herinrichtingsprojecten is het vergroten van het groen in de omgeving. Het toevoegen van meer bomen, struiken en planten zal helpen bij het verminderen van de hitte in de zomer, het verbeteren van de luchtkwaliteit en het vergroten van de biodiversiteit. Daarnaast zullen we maatregelen nemen om hemelwater beter op te vangen en te gebruiken. Denk hierbij aan de aanleg van wadi's en infiltratievoorzieningen. Door het opvangen van regenwater verminderen we de druk op het rioolstelsel en zorgen we voor een duurzaam waterbeheer. In het jaar 2024:

1. Voeren we diverse uitvoeringsacties uit, zoals hemelwater ontkoppeling, samen met de heuvelrugtuinen
2. Vergroenen we tuinen samen met steenbreek
3. En 2025 worden de Sperwerlaan, Lorentzweg en Molenweg klimaatadaptief heringericht

## Energie armoede

Stijgende energieprijzen hebben effecten op alle lagen van de bevolking. Minderdraagkrachtige inwoners ondervinden hier ernstig hinder door. Om dit te verzachten ondersteunt de gemeente minder draagkrachtige inwoners met hoge energiekosten door in 2024:

1. Kleine energiebesparende maatregelen aan te bieden
2. Rijkssubsidies in te zetten om energiearmoede te verminderen, mocht deze niet worden uitgekeerd zal de gemeente maatwerkondersteuning aanbieden waar mogelijk en nodig
3. Met de lokale energie coöperatie informatie te voorzien

## Informatievoorziening:

Als gemeente zetten wij op diverse fysieke als digitale informatievoorzieningen. Samen met 15 regiogemeenten beschikken met Jouw Huis Slimmer (JHS) over een laagdrempelig digitaal energieloket/informatiekanaal. Bij JHS kunnen inwoners terecht voor energiebesparingsadviezen, subsidiemogelijkheden en kunnen inwoners in contact komen met bedrijven die kunnen helpen bij de uitvoering van besparingsmaatregelen. Maar ook onze gemeentelijke website, waarop we actief informatie aanbieden aan onze inwoners en ondernemers. De vraag vanuit de maatschappij is groot, hier spelen wij op in door:

1. JHS verder in te zetten als de digitale plek voor informatievoorziening omtrent verduurzaming
2. Het inzetten van een gemeentelijk energieloketloket
3. Organiseren we de week van de duurzaamheid
4. Gaan we werken aan een dashboard waarin we de stand van zaken bijhouden.

5. De mogelijkheden te bezien voor het faciliteren van gemeentelijke duurzaamheidsleningen
6. Maken we onze duurzaamheidspagina toegankelijker
7. Gaan wij actief informatie voorzien in warmtekavels waar wij aan de slag gaan

## 3.3. Bedrijfsvoering

### Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering is een verplichte paragraaf op grond van het BBV (Besluit begroting en verantwoording). De paragraaf behandelt een aantal onderwerpen die betrekking hebben op de organisatie als geheel en daarom van toepassing zijn op meerdere (alle) programma's. De volgende onderwerpen komen in deze paragraaf aan bod:

1. Doorontwikkeling van de bedrijfsvoering
2. Organisatieontwikkeling
3. HR-ontwikkelingen
4. Communicatie
5. Gemeentelijke huisvesting
6. Informatievoorziening en dienstverlening
7. Rechtmatigheidsverantwoording
8. Integriteit

In zijn algemeenheid kunnen we zeggen, dat we vooruitgang zien in de bedrijfsvoering. Veel heeft te maken met een cultuurverandering en dat vraagt tijd. Op het gebied van Informatievoorziening werken we samen met de RID-gemeenten. Die samenwerking vraagt tijd waardoor de ontwikkelingen langzamer gaan, het is onze overtuiging dat de samenwerking uiteindelijk voordeel oplevert, alleen kunnen we dit niet.

### 1 Doorontwikkeling van de bedrijfsvoering

Bij de jaarstukken 2022 bleek opnieuw dat we onze processen nog onvoldoende op orde hebben. Ten opzichte van de jaarstukken 2021 zijn er verbeteringen. Zo is er bij medewerkers en specifiek bij budgethouders steeds meer inzet bij de controle en bewustwording van het belang van rechtmatig handelen waarneembaar.

De nadruk blijft ook in 2024 liggen op het planmatig werken conform de juiste wet- en regelgeving zodat onze manier van werken vindbaar, navolgbaar en overdraagbaar is. Om dit te bereiken is het van belang dat medewerkers handelen volgens rechtmatige proces- en werkwijzen binnen de gemeente De Bilt.

In het meerjaren verbeterprogramma CBR (Cyclisch, Betrouwbaar en Rechtmatig) is bewust voor gekozen de processen als dragende factor voor de verbetering aan te merken. Zoals afgesproken in het in 2022 vastgestelde plan, pakken we ieder jaar een aantal processen op. Eind 2023 bepalen we welke processen we in 2024 gaan oppakken. We zetten onverminderd in op het beschrijven en verbeteren hiervan, zodat we transparant en navolgbaar onze besluiten vastleggen en daardoor kunnen aantonen dat ons handelen voldoet aan de regels. Het rechtmatig handelen moet in alle activiteiten en beslissingen ingebed worden.

Dit draagt bij aan het vertrouwen van de burgers in de overheid en zorgt voor een goede en transparante dienstverlening.

Ook buiten het programma CBR gebeurt er veel in de organisatie. Het beschrijven en verbeteren van de processen heeft een relatie naar alle aspecten van de bedrijfsvoering, zoals privacy en informatieveiligheid en raakt daarmee alle onderdelen van de Bedrijfsvoering. Denk bijvoorbeeld aan het huisvestingsvraagstuk, de bedrijfsvoering agenda en het programma Focus en Ruimte.

In 2023 is het zogenaamde vlekkenplan in gebruik genomen en heeft, zoals afgesproken in het coalitieakkoord, B&W zitting genomen in het gemeentehuis. Op basis van de medewerkersenquête wordt invulling gegeven aan het hybride werken kader dat vanaf 2e helft 2023/ 1e helft 2024 van kracht zal zijn. Het doel is dat medewerkers elkaar ontmoeten en samenwerken zodat het fijn werken is in De Bilt.

De doorontwikkeling van de bedrijfsvoering gaat hand in hand met onze organisatieontwikkeling.

## 2 Organisatieontwikkeling

Organisatieontwikkeling in gemeente De Bilt heeft betrekking op het proces van het verbeteren en optimaliseren van de structuur, processen en cultuur binnen de organisatie.

Bij gemeente De Bilt is zelforganisatie de basis van de organisatiestructuur. Hiervoor is gekozen om de organisatie wendbaar, responsief en klantgericht te laten zijn. Zo kan effectief op veranderingen gereageerd worden en snel (ler) aan de behoeften van de samenleving voldaan worden. We realiseren ons beleid op integrale en gebiedsgerichte wijze, op basis van maatschappelijke opgaven en gemeentelijke ambities

In het programma Focus en Ruimte wordt in 5 sporen integraal gewerkt aan verschillende ontwikkelthema's. Een daarvan is het planmatig werken waarbij in 2024 de focus ligt op het verder borgen van de teamplannen per kwartaal, het optimaliseren van de weekstarts en de werkprocessen. Een andere is verbetering van de sturing waarbij het (leren) prioriteren en inzichtelijk maken van ons werk in samenwerking met de ambtelijke driehoek.

De organisatie wil een lerende organisatie zijn. De ontwikkeling van medewerkers c.q. teams is een belangrijk en noodzakelijk thema. De toegevoegde waarde van de teamondersteuners is zichtbaar. Zij begeleiden het proces van een optimale samenwerking als zelforganiserend en lerend team. In 2024 zal het ontwikkelgesprek, het persoonlijk ontwikkelplan en de opleidingsagenda verder geïntroduceerd worden. In de 2e helft van 2023 is de hybride- werken- strategie geïmplementeerd. Dit is de opstap naar 2024 waarin de manier waarop we samenwerken een prioriteit is met als doel om een aantrekkelijke werkgever te zijn en een waardevolle werkcultuur te creëren. Verder wordt dit jaar het onboardingsprogramma geïntroduceerd. Nieuwe werknemers worden snel wegwijs gemaakt in de organisatie. Zo bouwen we samen aan duurzame werkrelaties.

In het programma is tevens het plan Vitale organisatie ondergebracht. In dit plan zijn maatregelen opgenomen om de organisatie te versterken. Deze maatregelen zijn in 2023 gestart en worden in 2024 vervolgd, bij de voorjaarsnota en de najaarsnota wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van Vitale organisatie.

## 3 HR-ontwikkelingen

Het vergroten van onze medewerkerswaarde is één van onze uitgangspunten. Dit bereiken we door, ook in 2024, in te blijven zetten op het zijn van een goed werkgever. We moeten als gemeente De Bilt aantrekkelijk zijn als werkgever om talent aan ons te binden. Enerzijds betekent dit nieuw talent binnenhalen, anderzijds betekent dit het talent dat al binnen is, ook binnen te houden. In de huidige krapte op de arbeidsmarkt vraagt dit in 2024 blijvende aandacht voor onze arbeidsmarktcommunicatie en wervingsstrategie. Hiermee zorgen we ervoor dat we bekend zijn als werkgever op de arbeidsmarkt, en ook ons eigen onderscheidend vermogen hierin zullen ontwikkelen, bijvoorbeeld door ons te profileren als ontwikkelorganisatie voor (nieuw) talent. Onderdeel daarvan is dat we zorgen voor minimaal 8 stageplaatsen bij de gemeente.

Daarnaast is in 2024 blijvende aandacht voor het terugdringen van het ziekteverzuim van het vaste personeel. Het verzuimpercentage van de gemeente over de periode 1 januari tot 20 juni 2023 betreft 6,5%. Het gemiddelde verzuim van gelijksoortige gemeentes lag in 2022 op 6,5% (bron: A&O fonds), voor gemeente De Bilt was het verzuim over 2022 7,8%. De vitaliteit en daarmee de inzetbaarheid van ons personeel is van grote waarde in het peil houden van de bezetting van de ambtelijke organisatie.

Vanaf 1 januari 2014 moet het gebruikte vervoersmiddel bij woon-werkverkeer of zakelijke kilometers van de werknemers worden gerapporteerd. Om dit te realiseren worden de desbetreffende vergoedingen onderzocht.

### Personeel

De personele bezetting van een gezonde organisatie en een goed werkgever moet op orde zijn. Dit is essentieel voor de borging van de continuïteit van de dienstverlening. Een volwaardige en kwalitatief goede bezetting betekent bovendien minder hoge kosten op inhuur, borging van kennis, een lagere werkdrukbeleving bij het personeel en daarmee ook een reductie op het ziekteverzuim.

Het is hierbij goed om te realiseren dat er verschil zit tussen de formatie en de bezetting van een organisatie. De formatie kan op orde zijn, maar een goede bezetting tot stand brengen kan in een krappe arbeidsmarkt een uitdaging zijn waardoor er alsnog een hoge werkdrukbeleving ontstaat en veel moet worden ingehuurd.



Wil je je bezetting als goed werkgever op orde houden, dan is het belangrijk om goed de kwantitatieve en kwalitatieve eigenschappen van het totale personeelsbestand in beeld te hebben en te houden. Voor wat betreft het kwantitatieve is door Berenschot in 2021 een scan op de organisatie uitgevoerd. Deze wordt nog steeds als een van de bouwstenen betrokken bij welke formatieomvang en welke kwalitatieve eigenschappen vereist zijn bij het gewenste ambitieniveau. En hierbij ook goed kritisch te blijven in eventuele wensen tot aanpassingen hierin. Dit geeft aanleiding om gedurende het jaar vaak kleine aanpassingen in de formatie aan te brengen, om zo het personeelsbestand zo passend mogelijk te houden op de opdracht die voorligt voor onze gemeente.

### Onderhandelingen CAO 2024

De huidige CAO Gemeenten loopt af op 1 januari 2024. De onderhandelingen over een nieuwe CAO starten 18 september 2023. Het College voor Arbeidszaken en het bestuur van de WSGO hebben besloten om van 10 juli tot en met 8 september een ledenraadpleging te houden over de inzet. Na de zomer kunnen dan de onderhandelingen starten (Global Goals Decent Work and Economic Growth). Er is in de begroting conform Kadernota 2024 rekening gehouden met een indexering van de salarissen met 4%. Als de CAO verhoging hoger wordt, nemen wij dit mee in de voorjaars- of najaarsnota.

### Formatie en bezetting

De formatie (FTE) geeft aan hoeveel functies er in de organisatie zijn. De formatie bepaalt ook het personeelsbudget. De bezetting geeft aan hoeveel functies er ook daadwerkelijk zijn ingevuld.

Onderstaande tabel geeft de formatie voor 2023 en 2024 weer en de bezetting medio 2023. Ook wordt het salarisbudget voor 2024 weergegeven.

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. Naast alle organisatorische veranderingen, zullen er ook wijzigingen plaatsvinden in de formatie. Binnen de Omgevingswet worden functies benoemd als een regelanalist, beheerder omgevingsplan en participatiecoach die we nu nog niet kennen in onze formatie. Op het moment van schrijven zijn we doende om hier meer richting aan te geven. Eventuele consequenties voor de formatie zijn nog niet bekend.

In de vitalere organisatie is de volgende formatie voorzien:

- Maatregel 5, uitbreiding organisatie met 12 fte voor ondersteunende functies
- Maatregel 7, versterken van diverse functies (4 fte)
- Maatregel 8, uitbreiden formatie voor ruimtelijke projecten (4 fte)
- Maatregel 11, versterken van de griffie (1,6 fte)

Daarnaast is het verhogen van de loonsom voorzien in:

Maatregel 4 verhogen van de loonsom met € 600.000 per jaar. Zoals aangegeven vraagt dit een zorgvuldig proces in de organisatie. Hiervoor zijn in 2023 al stappen gezet voor het opnieuw indelen van HR21 met behulp van Leeuwendaal. In 2024 voorzien we een nieuwe onderhoudsronde voor alle medewerkers.

	Formatie 2023	Bezetting 1-6-2023	Formatie 2024	Budget 2024
Ambtelijke organisatie	219,85	204,57	229,79	22.178.095
Bestuur en Griffie	7,78	7,78	7,78	1.681.804
<b>Totaal organisatie</b>	<b>227,63</b>	<b>212,35</b>	<b>237,49</b>	<b>23.859.899</b>

### Opbouw personeelsbestand

Het is interessant om de opbouw van het personeelsbestand in beeld te brengen. De actuele opbouw van het personeelsbestand geeft namelijk kaders en richting mee aan het te voeren personeelsbeleid en de benodigde acties in het kader van organisatieontwikkeling. Zo wordt continu gewerkt aan wat onze medewerkers nodig hebben om zo optimaal mogelijk inzetbaar te zijn. De peildatum is 19 juni 2023.

Aantal medewerkers totaal (in aantal)	In totaal 237 personen
In vaste dienst	228 personen
In tijdelijke dienst	7 personen
Stagiaires	2 personen
Verhouding man / vrouw (aantal)	119 man / 118 vrouw

Leeftijdsofbouw eigen medewerkers (aantal)	In totaal 237 personen:
<25 jaar	1
25-35 jaar	34
35-45 jaar	63
45-55 jaar	52
55-60 jaar	34
>60 jaar	53

Verloop eigen personeel 2022 (percentage)	Verloop eigen personeel 2022 (percentage)
Instroom	19,8%
Doorstroom	14,2%
Uitstroom	4,1%

### Vacatures

Op dit moment hebben we nog onvoldoende inzicht in hoe adequaat we vacatures invullen. Voor 2023 schaffen we een ATS (applicant tracking system) aan om in 2024 verder cijfers te onderbouwen. Daarbij gaat een ATS ons helpen ons recruitmentproces te optimaliseren en de beleving van kandidaten met de gemeente De Bilt te verbeteren.

## 4 Communicatie

In onze gemeentelijke communicatie ligt in 2024 de nadruk op het op proactieve wijze zo goed mogelijk informeren en actief betrekken van inwoners, ondernemers, en (maatschappelijke) organisaties. Belangrijk hierbij is dat we als organisatie de buitenwereld naar binnen brengen zodat we kunnen inspelen op de behoeften die leven in de samenleving van gemeente De Bilt. Zoals in het coalitieakkoord aangegeven dragen we bij aan een betrouwbare, begrijpelijke en toegankelijke informatieverstrekking via de diverse gemeentelijke communicatiekanalen. Denk daarbij aan onze website, digitale nieuwsbrieven, social media kanalen, inwonerspanel, flitspeilingen, participatieplatform DoeMeeDeBilt.nl, bewonersbrieven, gemeentenieuws in de lokale kranten, etc.

### Betrokkenheid bij lokale democratie vergroten

Door inwoners goed te informeren worden zij in staat gesteld om goed geïnformeerd keuzes te maken en raken zij meer betrokken bij de lokale democratie.

### Meer beeld en het verhaal vertellen

We ondersteunen onze communicatie steeds meer met (bewegend) beeld. We zetten meer in op infographics en korte filmpjes om ook doelgroepen die meer beeldgericht zijn beter te bedienen. Daarnaast zullen we ook aan de hand van storytelling meer uitleg over besluiten en ontwikkelingen geven.

### Digitale nieuwsbrieven

De informatievoorziening naar inwoners, (maatschappelijke) instellingen en ondernemers is – naast de al bestaande nieuwsbrieven - uitgebreid met drie digitale nieuwsbrieven: gemeentelijke vacatures, Spoorzone en het Nobelkwartier. Elke twee weken (algemeen nieuws) of op regelmatige basis (overige nieuwsbrieven) ontvangen de abonnees nieuws van ons als lokale overheid. Groot voordeel van de digitale nieuwsbrief is dat geïnteresseerden zichzelf hiervoor actief aanmelden en we de interesse van lezers kunnen meten. Wat slaat aan en wat niet? Waar zijn onze lezers in geïnteresseerd? Hier kunnen we op inspelen. Het levert ook relevante informatie op voor onze verdere communicatieaanpak.

## **Social media**

Uiteraard zijn we ook aanwezig op de plekken waar ook onze inwoners veel van hun (online) tijd doorbrengen: sociale media. We zijn actief op Instagram, Facebook, LinkedIn en Twitter, maar houden onze ogen ook op andere kanalen in het snel veranderende social media-landschap. We richten ons minder op organisch bereik en focussen meer doelgerichte (betaalde) campagnes, waarmee we specifieke doelgroepen kunnen bereiken. Uiteraard doen we dat met content die past bij de kanalen zelf. Dat is dus niet alleen content die informeert, maar ook inspireert, amuseert en bijdraagt aan een trots gevoel om inwoner van onze gemeente te zijn. Sociale media lenen zich bovendien uitstekend voor de eerder genoemde storytelling en de focus op video.

## **Communicatie en participatie**

Diverse grote projecten en thema's vragen een juiste communicatieve benadering en strategische inzet. Denk hierbij aan Regionale Energietransitie, Invoering Omgevingswet, Omgevingsvisie, Samen werken aan wonen, Mobiliteitsagenda, gebiedsontwikkelingen, onderwijs, duurzaamheid, economie, cultuur, groen en (digitale) dienstverlening.

Door inzet van participatie werken we als samenleving en gemeente nauw samen. Het door de gemeenteraad vastgestelde participatiebeleid passen we hierbij toe. Daarom is in 2024 participatie ook weer een vast onderdeel van de middenmix die we als gemeente inzetten om voorgesteld beleid aan te laten sluiten op de samenleving en door de inbreng vanuit inwoners tot een beter eindproduct te komen. Participatie versterkt ook op deze manier lokale democratie en vergroot de betrokkenheid en samenwerking van inwoners, ondernemers, de gemeente en andere belanghebbenden.

## **Pers**

Als gemeente vinden het belangrijk om op proactieve manier de pers te informeren over nieuws, het beleid en projecten die aan de orde zijn. Wij willen snel, kundig en doortastend reageren op de actualiteit. Het team Communicatie onderhoudt de perscontacten en informeert aan de hand van persberichten, persgesprekken en door het beantwoorden van persvragen.

## **Interne communicatie**

Team Communicatie zet zich ook in 2024 in om de organisatie o.a. op projectniveau communicatiever te maken door instructie en coaching. We verankeren communicatie op deze manier in het hart van het beleid. Op deze manier kunnen we met een efficiënte communicatie naar inwoners, (maatschappelijke) organisaties en ondernemers hen beter betrokken houden op de verschillende onderwerpen en thema's. Via het gemeentelijke intranet worden interne nieuwsberichten gedeeld over de werkwijzen, projecten en organisatieontwikkeling. Daarnaast is het intranet een belangrijke tool om als organisatie verbinding te maken en te houden met elkaar.

## **Verkiezingen**

In juni 2024 staan de Verkiezingen Europees Parlement 2024 op de agenda. Door middel van goede en uitgebreide communicatie proberen we (net als bij eerdere verkiezingen) een zo hoog mogelijke opkomst te genereren. Ook zetten we gemeentelijke communicatie in om mensen te informeren over bijvoorbeeld stemlokalen, hoe het werkt, en het belang van kiezen.

## **Crisiscommunicatie**

Crisiscommunicatie is onderdeel van het takenpakket van team Communicatie en alhoewel we altijd hopen hier zo weinig mogelijk op ingezet te hoeven worden, moeten we er wel op voorbereid zijn. Communicatie is een vast onderdeel van het gemeentelijk beleidsteam in crisiscommunicatie. Het is belangrijk dat – als het nodig is – de buitenwereld zo snel als mogelijk goed geïnformeerd wordt over calamiteiten en hen handelingsperspectief te bieden om eventuele verdere schade te beperken.

## **5 Gemeentelijke Huisvesting**

In het Coalitieakkoord De Bilt 2022-2026 staat: 'We bieden goede en duurzame huisvesting voor onze organisatie'. Daarnaast staat er: 'De deuren van Jagtlust gaan letterlijk en figuurlijk open: We ontwikkelen samen met inwoners een plan voor Jagtlust met versterking van de openbare functie.' Beide afspraken hebben betrekking op de gemeentelijke huisvesting.

Wij zijn op dit moment bezig met het uitwerken van het raadsbesluit 'Maatregelen voor een vitalere ambtelijke organisatie' Maatregel 10, 'Goede en duurzame huisvesting voor de organisatie' maakt hier onderdeel van uit. Eind 2023 komen wij bij de raad terug op maatregel 10.

Tot die tijd zal de huisvesting in het teken staan van het pand op orde houden maar vooral ook functioneel. Correcte werkplekken, goede vergadervoorzieningen. De daaraan gekoppelde dienstverlening zal identiek blijven.

## **6 Informatievoorziening en dienstverlening**

Onze gemeentelijke dienstverlening en bedrijfsvoering is nagenoeg volledig gedigitaliseerd. Deze digitalisering stelt eisen aan de transparantie van onze informatievoorziening, de efficiëntie van onze werkprocessen en de verantwoording over hoe wij omgaan met gegevens van inwoners, ondernemers en mede-overheden. Daarnaast wensen wij bij onze informatievoorziening inhoud te geven aan de global goals op het gebied van energieverbruik en duurzaam omgaan met grondstoffen. Bij de vervangingsinvesteringen in 2024 stellen wij Co2-reductie als harde eis. Dit geldt ook voor onze ICT-leveranciers zoals de RID.

In 2024 ligt onze focus op de volgende onderwerpen:

### **Regionale informatievoorziening**

Na jaren van terughoudendheid in het investeringsklimaat is regionaal de samenwerking gezocht met onze RID-partners. De introductie van clouddiensten is in een stroomversnelling gekomen en verantwoordelijk voor verschuiving in het ICT-landschap. Veel applicaties worden door leveranciers alleen nog aangeboden vanuit de cloud. Consequentie hiervan is dat meerdere leveranciers betrokken zijn bij het aanbieden van een bepaalde oplossing. Om deze dynamiek in goede banen te leiden werkt De Bilt binnen het regionale programma informatievoorziening opgezet. Wij zetten enerzijds in op de noodzakelijke applicatie- en procesharmonisatie, anderzijds zijn wij beter in staat om schaalvoordeel te benutten (financieel en in onze beheertaken). Wij verminderen daarmee onze kwetsbaarheid.

In 2024 ligt de focus op de aanbesteding van het Raadsinformatiesysteem (RIS), Burgerzaken en het in gebruik nemen van het nieuw financieel systeem. Om deze ontwikkelingen in goede banen te leiden ontwikkelt het programma CBR (Cyclisch, Betrouwbaar en Rechtmatig) bouwstenen die helpen om invulling te geven aan de procedures rondom aanbestedingen en doorontwikkeling van onze IV. Behalve het CBR is ook de gemeenschappelijke i-visie kaderstellend voor vernieuwing van ons applicatielandschap.

### **Implementatie nieuwe wetgeving Omgevingswet**

Vanwege de complexiteit van de interbestuurlijke samenwerking en de doorontwikkeling van het digitaal stelsel Omgevingswet, weten wij dat wij het jaar 2024 nodig hebben om onze werkprocessen en informatievoorziening verder te optimaliseren met deze nieuwe wetgeving.

### **Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer**

Deze wet treedt medio 2024 in werking. De wet geeft inwoners en ondernemers het recht om dienstverlening digitaal af te nemen. Wij vernieuwen onze visie op dienstverlening en leggen in 2024 onze focus op de verbetering van dienstverlening in het sociaal domein.

### **Diverse Europese wetten**

In 2024 treden diverse Europese regelingen voor Nederland in werking (zoals de Digital service act). Ook op de omgang met kunstmatige intelligentie verwachten wij regulering. Bij de implementatie van deze regelgeving volgen wij de standpunten zoals deze door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten in het programma Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering worden verwoord.

### **Paragraaf openbaarheid**

Vanaf dit jaar nemen wij een verplichte paragraaf openbaarheid op.

De Wet Open Overheid (WOO) heeft als uitgangspunt dat wij meer informatie actief openbaar maken. In 2023 is in beeld gebracht welke categorieën voor openbaarmaking gebruikt worden en hoe we deze actief openbaar kunnen maken vanuit de WOO. Regionaal wordt gewerkt aan een uitrol hiervan.

Wij gaan in 2024 de eerste categorieën informatie actief openbaar maken. Deze openbaarheid van informatie zal de jaren daarna steeds verder worden uitgebreid. Deze activiteit heeft een directe relatie met het op orde brengen van onze informatiehuishouding.

We creëren de randvoorwaarden om mee te gaan met de trends

### **Vernieuwen digitale werkplek**

De nieuwe digitale werkplek zal beschikbaar zijn in 2024. De nieuwe digitale werkplek is gebaseerd op één omgeving waar alle functionaliteit wordt aangeboden. Voor de eindgebruiker maakt het dan niet meer uit of een informatiesysteem in de cloud staat of bij de RID in het datacenter. Idem de kantoorautomatisering (Office), die zal vanuit dezelfde omgeving worden aangeboden. Met deze manier van werken nemen we afscheid van de huidige hybride werkomgeving.

### **Informatiegestuurd werken**

Vanuit de toenemende behoefte aan transparantie en verantwoording ontwikkelen wij meer sturingsinformatie (business intelligence).

### **Informatiehuishouding op orde**

De digitalisering van onze dienstverlening en bedrijfsvoering vraagt dat wij informatie vanaf de creatie duurzaam en toegankelijk beheren. Tegelijkertijd werken wij achterstanden in ons digitaal en fysiek archief weg. Wij dragen daarmee ons fysiek archief geleidelijk over aan het Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen.

Het meerjarenplan 'informatiehuishouding op orde' is een concrete uitwerking van het programma CBR. Wij maken onze digitale informatie beter vindbaar, raadpleegbaar, uitwisselbaar en archiveerbaar. Dit doen wij met duidelijke werkprocessen.

2024 staat in het teken van het verder inrichten en op orde brengen van ons zaakstelsel, zodat wij goed voorbereid zijn voor de aankomende regionale aanbesteding in 2025.

### **Klaar voor de cloud**

In 2024 willen we samen met de RID en deelnemers de basis van de ICT-dienstverlening op orde brengen. Hiermee wordt een professionele samenwerkingsorganisatie opgezet en kunnen we vaststellen of de RID-deelnemers individueel en als gemeenschappelijke organisatie klaar zijn om de stap naar de cloud te maken. Op basis van gefundeerde kosteneffectieve keuzes wordt gekozen voor een scenario dat inzicht geeft ten aanzien van toekomstige datacenterdiensten van de RID.

### **Privacy en informatieveiligheid**

We verwerken dagelijks veel informatie over personen en organisaties. Dat gegeven betekent voor ons als gemeentelijke overheid een grote verantwoordelijkheid op het gebied van de eerbiediging van de privacy en het zorgen voor informatieveiligheid. Burgers en organisaties moeten erop kunnen vertrouwen dat we persoonsgegevens veilig en rechtmatig verwerken en dat we daar transparant over zijn. Om invulling te geven aan onze verantwoordelijkheden gebruiken we verschillende bronnen. Wetgeving (AVG, Wpg) geeft aan hoe wij om moeten gaan met persoonsgegevens en de Baseline Informatieveiligheid Overheid (BIO) beschrijft hoe veiligheid van informatie kan worden gewaarborgd. Toepassing van de genoemde bronnen gebeurt onder meer door het uitvoeren van impactassessments en BIO-baselinetoetsen bij de aanschaf en vervanging van applicaties en het veranderen van processen. Bij voorkeur doen we dit in regionaal verband.

In 2024 zal een impactassessment zijn uitgevoerd voor alle processen en applicaties waarin veel of gevoelige persoonsgegevens worden verwerkt. In 2024 investeren we ook in het vergroten van de bewustwording bij de gemeentelijke organisatie over het omgaan met (persoons)gegevens. Het streven is om in RID-verband te komen tot één bewustwordingscampagne. Verder zullen wij in 2024 nog meer in contact treden met organisaties die namens ons taken uitvoeren en daarbij persoonsgegevens verwerken. Zodoende krijgen wij inzicht in hoe verbonden partijen omgaan met persoonsgegevens en informatiebeveiliging.

De speerpunten die voortvloeien uit het regionale Informatie Beveiligingsplan (IBB), dat in 2021 is vastgesteld zijn nog steeds actueel en in 2024 zal de implementatie worden voortgezet. Het IBB is onderdeel van de gezamenlijke I-Visie en wordt jaarlijks geactualiseerd. Voor 2024 zijn de speerpunten als volgt:

1. Digitale brandoefening. Het streven is dit jaar een regionale oefening te organiseren en de werking van het continuïteitsplan en (regionaal) crisisplan te toetsen. Het is tevens een regionale oefening in samenwerking met de adviseurs crisisbeheersing van de deelnemers;
2. Regionaal uitvoeren van een bewustwordingsprogramma voor de medewerkers van de RID deelnemers; Het betreft een regionale aanpak in samenwerking met vertegenwoordigers van Communicatie, HR, Privacy Officers en Functionarissen Gegevensbescherming van de deelnemers en de CISO's;
3. Het opstellen van tactische beleidsstukken die door de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) worden voorgeschreven;
4. Continu verbeteren op basis van pentesten, audits en externe waarschuwingen zoals van de Informatie Beveiligingsdienst;
5. Voorbereiden van nieuwe wetgeving (zoals NIS2/NIB2) en de veranderingen die optreden in de ENSIA-audit.

## 7 Rechtmatigheidsverantwoording

Eind 2022 is het wetsvoorstel versterking decentrale rekenkamers aangenomen. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is een onderdeel van dit wetsvoorstel. Deze wetswijziging houdt in dat het college van B&W vanaf 2023 een rechtmatigheidsverantwoording moet opnemen in de jaarrekening. Hiermee wordt verantwoording afgelegd over de naleving van alle regels en voorschriften die te maken hebben met de financiën van de gemeente. De accountant onderzoekt of de financiële rapporten en gegevens, van de jaarrekening en rechtmatigheidsverantwoording, een getrouw beeld van de werkelijkheid geven.

Het college van B&W is verplicht (cf. art. 212 en 213a van de Gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van financiële beheershandelingen. Om hier invulling aan te geven wordt een Algemeen controleplan opgesteld. Het doel van het Algemeen controleplan is inzicht te geven in de mate waarin de gemeente De Bilt 'in control'<sup>2</sup> is en op welke wijze getoetst wordt gedurende het jaar. Met het Algemeen controleplan wil de organisatie een maximale aansluiting realiseren tussen de uitgevoerde (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden, de af te leggen rechtmatigheidsverantwoording en de door de accountant te verrichten (externe) controlewerkzaamheden.

Naar aanleiding van de wetswijziging is het BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden) aangepast, daarin is opgenomen dat in de paragraaf Bedrijfsvoering een onderdeel Rechtmatigheidsverantwoording moet worden opgenomen.

Om te bepalen aan welke eisen ons college moet voldoen, stelt de gemeenteraad het controleprotocol, het normenkader en de controleverordening vast. Voor 2024 doen we dit voorafgaand aan de start van het jaar in december 2023. Het college zal in december 2023 het Algemeen Controleplan 2024 vaststellen.

## 8 Integriteit

Integriteit kan het vertrouwen in de overheid maken of breken. Het is dus belangrijk dat ambtenaren, college-, commissie- en raadsleden integer zijn. In De Bilt zijn regels en gedragscodes vastgesteld om die integriteit zoveel mogelijk te borgen. Voor bestuurders werken wij overeenkomstig de Wet bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur.

Minstens zo belangrijk is dat integriteit een soort grondhouding moet zijn, een mentaliteit om weerbaar te zijn in moeilijke situaties.

Integriteit is vast onderdeel van het inwerkprogramma voor nieuwe medewerkers. Iedere medewerker die in De Bilt werkt legt tijdens een bijeenkomst met de burgemeester de ambtseed of belofte af. Bij vragen over ongewenst gedrag is een vertrouwenspersoon beschikbaar.

---

<sup>2</sup> Het 'in control' zijn, wordt als volgt gedefinieerd: "het zodanig sturen en beheersen van de bedrijfsprocessen dat de doelstellingen worden gerealiseerd. Er is zicht en grip op de risico's en de processen worden rechtmatig, doelmatig en doeltreffend uitgevoerd, inclusief een getrouwe verantwoording".

In onze rechtmatigheidsverantwoording legt het college verantwoording af over de aanpak rondom de beheersing van frauderisico's. De accountant toetst jaarlijks deze maatregelen, zoals "vier ogenprincipe" en de verplichte fraudetoets.

### 3.4. Lokale heffingen

De lokale lastendruk bestaat uit de belastingen en heffingen die de gemeente De Bilt aan de inwoners van de gemeente in rekening brengt om de algemene voorzieningen in stand te houden. Het gaat hierbij om de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing, het rioolrecht en de hondenbelasting. De lokale lastendruk van de inwoners in gemeenten wordt jaarlijks door het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (COELO) onderzocht en gepresenteerd. Door hogere WOZ-waarden in de gemeente De Bilt worden wij door het Rijk geacht een hogere eigen belastingopbrengst te kunnen realiseren. Deze hogere WOZ-waarden, en de verwachte hogere opbrengst, leiden tot een lagere uitkering uit het gemeentefonds voor onze gemeente. Daarom ligt de lastendruk voor met name eigenaren van onroerend goed in de gemeente De Bilt hoger dan het landelijk gemiddelde.

#### Tarievenbeleid

##### Lokale lastendruk

Bij de begroting worden de tarieven 2024 voor de onroerende zaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing en het rioolrecht vastgesteld. Voor het jaar 2024 is de OZB-opbrengst bij de kadernota met 3,8 % geïndexeerd met het verwachte inflatiepercentage op basis van de CPB-raming in maart. Vervolgens is in kader van de ombuigingen de opbrengst nog eens met 5% verhoogd.

Aan de bepaling van de tarieven inzake het rioolrecht ligt het vastgestelde gemeentelijk rioleringsplan ten grondslag. De tarieven van de afvalstoffenheffing worden gebaseerd op de inkomsten die nodig zijn om de inzameling van afvalstoffen kostendekkend te kunnen realiseren.

De definitieve tarieven worden opgenomen in de tarieventabel bij de legesverordeningen. De rioolheffing stijgt met 12,5% en de afvalstoffenheffing met 11%. Dit is het gevolg van de besluitvorming over het klimaatadaptatieplan, waarbij de raad heeft gekozen voor scenario "ambitieuw".

Geraamde inkomsten uit lokale heffingen	Begroting 2023	Begroting 2024
OZB woningen	9.195.433	10.022.103
OZB niet-woningen (gebruikers)	1.583.809	1.706.210
OZB niet-woningen (eigenaren)	2.447.384	2.687.387
Afvalstoffenheffing + reinigingsrecht	5.150.277	5.731.076
Rioolheffing	4.519.893	4.947.658
<b>Totaal</b>	<b>22.896.796</b>	<b>25.094.434</b>

In de onderstaande tabellen is de weergave van de ontwikkeling van de lastendruk in de jaren 2022 tot en met 2024 opgenomen op basis van de voorlopige tarieven.

Lastendrukontwikkeling voor huurders	2022		2023		2024	
	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden
OZB	0	0	0	0	0	0
Rioolheffing	195,48	195,48	198,60	198,60	223,45	223,45
Afvalstoffenheffing	342,00	176,40	334,80	172,80	372,00	192,00
<b>Lastendruk</b>	<b>537,48</b>	<b>371,88</b>	<b>533,40</b>	<b>371,40</b>	<b>595,45</b>	<b>415,45</b>
Mutatie in euro's			-4,08	-0,48	62,05	44,05



Lastendrukontwikkeling voor huiseigenaren	2022		2023		2024	
	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden
OZB	453,14	453,14	476,67	476,67	529,29	529,29
Rioolheffing	195,48	195,48	198,60	198,60	223,45	223,45
Afvalstoffenheffing	342,00	176,40	334,80	172,80	372,00	192,00
Lastendruk	990,62	825,02	1.010,07	848,07	1124,74	944,74
Mutatie in euro's			19,44	23,04	114,67	96,67

Het verschil in de ontwikkeling van de lastendruk voor huurders en eigenaren komt omdat er geen OZB wordt geheven over huurwoningen. Om een ontwikkeling van de lastendruk te kunnen berekenen gebruiken wij sinds 2020 de gemiddelde WOZ-waarde (01-01-2021 = € 445.000 01-01-2022 = € 473.000 en de verwachte gemiddelde waarde voor 01-01-2023 = € 581.000 (verwachte landelijke stijging is 16,4%)). De OZB bedragen van vorige jaren fluctueren. De werkelijke gemiddelde WOZ-waarde ijlt een paar jaar na. De gemiddelde WOZ-waarde over aanslagjaar 2024 is naar verwachting hoger dan waar bij het opstellen van de begroting 2024 rekening mee wordt gehouden.

### Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De onroerende zaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Met de opbrengst hiervan dekt de gemeente de lasten van een deel van de gemeentelijke voorzieningen. De tarieven worden uitgedrukt in een percentage van de economische waarde, die wordt vastgesteld op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Voor 2024 stijgen de tarieven voor woningen naar verwachting met ongeveer 7%. De werkelijke tarieven worden in december vastgesteld.

In de onderstaande tabel zijn de tarieven als percentages van de economische waarde weergegeven.

OZB - tarieven 2022 – 2024 in % van de economische waarde	Woningen	Niet woningen	
	Eigenaren	Gebruikers	Eigenaren
2022	0,0956%	0,2488%	0,3110%
2023	0,0886%	0,2490%	0,3112%
2024 <sup>1</sup>	0,0911%	0,2564%	0,3205%

<sup>1</sup>Tarieven 2024 zijn voorlopig, de definitieve tarieven worden in de raad van december vastgesteld

### Afvalstoffenheffing

Op basis van het onderzoek naar de kostendekkendheid van de reinigingsheffingen en de herijking van de kosten voor de afvalverwijdering bedraagt het tarief voor de afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens € 372,00. Dit is een stijging ten opzichte van 2023 van € 37,20. Voor éénpersoonshuishoudens is het tarief bijgesteld tot € 192,00. Dat is een stijging van € 19,20.

### Rioolheffing

De heffing van de rioolheffing is gebaseerd op het aantal m3 waterverbruik en gaat uit van gedifferentieerde tarieven. Het meest voorkomende tarief voor de rioolheffing is in 2024 € 223,45 een stijging van € 24,85. Bij het vaststellen van de tarieven is gebruik gemaakt van een staffel waarbij het verbruik in m3 leidend is om het tarief te bepalen.

### Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt aangemerkt als een onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen van de gemeentelijke uitgaven. De tarieven voor hondenbelasting zijn met 3,8% geïndexeerd. De tarieven moeten deelbaar door twaalf zijn en de maandtarieven worden afgerond op vijf cent. De tarieven voor 2024 zijn als volgt: 1e hond € 111, elke volgende hond € 222 en voor kennels € 444.

### Leges

Bij het aanbieden van de legesverordeningen 2024 worden de tarieven in principe verhoogd met het inflatiepercentage 3,8%. In verband met de invoering van de omgevingswet worden de tarieven pas in december vastgesteld.

## Reclamebelasting

De opbrengst van de reclamebelasting wordt integraal benut voor het centrumfonds.

## Kostendekking

De kostendekking van de afvalstoffen en rioolheffing, alsmede de leges zijn in het volgende overzicht weergegeven.

Berekening van kostendekking	Afval	Riool	Leges1 Titel 1	Leges1 Titel 2	Leges1 Titel 3
Kosten taakveld					
Kosten taakveld, incl. omslagrente	4.520.277	3.146.314	nbn	nbn	nbn
Inkomsten taakveld	758.646	122.584			
Netto kosten taakveld	3.761.631	3.023.730			
Toe te rekenen kosten					
Overhead incl. omslagrente	586.346	480.347	nbn	nbn	nbn
Kosten andere taakvelden	458.105	367.319			
BTW	924.995	1.076.263			
Totale kosten	5.731.077	4.947.658			
Opbrengst heffing	5.731.077	4.947.658	nbn	nbn	nbn
Dekkingspercentage	100%	100%			

<sup>1</sup> De kosten en baten voor de leges titel 1, 2 en 3 moeten nog worden verwerkt naar aanleiding van de herziene legesverordening i.v.m. de invoering van de omgevingswet.

## Kwijtscheldingen

Binnen onze gemeente kunnen minder draagkrachtige inwoners in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. In principe kan onder voorwaarden kwijtschelding worden verleend voor rioolrecht, afvalstoffenheffing en hondenbelasting (alleen de eerste hond). Bij kwijtschelding past de gemeente een inkomens en vermogenstoets toe. Het verlenen van kwijtschelding geschiedt grotendeels geautomatiseerd. De Stichting Landelijk Inlichtingenbureau ondersteunt de gemeente De Bilt en toetst de kwijtscheldingen. Hierbij hanteert zij aanvullend de wettelijke vermogenstoets.

Kwijtgescholden belasting	2023 begroot	2023 kwijtscheldingen	2024 begroot	2024 kwijtscheldingen
Afvalstoffenheffing	194.247	812	231.512	871
Rioolheffing	153.565	838	180.195	874
Hondenbelasting	10.095	94	10.434	94
<b>Totaal</b>	<b>357.908</b>		<b>422.141</b>	

## Uitvoering belastingzaken

Sinds 2014 verzorgt de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU), voor gemeente De Bilt de heffing en invordering van de lokale belastingen.

## 3.5. Onderhoud kapitaalgoederen

### 1 Algemeen

De gemeente De Bilt heeft ongeveer 4.000 hectare aan openbare ruimte in beheer. In die openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats. Voor al die activiteiten heeft de openbare ruimte kapitaalgoederen voor de volgende bestemmingen:

1. Infrastructuur (wegen, water, riolering, civiele kunstwerken)
2. Voorzieningen (groen en sportfaciliteiten)
3. Gebouwen en hulpmiddelen (tractie, brandweer, onderwijs)

De gemeente moet al haar kapitaalgoederen onderhouden. Voor het stellen van een kader ten behoeve van de kwaliteitseisen en hiervoor te maken kosten stellen wij beheerplannen op. Een aantal beheerplannen zijn actueel, voor een aantal zijn we nog met actualisatie bezig. De kapitaalgoederen betreffen:

1. Wegen
2. (Civiele) Kunstwerken
3. Verkeersregelinstanties
4. Watertaken (Riolering)
5. Openbare verlichting
6. Openbaar groen
7. Vervoermiddelen en materieel
8. Gemeentelijke sportparken
9. Gemeentelijke gebouwen
10. Onderwijshuisvesting

Deels zijn deze beheerplannen gericht op regulier repeterend onderhoud en cyclische beheerprocessen, zoals voor het groenonderhoud, boombeheer en klein, dagelijks onderhoud aan wegen, riolering en gebouwenonderhoud. Andere plannen zijn meer gericht op vervanging en renovatie, zoals het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Wegenbeheersplan. In deze paragraaf geven we per beheerplan aan wat de stand van zaken is en welke activiteiten we in 2024 gaan uitvoeren.

#### Wegen

Volgens de wet moet de gemeente zorgen voor een goede staat van onderhoud van het gemeentelijk wegennet. Daarom moet het wegennet aan minimale eisen voldoen. Hiervoor worden de gebruikelijke richtlijnen van het CROW (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte) gehanteerd.

Het kwaliteitsniveau brengen we tweejaarlijks via visuele inspecties in kaart. De fysieke inspecties zijn in het voorjaar van 2023 uitgevoerd en in het wegenbeheersysteem verwerkt zodat we de meerjarenplanning voor wegen hebben geactualiseerd en op het beheerplan riolering en andere (beheer)activiteiten afgestemd. Dit is efficiënt en heeft een kostenbesparende effect.

In 2024 zijn voor het wegbeheer, naast reguliere onderhoudswerkzaamheden zoals overlagingen (deklaag van 3 cm) en herstratingen, de volgende projecten gepland:

1. Deel Groenekanseweg
2. Sperwerlaan
3. Kerklaan
4. Loidijk

#### Civiele kunstwerken

De gemeente De Bilt heeft circa 25 civiele kunstwerken zoals bruggen en viaducten. Het in het beheerplan civiele kunstwerken afgesproken kwaliteitsniveau voor het onderhoud aan kunstwerken is gelijk aan het CROW-niveau 'basis'. Vanuit de beschikbare budgetten worden hiertoe maatregelen getroffen. Wanneer instandhouding met onderhoudsmaatregelen niet meer mogelijk of realistisch is, gaan we tot vervanging over.

Naast het beheer en onderhoud van bestaande kunstwerken, richten we ons ook op het tijdig vervangen van verouderde of niet-meer-functionele elementen. Op basis van de bevindingen uit de inspecties en de

aanbevelingen van het beheersplan, geven we prioriteit aan de kunstwerken die het meest kwetsbaar zijn of niet meer voldoen aan de huidige veiligheids- en functionaliteitsnormen. Volgende bruggen worden vervangen;

1. Brug Weltevreden
2. Brug Sperwerlaan
3. Brug Vogelwikke
4. Brug Boetzelaerpark
5. Brug aan de Utrechtseweg

### **Verkeersregelinstantaties en verkeersvoorzieningen**

Het beheerplan verkeersregelinstantaties (VRI's) gaat over het doelmatig beheer en onderhoud van VRI's in het Biltse wegennetwerk. Onze gemeente heeft 13 verkeersregelinstantaties. De gemiddelde levensduur van een VRI is 15 jaar. Het huidige beheerplan voor deze instantaties is verouderd. Wij leggen uw raad een geactualiseerd plan voor om vast te stellen. Met dit plan richten we ons op het realiseren van een beter beheer, onderhoud en vervangingen van onze verkeersregelinstantaties. In de komende jaren bestaan de werkzaamheden voornamelijk uit het regulier onderhoud en schadeherstel. Deze werkzaamheden zijn via een raamovereenkomst uitbesteed voor t/m medio 2026.

### **Watertaken (Riolering)**

Eén van de doelstellingen van het beheerplan rioleringen is het doelmatig beheer en onderhoud van de (vuil)waterafvoer in de gemeente. Een groot deel van het rioolstelsel in onze gemeente is vlak na de Tweede Wereldoorlog aangelegd en loopt nu tegen het einde van de levensduur. Daarom zal veel riolering in de komende 10 à 20 jaar moeten worden vervangen. Het accent zal de komende jaren dan ook liggen op vervanging van verouderde riolering en het vergroten van de rioolcapaciteit. Om kostendekkend te blijven zal in de komende jaren de rioolheffing stijgen om de nodige vervangingen en het vergroten van de rioolcapaciteit uit te kunnen voeren. Uiteraard proberen we deze stijging te beperken.

De Wet Gemeentelijke Watertaken regelt de zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwaterbeheer. Het gemeentelijk beleid ligt vast in het water en rioleringsplan (WRP).

De meerjarenplanning voor rioolvervangingen zijn afgestemd op andere (beheer)activiteiten. Dit is belangrijk vanwege de efficiëntie en heeft een kostenbesparend effect. In 2024 zijn daarop voor het rioolbeheer, naast reguliere onderhoudswerkzaamheden, de volgende (afkoppel) projecten gepland:

1. Renovatie hoofdriool Den Dolder-waterzuivering (gedeeltelijk)
2. Vervanging, vergroten en afkoppelen riolering Sperwerlaan
3. Vervanging, vergroten en afkoppelen riolering Prinses Marijkelaan
4. Afkoppelen Lorentzweg
5. Vervanging, vergroten en afkoppelen riolering Looijdijk

### **Openbare Verlichting**

Het jaar 2024 markeert een belangrijk moment voor het actualiseren van het beleid en beheersplan voor openbare verlichting in onze gemeente. In 2023 hebben we de kaders bepaald voor het actualiseren van dit beleid en beheersplan Openbare verlichting in een vorm van een startnotie. In 2024 willen dit plan afronden. In het beheersplan zullen we voorstellen doen voor het vervangings- en vernieuwingsplan.

Het actualiseren van het beleid en beheersplan voor openbare verlichting in 2024 biedt een uitgelezen kans om onze gemeente te voorzien van een efficiënte, duurzame en veilige verlichtingsinfrastructuur. Op basis van een vastgesteld meerjarig vervangingsprogramma vervangen we verouderde installaties, implementeren we energiebesparende technologieën en verbeteren we de verkeersveiligheid en het gevoel van veiligheid.

### **Openbaar groen**

Het openbaar groen, alle beplanting en grasvelden, onderhouden wij op het niveau zoals bepaald in het vastgestelde beeldkwaliteitsplan 'groen in beeld'. In dit beeldkwaliteitsplan staat welk gebied en welk type beplanting op welk onderhoudsniveau onderhouden moet worden. Het merendeel van het groen heeft kwaliteitsniveau B volgens de methodiek van de CROW.

Bij groenrenovatie richten wij ons op een sobere, doelmatige, maar wel gevarieerde inrichting. Wij werken hierbij conform ons renovatieplan met planning en prioritering tot 2030. Bij deze renovaties sluiten we zoveel mogelijk

aan op de geplande reconstructieprojecten, zoals onder andere de hiervoor genoemde projecten in het kader van wegen en rioleringenbeheer, ruimtelijke ontwikkeling en het speelruimtebeleid. Verder betrekken we hierbij de mogelijkheden tot participatie van burgers in aanleg en onderhoud van het groen. Tevens sluiten we aan op klimaatadaptief ontwerpen (opvang neerslag, droogte en hitte) en is biodiversiteit uitgangspunt.

Onze bomen inspecteren we volgens de veiligheidsnormen en op basis hiervan voeren we het noodzakelijk onderhoud uit. Waar mogelijk breiden we ons bomenbestand uit. Uitgangspunt daarbij is wel dat er goede groeiplaatsomstandigheden te realiseren moeten zijn.

### **Vervoermiddelen en materieel**

In april 2023 heeft uw raad het Beheerplan vervoermiddelen en materieel 2023-2026 vastgesteld. Dit vormt de leidraad voor de aanschaf en vervanging van vervoermiddelen en materieel en voor het beheer en onderhoud ervan. Daarnaast geeft het inzicht in de jaarlijks benodigde middelen en is als zodanig uitgangspunt voor ramingen in de gemeentebegroting. Wij zetten vervoermiddelen en materieel in bij de uitvoering in drie werkvelden: Onderhoud openbare ruimte, Milieustraat en Veiligheid. De komende jaren is een inhaalslag qua investeringen nodig en zullen de afschrijvingslasten jaarlijks gaan oplopen tot het moment dat ze een stabiel niveau bereiken en de werkelijke instandhoudingskosten weer representeren. Dit punt zal worden bereikt in 2029. Waar mogelijk kiezen we bij vervanging voor elektrisch. Voor 2024 zijn de volgende vervangingen gepland:

- Pick-Up + kieper met kraan
- Containerwagen met kraan
- Containerwagen milieustraat
- 2 containers 40m3

### **Sportparken**

Het beheerplan gemeentelijke sportparken geeft inzicht in de manier waarop de gemeente de sportvelden onderhoudt. In het beheerplan zijn de budgetten voor groot onderhoud opgenomen waaronder renovaties van velden en vervangen van de toplagen van velden. Deze budgetten zijn opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor de uitvoering hiervan wordt jaarlijks het sportaccommodatieprogramma vastgesteld door het college.

We gaan samen met de verenigingen verduurzamen. Dit vertaalt zich onder andere in de overgang naar ledverlichting en plaatsen van zonnepanelen op clubgebouwen en kantines. Materialen welke worden toegepast op de sportaccommodaties zijn bij voorkeur duurzaam vervaardigd uit gerecyclede materialen. In sommige gevallen komen zelfs oude kunstgrasmatten terug als nieuwe grondstof voor meubilair en kantplanken rondom sportvelden. In 2024 zullen een aantal sportvelden worden gerenoveerd.

### **Gemeentelijke gebouwen**

De gemeente heeft inmiddels ca. 60 gebouwen in beheer, dit loopt uiteen van binnensportaccommodaties, sociaal-culturele voorzieningen, dienstgebouwen tot woningen, kerktorens gronden etc. Daaronder zijn diverse panden die hun oorspronkelijke functie hebben verloren zogenaamde niet strategische gebouwen, zoals o.a. een aantal onderwijsgebouwen.

Wij gaan verder met de uitvoering van de portefeuillestrategie zoals die in 2018 is vastgesteld. Deze houdt het volgende in:

1. Het project herontwikkeling achterblijvende gemeentelijke locatie;
2. Het verkopen van gebouwen die hun maatschappelijke functie hebben verloren. Hiervan zijn inmiddels meerdere gebouwen verkocht.
3. De uitwerking van het beheer en onderhoud van de Vierstee, zwembad Brandenburg en Kees Boekehal. Deze gebouwen zijn op basis van het besluit van uw raad ondergebracht in een samenwerking met SRO.
4. Inmiddels loopt het planmatig aanpakken van het onderhoud van gebouwen op basis van het goedgekeurde MJOP 2021-2025.

### **Onderwijshuisvesting**

Voor het programma onderwijshuisvesting 2024 hebben Werkplaats VO, Het Nieuwe Lyceum, Stichting Proceon en Stichting Gewoon Speciaal Onderwijs een aanvraag gedaan betreffend de uitbreiding of (ver)nieuwbouw van hun onderwijshuisvesting. Deze zijn getoetst en conform de verordening onderwijshuisvesting Gemeente De Bilt, 2023.

De afgelopen jaren is voortgezet onderwijs in De Bilt gegroeid en passen de leerlingen niet meer in de bestaande hoofdgebouwen. Door Het Nieuwe Lyceum en de Werkplaats VO uit te breiden, creëren we voldoende onderwijsplekken voor Biltse leerlingen en hoeven deze niet uit te wijken naar andere gemeenten.

Verder staat het speciaal onderwijs onder druk, door onder meer lockdowns vanwege corona, is de behoefte naar het speciaal onderwijs enorm toegenomen. Dit resulteert in een veel te klein gebouw. Door hen (ver)nieuwbouw te bieden in de oude Aeres mavo, hebben we de kans om meer leerlingen met een speciale behoefte van een passende onderwijsplek te voorzien midden in de maatschappij waar zij na hun schooltijd ook terecht gaan komen.

Tot slot voeren we al sinds 2012 gesprekken met Stichting Proceon over de nieuwbouw van de Bosbergschool. Hier ontstaat steeds vaker situaties die niet wenselijk zijn en om te kunnen voldoen in onze zorgplicht, maar ook veiligheid te bieden aan onze leerlingen die hier op school zitten, hebben we hen geplaatst op het programma voor nieuwbouw.

## 3.6. Grondbeleid

Via grondbeleid kan de gemeente sturen op de ontwikkelingen in de leefomgeving. Dit vormt een middel om de lokale doelstellingen te halen op bijvoorbeeld het gebied van wonen, groen en duurzaamheid. In de nieuwe Nota grondbeleid 2023 worden de drie ontwikkelstrategieën (samengevat: situationeel grondbeleid) doorgezet namelijk;

1. Traditioneel of actief grondbeleid;
2. Faciliterend grondbeleid, en;
3. Samenwerken met andere partijen op basis van overeenkomsten met een vooraf bepaalde bijdrage of inzet.

### Grond

Voor de projecten waarbij de gemeente regisserend optreedt en actief grondbeleid uitvoert, wordt een grondexploitatie opgesteld. Via planvorming en bijhorende grondexploitaties kan de gemeenteraad sturen op realisatie van gestelde doelen en wordt financiële verantwoording afgelegd.

De opbrengsten en kosten in de grondexploitaties kunnen van jaar tot jaar sterk verschillen. De financiële ontwikkelingen moeten daarom over de gehele looptijd van de grondexploitaties worden gezien. Het overgrote deel van de baten en lasten in dit programmaonderdeel wordt verrekend met de balans of reserves en heeft daardoor geen relatie met de algemene middelen. Een grondexploitatie heeft consequenties voor de algemene middelen in drie gevallen, als er sprake is van:

- Een tussentijdse winstneming,
- Een verliesgevende grondexploitatie waarvoor een voorziening moet worden getroffen of
- Een grondexploitatie die eindigt.

### Particuliere planontwikkelingen

Bij faciliterend grondbeleid wordt de uitvoering overgelaten aan de markt, in de vorm van particuliere initiatieven. De gemeente beoordeelt de plannen op basis van het gemeentelijk beleid. Indien nodig worden de plannen vertaald naar partieel omgevingsplannen of andere ruimtelijke besluiten. Op deze manier wordt in samenwerking met particuliere partijen invulling gegeven aan de realisatie van een locatie, waarbij ook de gemeentelijke doelstellingen worden behaald.

De gemeentelijke bijdrage aan particuliere initiatieven wordt op basis van de Nota Kostenverhaal in rekening gebracht bij de initiatiefnemers. Hierbij zijn principes zoals profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit leidend bij het doorberekenen van gemeentelijke kosten. Hiervoor worden zogenaamde anterieure overeenkomsten gesloten, waarover de gemeenteraad wordt geïnformeerd.

### Sociale woningen fonds, Mobiliteitsfonds en Landschapsfonds

Bij het vaststellen van de Nota Kostenverhaal 2019 zijn ook drie fondsen opgericht: het Sociale woningen fonds, Mobiliteitsfonds en Landschapsfonds. Door het instellen van deze fondsen kan de gemeente gericht financiële middelen toewijzen aan specifieke beleidsgebieden en doelstellingen. Het stelt de gemeente in staat om prioriteit te geven aan maatschappelijk belangrijke kwesties en investeringen te doen die anders mogelijk niet voldoende gefinancierd zouden worden.

### Vastgoed

We zetten ons gemeentelijke vastgoedbezit in om maatschappelijke organisaties duurzaam, toegankelijk en betaalbaar te huisvesten. Onze vastgoedportefeuille verhuren we voor een groot deel aan maatschappelijke huurders. Wij zijn bezig met de actualisatie van het accommodatie plan uit 2011 voor het gemeentelijk vastgoed, met als doel om ervoor te zorgen dat het gemeentelijk vastgoed efficiënt, doelmatig en effectief wordt ingezet voor de inhoudelijke doelstellingen van gemeente De Bilt.

### Huidige grondexploitaties/ projecten

Gemeentelijke kosten die samenhangen met de grondproductie worden opgenomen in grondexploitaties. Grondexploitaties zijn de meerjarenbegrotingen van de ruimtelijke projecten, waarin kosten van het verwerven, sloopwerken, bouw- en woonrijp maken van de grond zijn opgenomen evenals de opbrengsten uit gronduitgifte.

In 2023 hebben we de volgende projecten een actieve grondexploitatie:

1. Bedrijvenpark Larenstein in Bilthoven
2. Centrumplan in Bilthoven
3. Leijensetuin in Bilthoven
4. Beatrixlaan 1, De Werkschuit in Bilthoven
5. Groenekanseweg 32 in Groenekan
6. Nobelkwartier in De Bilt
7. Oude Brandenburgerweg in Bilthoven.

In 2024 verwachten we de volgende grondexploitaties nieuw te hebben geopend:

- Herontwikkeling gymzaal Marie Curieweg in De Bilt
- Herontwikkeling aan Gregoriuslaan 10 in Bilthoven
- Herontwikkeling aan Jasmijnstraat 4-6 in De Bilt

Er zullen naar verwachting geen grondexploitaties worden afgesloten in 2023.

Naast projecten met een grondexploitatie zijn ook de gemeentelijke investeringsprojecten zonder grondopbrengst in het projectenboek opgenomen. Voor de meest recente stand van zaken verwijzen wij u naar het laatste projectenboek.

De boekwaarde van de huidige grondexploitaties en de verwachte eindwaarde staat in onderstaande tabel weergegeven.

<b>Grondexploitatie</b>	<b>Boekwaarde 2021</b>	<b>Boekwaarde 2022</b>	<b>Boekwaarde 2023</b>	<b>Eindresultaat bij oplevering</b>
Bedrijvenpark Larenstein	1.019.554	429.780	21.621	-449.139
De Werkschuit	829.765	60.068	110.094	133.760
Leijensetuinen	84.098	175.704	-1.399.997	-944.600
Groenekanseweg 32	243.459	181.112	-461.598	-540.871
Centrum Bilthoven	10.632.617	9.828.545	10.770.354	9.405.106
Nobel kwartier	362.803	493.379	839.053	226.191
Brandenburgerweg	nvt	506.570	819.132	223.065



## Parameters

In de Nota Grondbeleid is opgenomen dat de parameters van de grondexploitaties jaarlijks worden geactualiseerd. De parameters gelden het hele jaar, tenzij ontwikkelingen ertoe kiezen de parameters weer te actualiseren.

1. Rente: Volgens het Besluit Begroting en Verordening (BBV) wordt de rentetoerekening over de vastgestelde grondexploitaties gebaseerd op de werkelijk rente over het vreemd vermogen. De huidige rekenrente is 1.23%, deze is gebaseerd op de gerealiseerde rentelasten in 2022 (WACC). Er wordt via een nacalculatie geëvalueerd of de werkelijk betaalde rente niet meer dan 0,5% afwijkt van het begrote percentage. Wanneer sprake is van een overschrijding van meer dan 0,5% dan dient het rentepercentage voor de prognoses bijgesteld te worden naar de werkelijk betaalde rente.
2. Kostenstijging: omdat de projecten in verschillende fases verkeren is deze dynamisch bepaald.
3. Opbrengstenstijging: omdat de projecten in verschillende fases verkeren is deze dynamisch bepaald.

In afwijking van de genoemde parameters wordt de grondexploitatie voor Larenstein geactualiseerd op basis van de CPI-index, conform eerder vastgelegde afspraken.

## Omgevingswet

Onder de Omgevingswet worden bekende grondinstrumenten opnieuw vormgegeven, zoals het voorkeursrecht, de onteigening en landinrichting (herverkaveling). Ook ziet de Omgevingswet op het introduceren van het nieuwe instrument van de stedelijke kavelruil. Verder zijn ook de regels over kostenverhaal (financiële bijdragen aan de grondexploitatie) aangepast.

## Vennootschapsbelasting en grondexploitaties

Gemeenten zijn sinds 2016 Vennootschapsbelasting (hierna: VpB) verschuldigd over de winst op gemeentelijke ondernemingsactiviteiten. De VpB-last wordt per ondernemingsactiviteit berekend. De grondbedrijfsactiviteiten van een gemeente zijn ondernemingsactiviteiten en dus VPB-plichtig. De VPB-last wordt vastgesteld op basis van de werkelijk gerealiseerde inkomsten en gemaakte kosten in verhouding tot de boekwaarde van de verkochte gronden. De VpB-last wordt conform Besluit Begroting en Verantwoording verantwoord onder de Algemene Dekkingsmiddelen.

## 3.7. Financiering

In de paragraaf Financiering wordt de uitvoering van de financieringsfunctie binnen de gemeente De Bilt uiteengezet. De uitvoering is gebonden aan de wettelijke voorschriften zoals opgenomen in de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido). In de Financiële Verordening van de gemeente zijn deze verder uitgewerkt. Deze kaders zijn nader uitgewerkt in het treasurystatuut van de gemeente De Bilt.

In het treasurystatuut is geregeld dat aan de hand van de liquiditeitenplanning eventuele nieuwe leningen worden aangetrokken. Hierbij is het doel om slechts de uiterst noodzakelijke middelen te lenen gedurende de periode dat dit daadwerkelijk nodig is. Hiermee worden de rentekosten zoveel mogelijk beperkt. Ter voorkoming van een te risicovolle financieringspositie zijn wettelijk normen vastgelegd, uitgedrukt in de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

### Kasgeldlimiet

Een tijdelijk liquiditeitstekort wordt zoveel mogelijk afgedekt door kortlopende geldleningen aan te trekken. Dit is momenteel goedkoper dan langlopende geldleningen. Daar staat tegenover dat de gemeente gevoeliger is voor rentestijgingen. Daarom is in de wet Fido geregeld dat de gemeente slechts drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet mag overschrijden.

De kasgeldlimiet bepaalt het maximale bedrag aan kortlopende geldleningen dat een gemeente mag aantrekken. Het uitgangspunt voor de kasgeldlimiet is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan korte termijnfinanciering (< 1 jaar). Juist voor korte termijn financiering kan het renterisico aanzienlijk zijn. Wanneer de kasgeldlimiet voor het derde opeenvolgende kwartaal wordt overschreden, moet een deel van de kortlopende schuld worden omgezet in langlopende schuld. De totale netto vlottende schuld mag maximaal 8,5% van het totaal van de lasten van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar zijn. De geraamde totale lasten liggen tussen de € 123 en € 129 mln. in de meerjarenbegroting. De kasgeldlimiet van de gemeente ligt rond de € 10 mln. Hiervan is een deel noodzakelijk voor negatieve banksaldi, crediteuren en schulden. Hierdoor zal de gemeente bij het aantrekken van kasgeld snel door haar kasgeldlimiet schieten. Dit leidt ertoe dat de gemeente hooguit een halfjaar kort kan financieren. Wanneer de kortlopende rente lager is dan de rente voor langlopende geldleningen of zelfs negatief is, zal uiteraard zoveel mogelijk worden gefinancierd met kortlopende geldleningen.

Liquiditeitspositie in relatie tot kasgeldlimiet	Realisatie		Begroting			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<u>Netto vlottende schuld</u>						
Vlottende schulden	6.970	11.306	10.975	10.521	10.480	10.514
Vlottende middelen	730	0	0	0	0	0
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	6.240	11.306	10.975	10.521	10.480	10.514
<u>Toegestane kasgeldlimiet</u>						
Begrotingstotaal	124.664	133.039	129.145	123.796	123.316	123.716
Kasgeldlimiet (in % van de grondslag)	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Minimum bedrag	300	300	300	300	300	300
Toegestane kasgeldlimiet	10.596	11.308	10.977	10.523	10.482	10.516
<u>Toets kasgeldlimiet</u>						
<b>Ruimte onder kasgeldlimiet</b>						
<b>Overschrijding van de kasgeldlimiet</b>	<b>4.356</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>	<b>2</b>

### Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Het doel is spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. Hierdoor zal een verandering in de rente vertraagd doorwerken in de rentelasten. In een jaar mag de herfinanciering als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen. Voor 2024 is dat 20% van circa € 129,145 mln., is € 25,829 mln.

<b>KASSTROOM overzicht</b>	<b>2024</b>
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>	
Resultaat	1.135
Afschrijvingen, afwaarderingen	1.349
Mutatie werkkapitaal	
Mutatie voorraden	0
Mutatie uitzettingen, overlopende activa	1.000
Mutatie vlottende schuld, overlopende passiva	-970
Mutatie reserves	-64
Mutatie voorzieningen	0
Mutatie waarborgsommen, overige vaste schuld	0
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>	<b>2.450</b>
<b>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>	
Netto investeringen immateriële vaste activa	0
Desinvesteringen immateriële vaste activa	0
Netto investeringen materiële vaste activa	-30.146
Desinvesteringen materiële vaste activa	0
Netto investeringen financiële activa excl. verstr. leningen	-10
Desinvesteringen financiële activa excl. verstr. leningen	0
<b>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>	<b>-30.156</b>
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten &gt; 1 jaar</b>	
Toename verstrekte leningen	0
Aflossing verstrekte leningen	61
Toename opgenomen leningen	36.726
Aflossing opgenomen leningen	-8.750
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten &gt; 1 jaar</b>	<b>28.037</b>
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten &lt; 1 jaar</b>	
Mutatie uitzettingen in 's Rijks schatkist	
Mutatie opgenomen kasgeldleningen	-311
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten &lt; 1 jaar</b>	<b>-311</b>
Financieringsbehoefte () cq. Overschot (+)	0

### Kredietrisico (leningen uitgezette gelden)

Naast renterisico loopt de gemeente kredietrisico op de door ons uitgeleende gelden en de door ons, aan plaatselijke verenigingen en instellingen, gegarandeerde geldleningen. Per 1 januari 2024 bedraagt het totaal aan uitgezette leningen € 635.000.

### Financiering (leningenportefeuille)

Op 1 januari 2024 zal de gemeente circa € 76,81 mln. aan langlopende geldleningen hebben aangetrokken. Aan reguliere aflossingen staat voor het jaar 2024 een bedrag van € 7,2 mln. gepland.

<b>Huidige schuldpositie en verloop (x € 1.000)</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>
Langlopende geldleningen	76.810	104.786	112.840	121.039	129.409

### **Relatiebeheer**

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), is al verschillende jaren de huisbankier. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid.

### **Kasbeheer**

Het beleid van onze gemeente is dat vorderingen tijdig worden geïnd. Elke debiteur herbergt een zeker risico in zich. Sommige zijn nagenoeg nihil zoals het Rijk, maar particuliere debiteuren herbergen een beheersbaar tot redelijk groot risico in zich. Debiteuren worden dan ook periodiek beoordeeld in hoeverre de vordering inbaar is. Voor zogenaamde dubieuze debiteuren houden we een voorziening aan. Bij (dwang)invordering van belastingdebiteuren maakt de gemeente gebruik van de faciliteiten van de Belasting Samenwerking Gemeenten en Hoogheemraadschap Utrecht (BghU). De gemeente streeft ernaar om ingekomen facturen (crediteuren) binnen 21 dagen te betalen.

## 3.8. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

### Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om risico's op te vangen zonder direct het beleid aan te passen. Risico's worden in deze paragraaf vertaald naar hun financiële effect. Onder een (financieel) risico verstaan we het financiële gevolg van een onzekere (onverwachte) gebeurtenis voor de gemeente. De mate waarin de gemeente in staat is om risico's op te vangen wordt bepaald door de omvang van financiële effecten van de risico's aan de ene kant en de omvang van de beschikbare middelen om de gevolgen van de risico's op te vangen aan de andere kant. De omvang van de financiële effecten van de risico's is het risicoprofiel. De beschikbare middelen om de gevolgen op te vangen is de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen risicoprofiel en beschikbare weerstandscapaciteit is het weerstandsvermogen, ook wel de weerstandsratio genoemd.

### Beleidskaders

In september 2019 is de Nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld. In deze nota zijn de beleidskaders voor het weerstandsvermogen, de risicobeheersing en de financiële positie vastgelegd.

Voor de financiële vertaling van de onderkende risico's is een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich in de komende 10 jaar kan voordoen, bij het bepalen van die kans is rekening gehouden met de beheersmaatregelen die zijn genomen om te voorkomen dat het risico zich voordoet. Vervolgens is een inschatting gemaakt van het (minimale en maximale) financiële effect dat deze gebeurtenis zal hebben op de gemeente. Hierbij rekening houdend met de gemeente beheersmaatregelen.

In het risicoprofiel worden alleen de volgende risico's meegenomen met:

- een gemiddelde impact groter dan € 50.000;
- een kans dat het risico zich in werkelijkheid voordoet groter is dan 5%; en
- de kans maal het effect minimaal € 10.000 bedraagt

Bij het in kaart brengen van de risico's is onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele risico's. De structurele risico's worden tweemaal meegenomen in het risicoprofiel zodat – wanneer het risico zich daadwerkelijk voordoet – de effecten wel overwogen binnen de toekomstige begrotingen kunnen worden opgevangen. Het risicoprofiel per risico wordt aan de hand van een Monte Carlo simulatie bepaald. Hierbij wordt een betrouwbaarheidspercentage van 95% gehanteerd.

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de mogelijkheid tot het verhogen van de gemeentelijke inkomsten door:

- verhoging van de belastingen tot aan de grens van artikel 12 gemeenten;
- extra legesinkomsten tot aan de grens van kostendekkendheid; en
- de post onvoorzien in de begroting.

Incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrije vermogen zoals de vrije reserve, risicoreserves en de stille reserves (te verkopen vastgoed en aandelen).

### Risicoprofiel

Bij de bepaling van het gemeentelijk risicoprofiel zijn alle gemeentelijke bedrijfsactiviteiten en -processen beoordeeld op mogelijke risico's en kansen. Op basis van deze beoordeling is de onderstaande tabel samengesteld. In deze tabel zijn per cluster alle ons bekende risico's en kansen opgenomen. In totaal zijn 149 risico's en kansen onderkend. Per risico wordt een risicoprofiel (RP) vastgesteld. Dit profiel wordt bepaald aan de hand van een Monte Carlo simulatie tussen de minimale en maximale impact waarvan het gemiddelde wordt berekend verhoogd met tweemaal de standaarddeviatie om voor 95% zeker te zijn dat wanneer het risico zich voordoet, de kosten zijn gedekt. Deze uitkomst wordt vermenigvuldigd met en de ingeschatte kans dat het risico zich voordoet.

In onderstaande tabel zijn de onderkende risico's en kansen per risicocluster getotaliseerd en uitgesplitst in incidentele en structurele risico's.

Risico's (maal € 1.000.000)	Incidenteel	Structureel
1. Bedrijfsvoeringsrisico's	€ 2,05	€ 0,62
2. Beleidsrisico's:	€ 1,88	€ 0,33
3. Eigendomsrisico's	€ 0,73	€ 0,00
4. Aansprakelijkheidsrisico's	€ 0,41	€ 0,00
5. Grondexploitaties	€ 1,14	€ 0,00
6. Achterblijvende locaties <sup>1</sup>	-€ 0,08	€ 0,00
7. Projecten van derden en eigen	€ 0,19	€ 0,00
8. Sociaal Domein	€ 1,18	€ 0,85
<b>Totaal</b>	<b>€ 7,51</b>	<b>€ 1,80</b>

<sup>1</sup> Achterblijvende locaties kent een negatief risico. Dit betekent dat de kansen groter worden geacht dan de ingeschatte risico's.

Op basis van de onderkende risico's komt het totale risicoprofiel uit op € 11,1 mln. Dit profiel bestaat voor € 1,8 mln. uit de structurele risico's (deze worden tweemaal meegenomen in het risicoprofiel) en voor € 7,5 mln. uit incidentele risico's. Bij de begroting 2023 werd het totale gemeentelijk risicoprofiel geschat op € 19,4 mln. en bij de jaarrekening 2022 werd het risicoprofiel geschat op circa € 16,9 mln. Uit de inventarisatie blijkt dat de risico's verder zijn afgenomen in verhouding tot voorgaande jaren.

De incidentele risico's zijn circa € 2,5 mln. lager. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

1. de afname van de risico's rondom planschade als gevolg van overeengekomen schikking;
2. de afname van de risico's m.b.t. gemeentelijke eigendommen aangezien de gemeente wederom beschikt over beheerplannen waarvan de kosten binnen de begroting zijn gedekt;
3. de bedrijfsvoering risico's zijn lager ingeschat omdat de gemeenteraad heeft besloten tot een investering in de ambtelijke organisatie en omdat de inflatie en CAO-ontwikkelingen van afgelopen jaar structureel zijn verwerkt in de begroting.

De afname van de structurele risico's worden voornamelijk veroorzaakt door de verwerkte aanpassingen in de algemene uitkering en de verwerking van de inflatie in de begroting 2024.

In onderstaande tabel zijn de grootste gemeentelijke risico's opgenomen.

Risico's	Min	Max	Kans	I/S	I	S
Personeels- en organisatierisico's	€ 0,50	€ 4,01	Aannemelijk	I/S	€ 0,71	-
Renterisico	€ 0,29	€ 0,52	Waarschijnlijk	S	-	€ 0,37
CAO- en Inflatieontwikkeling (ongedekte)	€ 0,10	€ 0,56	Zeer waarschijnlijk	S	-	€ 0,25
Lopende Grondexploitaties / Grondbedrijfsactiviteiten derden	€ 0,99	€ 2,08	Waarschijnlijk	I	€ 1,33	-
WMO	€ 0,20	€ 0,90	Waarschijnlijk	I/S	€ 0,04	€ 0,38
Jeugdzorg	€ 0,50	€ 2,50	Waarschijnlijk	I/S	€ 0,54	€ 0,33
Inkomensondersteuning (incl. tekort BUIG) en schuldhelpverlening	€ 0,10	€ 1,85	Onwaarschijnlijk	I/S	€ 0,25	€ 0,14
Risico's op aangevraagde subsidies	€ 0,10	€ 1,88	Waarschijnlijk	0	€ 0,72	-
Storing hard- en software en informatieschade (a.g.v. virus)	€ 0,20	€ 4,00	Zeer onwaarschijnlijk	I	€ 0,59	-
Schade openbare ruimte / openbare voorzieningen (onverz.)	€ 0,10	€ 1,70	Uitzonderlijk	I	€ 0,41	-
<b>Totaal Risicoprofiel</b>	<b>€ 3,08</b>	<b>€ 20,00</b>			<b>€ 4,60</b>	<b>€ 1,47</b>

In bovenstaande tabel zijn de grootste gemeentelijke risico's opgenomen. Per risico is de minimale en maximale impact opgenomen wanneer het risico zich voordoet, de kans dat het risico zich voordoet, de aard van het risico (incidenteel dan wel structureel) en het risicoprofiel. Bedragen x € 1.000.000

## Toelichting op bovenstaande risico's

### 1. Personeels- en organisatierisico's

De huidige personeels- en organisatierisico's worden voor een groot gedeelte veroorzaakt door personeelsgebrek. Dit wordt mogelijk grotendeels ondervangen door het plan dat is vastgesteld door de gemeenteraad, maar gezien de huidige arbeidsmarkt zal het lastig zijn om personeel op korte termijn te werven.

### 2. Renterisico

Door de huidige renteontwikkeling op de internationale kapitaalmarkt is de kans groot dat de rentekosten sterker toenemen dan in de huidige begroting is voorzien. Hierbij is er vanuit gegaan dat de gemeente minimaal de aflossing op de huidige langlopende leningen zal moeten herfinancieren en mogelijk extra middelen moet aantrekken voor de financiering van investeringen.

### 3. CAO en ongedekte Inflatieontwikkeling

De inflatieontwikkeling in 2022 is bij de begroting 2024 verwerkt, echter de inflatie in 2023 blijft hoog waardoor de druk op de begroting blijft. Bij en de loonontwikkeling die als gevolg daarvan hoog is, is de kans zeer reëel dat de gereserveerde loon- en inflatieontwikkeling – ondanks dat de afgesproken CAO per 2 januari 2023 bij de voorjaarsnota is geraamd - onvoldoende is. Met name de aanhoudende hoge inflatie in 2023 en omdat de CAO afspraken voor 1 jaar gelden, zijn debet aan het geraamde risico.

### 4. Lopende grondexploitaties

Op de lopende grondexploitatie wordt voor circa € 1,3 mln. aan risico's voorzien. De gemeente loopt de grootste risico op de projecten Centrumplan en Nobelkwartier. Daarnaast blijft het risico m.b.t. de prijsontwikkeling van de kosten een groot risico. Deze hogere kosten kunnen waarschijnlijk niet of in onvoldoende mate worden gecompenseerd door hogere verkoopopbrengsten.

### 5. WMO

Sinds de decentralisatie is de gemeente verantwoordelijk voor zorgbegeleiding en huishoudelijke hulp. Door de huidige prijsontwikkeling en de demografische ontwikkelingen staat de beheersing van de kosten onder druk.

### 6. Jeugdzorg

Sinds de decentralisatie is de gemeente verantwoordelijk voor de begeleidingszorg voor jeugd. De beheersing van de kosten voor de jeugdzorg staat de laatste jaren sterk onder druk.

### 7. Inkomensvoorzieningen

De gemeente draagt, indien nodig, zorg voor inkomensondersteuning van de gemeentelijke inwoners. Bij een economische crises zal de gemeente deels hierin zelf moeten voorzien. Daarnaast zijn in de toekomst mogelijk extra middelen noodzakelijk voor opvang van statushouders en vluchtelingen.

### 8. Risico's op aangevraagde subsidies

De gemeente kent in meer of mindere mate risico's op aangevraagde subsidies. Deze risico's zijn in grote mate goed beheersbaar aangezien de uitgaven veelal deels worden gedekt door de toegekende subsidie. Echter gezien de kostprijsontwikkeling komen de extra kosten als gevolg van deze inflatie ten laste van de gemeente. Daarnaast is het bij enkele gesubsidieerde projecten nog onduidelijk hoeveel gemeentelijke middelen noodzakelijk zijn om de gesubsidieerde prestaties te realiseren.

### 9. Storing hard- en software

De gemeentelijke risico's m.b.t. hard- en software storingen zijn gezien de huidige beheersmaatregelen onwaarschijnlijk, maar omdat de impact enorm is, blijft het risico hoog. Denk hierbij aan de mogelijke gevolgen van een datalek of gijzeling van gemeentelijke data.

### 10. Schade openbare ruimte / openbare voorzieningen

Door onvoorziene omstandigheden of gebeurtenissen is de kans aanwezig dat schade ontstaat in de openbare ruimte of aan openbare voorzieningen welke niet wordt gedekt door verzekeringen. In deze gevallen is de gemeente verantwoordelijk voor herstel.

### 11. De overige risico's

De overige risico's beslaan circa € 2,9 mln. aan incidentele risico's en 0,3 mln. aan structurele risico's.

## Weerstandscapaciteit

### De incidentele weerstandscapaciteit

Incidentele capaciteit is het vermogen om eenmalige tegenvallers op te vangen zonder dat dit invloed heeft op het gemeentelijke beleid. De vrij beschikbare reserves bestaan uit:

- De vrij aanwendbare reserves
- De vrij aan te wenden ruimte binnen bestemmingsreserves (Risicoreserve, Reserve Grondbedrijf en Reserve Sociaal Domein)
- De stille reserves

#### *Gemeentelijke reserves*

De gemeentelijke reserves kunnen, indien zij niet bestemd zijn voor specifieke uitgaven, worden aangewend voor het opvangen van onvoorziene gebeurtenissen. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de reservepositie weergegeven.

RESERVES (x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Vrije reserve	7.116	7.139	1.316	2.208	4.886	983	-3.917
Resultaat <sup>1</sup>	0	-5.847	750	1.246	-4.013	-5.025	-5.041
Risicoreserve	12.069	11.359	11.359	11.359	11.359	11.359	11.359
Bestemmingsreserves	5.843	4.521	4.434	4.347	4.261	4.178	4.091
<b>TOTAAL AAN RESERVES</b>	<b>25.028</b>	<b>17.172</b>	<b>17.858</b>	<b>19.159</b>	<b>16.493</b>	<b>11.495</b>	<b>6.492</b>

1. Het resultaat in 2026 t/m 2028 is negatief als gevolg van de "Ravijnjaren".

In bovenstaand overzicht is de stand per 31-12-2022 en de ontwikkeling van het gemeentelijke vermogen conform de bijgestelde begroting 2023, begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2028 weergegeven. Voor alle begrote jaren (2023 t/m 2028) zijn de begrote reservemutaties, inclusief het begrote resultaat verwerkt. Om de ontwikkeling van het eigen vermogen meerjarig in beeld te brengen, is het begrote resultaat jaarlijks toegevoegd of onttrokken aan de vrije reserve. De bijgestelde begroting 2023 is zeer negatief als gevolg van de ontwikkelingen die zijn gemeld bij de voorjaarsnota en de najaarsnota. Door de voorgestelde maatregelen in de begroting 2024 wordt dit tekort omgebogen. Echter vanaf 2026 neemt het tekort wederom snel toe. Dit is het gevolg van de gehanteerde financieringssysteem door het Rijk. De gemeente heeft de incidenteel gefinancierde taken structureel in de begroting opgenomen. Dit leidt op termijn tot een structureel tekort van € 5 mln. Hiervoor zijn in deze begroting geen maatregelen opgenomen conform het advies van de VNG.

#### *De stille reserves*

Tot de stille reserves worden gerekend de deelnemingen en bezittingen welke niet noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering of realisatie van programmadoelstellingen en waarvan de reële waarde bij directe verkoop hoger is dan de boekwaarde. Voor de meeste deelnemingen van de gemeente is de economische waarde niet te bepalen, omdat de aandelen van deze ondernemingen niet op een (inter)nationale markt verhandeld worden.

Bijna alle gemeentelijke (onroerende) bezittingen zijn noodzakelijk voor de bedrijfsvoering of worden ingezet om beleidsdoelstellingen te realiseren. De gemeente bezit nog enkele oude bedrijfspanden, schoolpanden en woningen. Hiervan kunnen op relatief korte termijn nog drie panden worden verkocht. De overige panden houdt de gemeente aan om op eventuele ontwikkelingen in de directe omgeving van deze panden in te spelen. De verkoopwaarden van direct verkoopbare panden zijn meegenomen als stille reserve. Het gaat daarbij om een geschat bedrag van circa € 0,570 mln.

### De structurele weerstandscapaciteit

De structurele capaciteit bestaat uit de middelen die blijvend ingezet kunnen worden om tegenvallers in de begroting op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het (meerjarig) gemeentelijk beleid.

Het betreft de volgende middelen:

- post voor onvoorziene uitgaven
- onbenutte belastingcapaciteit.



*Onvoorziene uitgaven (jaarlijks € 105.000 beschikbaar in de begroting)*

Deze structurele post in de begroting wordt gebruikt voor eenmalige onvoorziene ontwikkelingen die niet zijn begroot, op te vangen.

*De onbenutte belastingcapaciteit*

Hiermee wordt bedoeld de ruimte tussen de feitelijke belastingopbrengsten, leges en heffingen en de opbrengsten die de gemeente zou moeten opleggen wanneer de uitgangspunten van artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet van toepassing zijn. Artikel 12 is van toepassing op gemeenten die extra financiële ondersteuning krijgen van het Rijk. De uitgangspunten van artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet zijn:

- alle rechten, heffingen en leges moeten kostendekkend zijn vastgesteld
- het tarief voor de OZB moet zijn vastgesteld op 120% van het gemiddelde gewogen tarief voor de OZB uit het voor-vorig jaar (het begrotingsjaar minus 2)

WOZ-waarde woningen 1-1-2023	€ 11.000.000.000
WOZ-waarde niet woningen, eigenaren en gebruikers samen	€ 1.511.493.896
OZB-opbrengst o.b.v. totaal WOZ-waarde	€ 14.389.237
Gewogen gemiddelde OZB-tarief	0,1150%

In onderstaande tabel is de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit opgenomen.

Bepaling van het gewogen gemiddelde OZB-tarief in de gemeente De Bilt (Begroting 2024)

OZB-percentage van de WOZ-waarde voor toelating art.12	0,1614%
Werkelijk gewogen % WOZ-waarde gemeente	0,1150%
Verschil	0,0464%
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 5.777.851

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit verschil tussen het gemiddelde gewogen OZB-tarief voor artikel 12 gemeenten en het gemiddelde gewogen gemeentelijke tarief maal de gemeentelijke totale WOZ-waarde.

Het gemiddelde gemeentelijke OZB-tarief is gestegen met 6,17% naar 0,1150%. Het gemiddelde landelijke tarief is vorig jaar met 6,65% (van 0,1729% naar 0,1614%) gedaald. De daling is het gevolg van de sterke stijging van de gemiddelde WOZ-waarden in de gemeenten. De stijging van het gemeentelijk tarief komt omdat de gemeente een deel van de beschikbare belastingcapaciteit aanwent om de stijgende kosten af te dekken.

**Totaal beschikbare weerstandscapaciteit**

Volgens onderstaande tabel bedraagt de totaal beschikbare weerstandscapaciteit op basis van de (bijgestelde) begroting 2023, de begroting 2024 en de meerjarenbegroting 2025-2028 circa € 8,85 miljoen. Dit als gevolg van de tekorten op de begrotingsjaren 2023, 2026, 2027 en 2028. In de tabel is onderscheid gemaakt tussen de structurele en incidentele weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Onvoorzien		105	105	105	105	105
Onbenutte belastingcapaciteit			5.778	5.778	5.778	5.778
<b>Structurele weerstandscapaciteit</b>	<b>0</b>	<b>105</b>	<b>5.883</b>	<b>5.883</b>	<b>5.883</b>	<b>5.883</b>
Vrije reserve	7.139	1.316	2.208	4.886	983	-3.917
Incidenteel resultaat (cumulatief)	-5.847	750	1.246	-4.013	-5.025	-5.041
Risicoreserve <sup>1</sup>	11.359	11.359	11.359	11.359	11.359	11.359
Stille reserve	465	569	569	569	569	569
<b>Incidentele weerstandscapaciteit</b>	<b>13.116</b>	<b>13.993</b>	<b>15.381</b>	<b>12.801</b>	<b>7.886</b>	<b>2.970</b>
<b>Totale weerstandscapaciteit</b>	<b>13.116</b>	<b>14.098</b>	<b>21.264</b>	<b>18.684</b>	<b>13.769</b>	<b>8.853</b>

## Het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het verhoudingsgetal tussen de beschikbare en noodzakelijke weerstandscapaciteit; het risicoprofiel. In onderstaande tabel is de totale, structurele en incidentele weerstandscapaciteit afgezet tegen het totale, structurele en incidentele risicoprofiel voor de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024.

In miljoenen euro's	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
<b>Risicoprofiel</b>	<b>18,99</b>	<b>16,86</b>	<b>19,36</b>	<b>11,12</b>
Structureel	3,40	3,38	3,44	1,80
Incidenteel	12,20	10,09	12,48	7,51
<b>Weerstandscapaciteit</b>	<b>26,74</b>	<b>24,39</b>	<b>26,99</b>	<b>8,85</b>
Structureel	6,65	5,09	5,09	5,88
Incidenteel	20,09	19,31	21,90	2,97
<b>Weerstandsvermogen</b>	<b>1,41</b>	<b>1,45</b>	<b>1,39</b>	<b>0,80</b>
Structureel	1,96	1,50	1,48	3,26
Incidenteel	1,65	1,91	1,76	0,40

Zoals in de inleiding aangegeven, kiezen wij er bewust voor het ravijn niet te dempen. Dat betekent dat wij een groot negatief geprognosticeerd resultaat over 2026 en volgende jaren in de boeken hebben staan. Onze toezichthouder kan die koers volgen en trekt met ons samen op richting Den Haag. Maar financieel-technisch dienen wij wel in kaart te brengen wat deze onhoudbare status quo voor gevolgen heeft voor ons weerstandsvermogen. Het negatief resultaat van 2026 – 2028 wordt ten laste van onze vrije reserve gebracht, die daardoor snel leegloopt en negatief wordt. Dit heeft gevolgen voor de beschikbare weerstandscapaciteit en daarmee voor de weerstandsratio, die hierdoor onder de 1 komt en niet meer voldoet aan de Biltse norm.

Vanuit onze nota weerstandsvermogen dienen wij onze weerstandsratio te bepalen op basis van het laatste jaar in onze meerjarenraming. Dat is in deze begroting 2028. De keuze voor deze rekenmethodiek heeft een groot effect op ons weerstandsvermogen. Echter: na afronding van de onderhandelingen met het Rijk willen wij weer komen tot een sluitende meerjarenraming. Dan is er geen sprake meer van hoge geprognosticeerde negatieve resultaten en blijft de vrije reserve op peil. Als we bijvoorbeeld enkel voor 2024 en 2025 de weerstandsratio berekenen, op basis van de dan beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel, is sprake van een ratio die ruim boven 1 ligt. In 2024 en 2025 zijn wij dus afdoende in staat om de door ons gesignaleerde risico's op te vangen.

## Gemeentelijke kengetallen

De netto schuldquote (al dan niet gecorrigeerd voor verstrekte leningen) geeft de verhouding weer van de gemeentelijke schulden ten opzichte van de gemeentelijke inkomsten. Dit geeft een indicatie van de schuldenlast van de gemeente.

De solvabiliteitsratio (eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva) geeft inzicht in de mate waarin de gemeente haar bezettingen financiert met eigen vermogen en daarmee aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.

De grondexploitatie geeft de verhouding weer tussen de geactiveerde waarde van de bouwgrond op de balans en de totale (geraamde) baten van de gemeenten. Dit geeft een indicatie van het risico dat de gemeente loopt met haar grondexploitaties.

De structurele exploitatieruimte geeft de structurele ruimte tussen de structurele baten en lasten in verhouding tot de totale baten, weer. Zolang de structurele exploitatieruimte positief is, ontvangt de gemeente voldoende structurele baten om alle structurele lasten af te dekken.

De gemeentelijke belastingcapaciteit wordt gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, riolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riol- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet wordt benut).

In onderstaande tabel zijn de gemeentelijke kengetallen opgenomen.

Kengetallen	Realisatie 2021	Realisatie 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
1a. Netto schuldquote	75,6%	59,8%	75,6%	92,8%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	75,6%	59,8%	75,0%	92,3%
2. Solvabiliteitsratio	19,1%	21,8%	13,6%	11,8%
3. Grondexploitatie	3,0%	1,3%	1,4%	1,3%
4. Structurele exploitatieruimte	1,5%	4,8%	-4,7%	0,6%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit <sup>1</sup>	126,4%	122,0%	111,7%	119,1%

<sup>1</sup> woonlasten ten opzichte van landelijk gemiddelde van het jaar ervoor

## Conclusie

Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen, de risicobeheersing en de kengetallen is de eerste analyse of deze indicatoren aanleiding geven om te veronderstellen dat de continuïteit van de organisatie in gevaar komt. Voor een gemeente speelt dat minder sterk aangezien een gemeente niet failliet kan gaan. Toch is het zinvol om kritisch te kijken of de gemeente voldoende in staat is om risico's op te vangen en of de kengetallen aanleiding geven tot het nemen van actie. Om die reden zijn de Biltse normen voor de kengetallen vastgesteld.

Het risicoprofiel is gedaald ten opzichte van de realisatie van 2022 en de begroting 2023. Dit wordt verklaard door de afname van de incidentele risico's en dan met name binnen de bedrijfsvoering, op het gebied van planschade en het grondbedrijf. De risico's binnen de bedrijfsvoering worden naar huidig inzicht goed ondervangen door de vastgestelde plan voor de vitale organisatie, de risico's met betrekking tot planschade zijn door de overeenkomst met Bilthoven Noord ondervangen en de risico's binnen het grondbedrijf nemen af daar de voorziene kostenstijgingen verwerkt zijn in de exploitaties, een aantal grondexploitaties zijn afgerond en de risico's ten aanzien van de lopende grondexploitaties grotendeels zijn ondervangen door de gevormde voorzieningen. De structurele risico's binnen de bedrijfsvoering zijn afgenomen aangezien de CAO en inflatieontwikkeling zijn verwerkt binnen de begroting en de gevolgen van de herverdeling van het gemeentefonds zijn verwerkt in de begroting.

De weerstandscapaciteit daalt sterk als gevolg van de vastgestelde ontwikkelingen bij de voor- en najaarsnota 2023 (begroting 2023) in combinatie met de ravijnjaren. De algemene uitkering daalt vanaf 2026 scherp met als gevolg de gemeente dat vanaf 2026 bij hetzelfde takenpakket een fors tekort kent. Voor het bepalen van de weerstandscapaciteit trekken wij deze tekorten af van de vrije reserve die daarmee in 2028 negatief wordt. Mede als gevolg daarvan komt ons weerstandsvermogen onder de 1 en voldoet daarmee niet meer aan de Biltse norm.

Bij de kengetallen zien we geprognosticeerde schuldquote toenemen. Dit is het gevolg van de verwachte tekorten op de realisatie begroting 2023 en het ambitieuze investeringsplan. Hierdoor neemt de geprognosticeerde solvabiliteit sterk af en komt daarmee onder de Biltse norm van 20%. Net als bij de weerstandscapaciteit geldt

dat als wij de tekorten voor de jaren 2026 en volgend terugdringen onze reservepositie verbetert en daarmee onze solvabiliteit. De grondexploitatie blijft dalen en ligt ruim onder de norm van 8%. De structurele exploitatieruimte 2024 ligt net onder de Biltse norm. Dit is het gevolg van de incidentele financiering door het Rijk van structurele taken. De belastingcapaciteit neemt ten opzichte van de begroting 2023 toe. De gemeente De Bilt kent relatief hoge woonlasten. In de afgelopen jaren werd het verschil in woonlasten steeds kleiner, in 2024 neemt dit verschil weer iets toe.

## 3.9. Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een financieel en/of bestuurlijk belang heeft. Deze partijen doen taken voor de gemeente, maar op enige afstand. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

Het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) hanteert nu de volgende indeling:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Vennootschappen en coöperaties
- Stichtingen en verenigingen
- Overige verbonden partijen

### 1 Beleidsvoornemens/ontwikkelingen

Gemeenschappelijke regelingen dienen in hun begroting en jaarstukken uitgebreide informatie op te nemen over inhoudelijke ontwikkelingen en hun bijdrage aan de realisatie van gemeentelijke doelstellingen. Voor andere rechtspersonen worden verschillende instrumenten gehanteerd om voldoende informatie te verkrijgen over hun bijdrage aan de programmadoelen in de gemeentebegroting. Te denken valt daarbij aan statuten, vergaderstukken, overeenkomsten en subsidievoorwaarden.

De gemeente participeert, naast deelname in verbonden partijen, in diverse andere samenwerkingsverbanden. Waar relevant zijn deze in de programmabegroting en in de jaarstukken benoemd, om aan te geven dat ambities en beleid in de context van intergemeentelijke samenwerking worden ontwikkeld en/of gerealiseerd.

### Lijst van verbonden partijen

De navolgende lijst Verbonden partijen is uitgewerkt conform het BBV. In deze uitwerking is extra nadruk gelegd op wanneer we moeten spreken van een verbonden partij.

Verbonden partijen	Soort
Afvalverwijdering Utrecht	Gemeenschappelijke Regeling
BghU (Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht)	Gemeenschappelijke Regeling
Biga groep B.V.	Vennootschap
GGD regio Utrecht	Gemeenschappelijke Regeling
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Vennootschap
Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)	Gemeenschappelijke Regeling
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Gemeenschappelijke Regeling
Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen	Stichting
Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)	Gemeenschappelijke Regeling
Regionale ICT Dienst (RID)	Gemeenschappelijke Regeling
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	Gemeenschappelijke Regeling
Vitens N.V.	Vennootschap
SRO De Bilt B.V.	Vennootschap
Inkoopbureau Midden Nederland	Dienstverleningsovereenkomst

Samenwerkingsverbanden	Soort
Commissie milieuhygiëne voor het luchtvaartterrein Hilversum	Samenwerkingsverband
Platform Middelgrote Gemeenten	Overlegplatform
U10	Overlegplatform
Vuilstortplaats Maarsbergen	Gemeenschappelijke Regeling
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vereniging
Stuurgroep Kromme Rijnlandschap	Samenwerkingsverband
Halt Regio Utrecht	Stichting
Bureau Regionale Veiligheidsstrategie (RVS): regiovoorzieningen	Stichting
Regio Zuidoost Utrecht (ZOU)	Samenwerkingsverband

## 2 Verdieping per verbonden partij

Naam	Afval Verwijdering Utrecht		
Vestigingsplaats	Soest		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang	Deelname wethouder in AB		
Doelstelling/ Openbaar belang	Het openbaar lichaam heeft tot doel in het belang van de deelnemers een doelmatige en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en grondstoffen en andere categorieën van afvalstoffen.		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	3.615	3.615
	Eigen vermogen	100.000	100.000
	Vreemd vermogen	14.000.000	14.000.000
	Verwacht resultaat		0
Risico's	Het risico op tegenvallers in de afvalverwerking is in de nota Weerstandvermogen en risicobeheersing van de AVU becijferd op € 6,00 per ton huishoudelijk restafval. In 2022 bedroeg dit tonnage voor De Bilt 6.441, waarmee de risico's geraamd kunnen worden op € 38.646. Kans op tegenvallers is uiterst klein. De overslag, transport en afvalverwerking is via langlopende overeenkomsten zeker gesteld. Nieuwe overeenkomsten worden tijdig aangegaan zodat kostenstijgingen in de tarieven voor afvalstoffenheffing kunnen worden opgevangen. Tegenvallers die kunnen ontstaan zijn veelal gevolg van nieuw rijksbeleid, met name op het vlak van belastingen. Deze belastingen worden doorberekend.		
Bijdrage volgens begroting	1.876.242		
Programma	Volksgezondheid en Milieu		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten binnen provincie Utrecht m.u.v. de gemeente Vijfheerenlanden		

Naam	BghU; Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht		
Vestigingsplaats	Utrecht		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang	De wethouder financiën heeft zitting in het AB		
Doelstelling/ Openbaar belang	De BghU is in het leven geroepen om op een maatschappelijk aanvaarde bedrijfseconomische manier onze belastingen te heffen en innen en de hoogte van de WOZ-waarden van alle onroerende zaken vast te stellen		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	5%	5%
	Eigen vermogen	381.000	381.000
	Vreemd vermogen	4.604.000	5.484.000
	Verwacht resultaat		0
Risico's	geen		
Bijdrage volgens begroting	863.000		
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien		
Deelnemende partijen	Gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrecht, Utrechtse heuvelrug, Zeist en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden		

Naam	BIGA Groep b.v.		
Vestigingsplaats	Zeist		
Rechtsvorm	Biga groep BV bestaat uit drie vennootschappen: 1. Biga Groep BV: dienstverlening aan de vijf aandeelhoudende gemeenten 2. Biga BV: dienstverlening overige afnemers 3. Biga Participatie BV: arbeidsparticipatie voor de nieuwe doelgroepen die vallen onder de Participatiewet.		
Bestuurlijk belang	De wethouder werk en inkomen zit in de Algemene vergadering van aandeelhouders (AVA)		
Doelstelling/ Openbaar belang	Passende arbeid bieden aan inwoners met een SW-indicatie (sociale werkvoorziening), doelgroepen uit de Participatiewet en andere inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	13,2%	13,2%
	Eigen vermogen	€ 12.581.033	€ 12.581.033
	Vreemd vermogen	€ 3.266.942	€ 3.266.942
	Verwacht resultaat		
Risico's	Het verlies van grote contracten, onvoldoende instroom van nieuwe doelgroepen die onder de Participatiewet vallen, sterfhuiscconstructie Wet sociale werkvoorziening en een afname van de Rijkssubsidie.		
Bijdrage volgens begroting	Zie onderdeel RDWI		
Programma	Sociaal Domein		
Deelnemende partijen	De gemeenten; Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist		
Naam	BIGA Groep b.v.		

Naam	GGD-regio Utrecht		
Vestigingsplaats	Zeist		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Bestuurlijk belang	Namens het college neemt de portefeuillehouder Volksgezondheid deel aan het Algemeen Bestuur GGDrU		
Doelstelling/ Openbaar belang	De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht behartigt zaken die van belang zijn voor de publieke gezondheid/volksgezondheid. Het gaat daarbij om die onderdelen van de gezondheidszorg en het openbaar bestuur die zich richten op het voorkomen van ziekten (collectieve preventie) en de bescherming en bevordering van de gezondheid van de gehele bevolking of groepen binnen de bevolking (publieke gezondheid).		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	3,95%	3,95%
	Eigenvermogen	2.004.000	1.603.000
	Vreemd vermogen	19.101.000	18.197.000
	Verwacht resultaat	-401.000	
Risico's	De GGDrU heeft te maken met forse stijgingen in kosten personeel, ICT en huisvesting. Voorgaande jaren is het gelukt dit op te vangen met ombuigingen maar nu lukt dit niet meer. Gemeenten hebben weinig ruimte voor een hogere bijdrage.		
Bijdrage volgens begroting	2.004.785		
Programma	Volksgezondheid en milieu		
Deelnemende partijen	Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veendam, Vijfheerenlanden, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.		



Naam		Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)	
Vestigingsplaats	Utrecht		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang	De wethouder (met milieu in portefeuille) neemt deel aan het algemeen bestuur van de ODRU		
Doelstelling/ Openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst regio Utrecht, ODRU, is een regeling tussen colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten. De ODRU werkt samen met de gemeenten aan een veilige, duurzame en gezonde fysieke leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Dit wordt op een maatschappelijk bewuste manier gedaan. Dit wordt gedaan met een breed scala aan producten en diensten op het terrein van o.a. bodem, bouw- en woningtoezicht, vergunningen en meldingen, geluid en lucht, klimaat, energie en duurzaamheid, natuur- en milieueducatie, ruimtelijke ordening en toezicht en handhaving.		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	45.594	45.594
	Eigen vermogen	809.086	809.086
	Vreemd vermogen	3.485.586	3.969.086
	Verwacht resultaat		0
Risico's	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Het streven is erop gericht om de kosten van het uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst Regio Utrecht niet meer te laten bedragen dan de begrote kosten in de gemeentelijke begroting.</li> <li>2. Voor de uitvoering van taken is een dienstverleningsovereenkomst (voor onbepaalde tijd) gesloten. Wanneer de ODRU onvoldoende inkomsten heeft om wettelijke taken uit te voeren dan lopen de deelnemende gemeenten een financieel risico.</li> <li>3. Voor 2024 dient rekening te worden gehouden met extra kosten omdat de te verwachten CAO loonstijging 2024 niet in de ODRU begrotingscijfers is meegenomen.</li> </ol>		
Bijdrage volgens begroting	940.000		
Programma	Volksgezondheid en milieu		
Deelnemende partijen	Gemeenten Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, IJsselstein, Montfoort, Oudewater, Utrechtse Heuvelrug, Renswoude, Rhenen, Veenendaal, Stichtse Vecht, Vijfheerenlanden, Woerden, Wijk bij Duurstede en Zeist		

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap		
Bestuurlijk belang	De gemeente is aandeelhouder en heeft hierdoor stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.		
Doelstelling/ Openbaar belang	De BNG draagt door gespecialiseerde dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. De BNG is de huisbankier van gemeente De Bilt.		
Kerncijfers	Bedrag op	1-1-2022	31-12-2022
	Financieel belang gemeente	€ 546.683	€ 546.683
	Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.615.000.000
	Vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 107.459.000.000
	Resultaat 2022		€ 300.000
Risico's	Geen		
Bijdrage volgens begroting / jaarstukken	€ 0		
Programma	Overzichten		
Deelnemende partijen	De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.		

Meest recente cijfers betreffen boekjaar 2021

Naam	Recreatieschap Stichtse Groenlanden		
Vestigingsplaats	Utrecht		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang	Een wethouder is lid van het Dagelijks bestuur en twee raadsleden zijn lid van het Algemeen bestuur.		
Doelstelling/ Openbaar belang	Deze gemeenschappelijke regeling is ingesteld ter behartiging van het belang van de deelnemers bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie en de bescherming van natuur en landschap		
Kerncijfers*	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	52.057	45.378
	Eigen vermogen	4.004.362	3.490.645
	Vreemd vermogen	5.578.204	6.065.939
	Verwacht resultaat		0
Risico's	Geen risico's. Conform afspraak.		
Bijdrage volgens begroting	43.474		
Programma	Sport, cultuur en recreatie		
Deelnemende partijen	Gemeenten De Bilt, Houten, Lopik, Stichtse Vecht, Utrecht, Woerden, IJsselstein en de provincie Utrecht		

Naam	Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen		
Vestigingsplaats	Breukelen		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met Centrumgemeente		
Bestuurlijk belang	Deelname burgemeester in AB		
Doelstelling/ Openbaar belang	<p>1. Het beheren van de ingevolge artikel 12, eerste lid, van de Archiefwet 1995 in de archiefbewaarpplaats berustende archiefbescheiden van de gemeente.</p> <p>2. Toezicht op het beheer van archiefbescheiden die niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarpplaats.</p> <p>3. Stimuleren van de lokale en regionale geschiedbeoefening en het daartoe aanleggen, beheren en bewaren van een zo compleet mogelijke collectie bronnenmateriaal op het gebied van lokale en regionale geschiedenis.</p>		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	28.2%	28,2%
	Eigen vermogen	299.716	299.716
	Vreemd vermogen	250.000	250.000
	Verwacht resultaat	0	
Risico's	<p>Gemeente Weesp is per 31 december 2022 uit de gemeenschappelijke regeling RCHVV gestapt. De gemeente Weesp is namelijk samengevoegd met de gemeente Amsterdam. Gemeente De Bilt, gemeente De Ronde Venen en gemeente Stichtse Vecht hebben de intentie uitgesproken samen door te willen gaan in de constructie van het RHCVV. De huidige archiefbewaarpplaats in Breukelen zal uiterlijk 2025 worden uitgebreid om de archieven van de drie gemeenten te blijven beheren. In de meerjarenbegroting is vanaf 2025 rekening gehouden met een hogere huurlast ten gevolge van deze uitbreiding.</p>		
Bijdrage volgens begroting	€ 483.772		
Programma	Sport, cultuur en recreatie		
Deelnemende partijen	Gemeenten Stichtse Vecht (Centrumgemeente), De Ronde Venen, Weesp en De Bilt		

Naam	Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug (RDWI)		
Vestigingsplaats	Zeist		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling		
Bestuurlijk belang	Wethouder Werk en inkomen en wethouder Jeugdzorg in het Algemeen Bestuur		
Doelstelling/ Openbaar belang	Het zo bedrijfsmatig mogelijk (doen) uitvoeren van de taken van de deelnemende gemeentebesturen op de terreinen van werk en bijstand (incidenteel en periodiek), aanvullende regelingen, de Wet inburgering, de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening en de Wet sociale werkvoorziening ('WSW-oud'). De RDWI richt zich daarbij zowel op een efficiënte bedrijfsvoering als op een klantgerichte - en effectieve dienstverlening. Inwoners met een bijstandsuitkering worden begeleid naar de arbeidsmarkt.		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	20,7%	20,7%
	Eigen vermogen	€ 2.987.392	€ 2.987.392
	Vreemd vermogen	€ 10.654.618	€ 10.654.618
	Verwacht resultaat	0	
Risico's	Door de stijgende energieprijzen en inflatie kunnen meer inwoners een beroep doen op inkomensondersteunende voorzieningen zoals de bijzondere bijstand. In het kader van de Innovatieagenda Strategische kaders werk en inkomen nemen wij de inbreng en besteding van het Participatiebudget per deelnemende gemeente onder de loep. Dit zal leiden tot een nadelig effect voor onze gemeente. De exacte impact daarvan moet nog blijken.		
Bijdrage volgens begroting	€ 3.300.437 (Incl. De bijdrage aan de BIGA Groep)		
Programma	Sociaal Domein		
Deelnemende partijen	Gemeenten Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist.		

Naam	Regionale ICT Dienst Utrecht (RID)		
Vestigingsplaats	Doorn		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang	Elke gemeente wijst een lid van het college aan als lid van het Algemeen Bestuur. Vertegenwoordiging Algemeen Bestuur: de burgemeester		
Doelstelling/ Openbaar belang	<p>Het is voor een goede publieke dienstverlening aan onze inwoners noodzakelijk dat wij kunnen vertrouwen op onze infrastructuur. Deze infrastructuur wordt beschouwd als een strategisch bedrijfsmiddel. Zonder dit bedrijfsmiddel is het niet goed mogelijk te voldoen aan de eisen die worden gesteld op het gebied van dienstverlening, informatievoorziening en informatieveiligheid.</p> <p>De RID ondersteunt dit door het beheren en ondersteunen van de deelnemende partijen met een betrouwbare ICT-dienstverlening en informatievoorziening adequaat in te vullen.</p>		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	18,0%	18,0%
	Eigen vermogen	€ 87.000	€ 87.000
	Vreemd vermogen	€ 5.263.000	€ 5.263.000
	Verwacht resultaat	0	
Risico's	Bij ontbinding of liquidatie van de GR is bepaald in art. 32 van de GR dat een liquidatieplan wordt opgesteld welke voorziet in de verplichtingen van de gemeenten ter zake de financiële gevolgen van de ontbinding, alsmede een verdeling van alle rechten en verplichtingen van de GR onder de deelnemers.		
Bijdrage volgens begroting	€ 1,458,947		
Programma	Overzichten		
Deelnemende partijen	Gemeenten Baarn, Bunnik, De Bilt, Soest, Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede, alsmede de Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn en Heuvelrug		

Naam	SRO De Bilt BV		
Vestigingsplaats	Amersfoort		
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap		
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Financiën is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders		
Doelstelling/ Openbaar belang	SRO De Bilt BV is in het leven geroepen om op een maatschappelijk aanvaarde bedrijfseconomische manier de accommodaties MFA De Vierstee, Sporthal Kees Boeke en Zwembad Brandenburg te exploiteren		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente 50%	30.000	30.000
	Eigen vermogen	600.000	600.000
	Vreemd vermogen	nvt	nvt
	Verwacht resultaat	50.000	
Risico's	SRO is in staat om de kostenstijgingen goed op te vangen. Het risico is gering. Voorgaande jaren is door rijkssubsidies voor corona en energiekosten veel winst gemaakt en het eigen vermogen fors toegenomen.		
Bijdrage volgens begroting	€ 1.620.000 (indexering 1.546k irt index huur)		
Programma	Sport, cultuur en recreatie		
Deelnemende partijen	Gemeente De Bilt en NV SRO		

Naam	Veiligheidsregio Utrecht (VRU)		
Vestigingsplaats	Utrecht		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang	De Veiligheidsregio wordt door het algemeen bestuur (AB VRU) geleid. In het AB VRU hebben enkel de burgemeesters zitting. Het AB kiest uit zijn midden een dagelijks bestuur.		
Doelstelling/ Openbaar belang	De Veiligheidsregio dient het algemene veiligheidsbelang van alle inwoners van de provincie. De regeling richt zich op het grootschalig optreden van brandweer en de grootschalige inzet van medische zorg bij branden/incidenten/calamiteiten en rampen. De veiligheidsregio's zijn bij wet geformaliseerd (Wet Veiligheidsregio's).		
Kerncijfers	Bedrag	1-1-2024	31-12-2024
	Financieel belang gemeente	734.279	725.233
	Eigen vermogen	22.485.000	22.208.000
	Vreemd vermogen	67.460.000	73.530.000
	Verwacht resultaat		0
Risico's	De VRU heeft de ambitie uitgesproken om de komende jaren geen aanvullende structurele bijdrage te vragen voor het nieuwe beleid, met uitzondering van eventuele toekomstige bijstellingen in het dekkingsplan. Dit kan mogelijk leiden tot financiële consequenties.		
Bijdrage volgens begroting	3.179.000		
Programma	Veiligheid		
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten in de Provincie Utrecht.		

Naam	Vitens N.V.		
Vestigingsplaats	Zwolle		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Financiën is lid van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.		
Doelstelling/ Openbaar belang	Uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.		
Kerncijfers <sup>1</sup>	Bedrag	1-1-2022	31-12-2022
	Financieel belang gemeente	41.879 (0,725% aandeel)	41.879 (0,725% aandeel)
	Eigen vermogen	€ 600.300.000	€ 649.500.000
	Vreemd vermogen	€ 1.387.800.000	€ 1.446.600.000
	Verwacht resultaat		€ 8.200.000
Risico's	Vitens beheerst de risico's door borging van kennis in de organisatie en, waar nodig, beheersmaatregelen te treffen.		
Bijdrage volgens begroting	€ 0		
Programma	Overzichten		
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Noord-Holland, Utrecht, Overijssel en een aantal gemeenten in de Provincies Drenthe en Noord-Holland alsmede de provincie Utrecht		

<sup>1</sup> Als NV brengt Vitens geen begroting maar enkel een jaarverslag uit. De meest recente cijfers zijn daarom afkomstig uit het Jaarverslag 2022 van Vitens en de gemeentelijke Jaarstukken 2022.

Naam	Inkoopbureau Midden Nederland		
Vestigingsplaats	Vianen		
Rechtsvorm	Stichting		
Bestuurlijk belang	De directeur bedrijfsvoering neemt deel aan het Algemene bestuursvergadering.		
Doelstelling/ Openbaar belang	Richt zich op uitvoeren van aanbestedingen voor de gemeente, hetgeen tot toegevoegde waarde leidt in de zin van rechtmatigheid, doelmatigheid en maatschappelijke impact op het gebied van 'SDG' (Sustainable Development Goals, 'Duurzaamheid' en 'Sociale impact' en heeft geen winstoogmerk.		
Kerncijfers*	Bedrag	1-1-2022	31-12-2022
	Financieel belang gemeente	9%	9%
	Eigen vermogen	202.354	200.312
	Vreemd vermogen	32.132	34.174
	resultaat		-2.042
Risico's			
Bijdrage volgens begroting	€ 9.550		
Programma	Overzichten		
Deelnemende partijen	Gemeente IJsselstein, Leusden, Molenlanden, Montfoort, Scherpenzeel, Vijfherenlanden, Woudenberg, gemeenschappelijke regeling Avres, RMN en RSDKRH.		

## 4. Financiële positie

### 4.1. Recapitulatiestaat

Bestuur en burgerzaken	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	7.064.365	4.423.169	6.016.846	5.723.384	5.583.969	5.711.727	5.678.908	5.660.867
Totaal baten	2.309.030	746.272	1.758.002	1.455.087	1.077.886	1.137.429	1.137.429	1.137.429
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>4.755.335</b>	<b>3.676.897</b>	<b>4.258.844</b>	<b>4.268.297</b>	<b>4.506.083</b>	<b>4.574.298</b>	<b>4.541.479</b>	<b>4.523.438</b>

Veiligheid	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	4.299.151	4.375.881	4.854.686	5.154.440	5.152.126	5.146.731	5.144.463	5.142.193
Totaal baten	241.565	66.388	66.388	76.071	76.071	76.071	76.071	76.071
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>4.057.587</b>	<b>4.309.493</b>	<b>4.788.298</b>	<b>5.078.369</b>	<b>5.076.055</b>	<b>5.070.660</b>	<b>5.068.392</b>	<b>5.066.122</b>

Verkeer en vervoer	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	6.381.101	5.229.227	4.815.174	4.925.518	5.108.438	5.335.054	5.475.441	5.571.105
Totaal baten	1.309.529	532.506	757.756	571.833	571.833	571.833	571.833	571.833
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>5.071.572</b>	<b>4.696.721</b>	<b>4.057.418</b>	<b>4.353.685</b>	<b>4.536.605</b>	<b>4.763.221</b>	<b>4.903.608</b>	<b>4.999.272</b>



Economie	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	1.408.079	2.120.934	2.138.503	430.753	430.623	430.790	430.783	430.776
Totaal baten	1.347.108	1.941.247	1.941.247	238.944	238.944	238.944	238.944	238.944
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>60.971</b>	<b>179.687</b>	<b>197.256</b>	<b>191.809</b>	<b>191.679</b>	<b>191.846</b>	<b>191.839</b>	<b>191.832</b>

Onderwijs	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	4.768.408	4.863.325	5.646.435	5.287.556	5.770.412	5.540.200	5.492.038	5.440.161
Totaal baten	547.907	390.799	845.799	485.687	485.687	485.687	485.687	485.687
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>4.220.501</b>	<b>4.472.526</b>	<b>4.800.636</b>	<b>4.801.869</b>	<b>5.284.725</b>	<b>5.054.513</b>	<b>5.006.351</b>	<b>4.954.474</b>

Sport, cultuur en recreatie	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	9.803.359	9.830.678	10.358.417	11.040.202	11.044.758	11.174.676	10.986.661	10.898.808
Totaal baten	1.893.561	1.525.473	1.873.771	1.831.603	1.707.803	1.696.420	1.474.704	1.474.704
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>7.909.798</b>	<b>8.305.205</b>	<b>8.484.646</b>	<b>9.208.599</b>	<b>9.336.955</b>	<b>9.478.256</b>	<b>9.511.957</b>	<b>9.424.104</b>

Sociaal domein	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	51.301.664	44.609.251	58.560.456	56.068.019	51.241.781	50.791.589	50.787.162	50.683.490
Totaal baten	13.395.526	10.886.330	15.440.129	15.951.960	11.669.134	12.007.488	11.912.119	11.912.119
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>37.906.139</b>	<b>33.722.921</b>	<b>43.120.327</b>	<b>40.116.059</b>	<b>39.572.647</b>	<b>38.784.101</b>	<b>38.875.043</b>	<b>38.771.371</b>

Volksgezondheid en milieu	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	13.373.520	14.017.045	15.611.599	14.736.054	14.579.874	14.546.015	15.089.512	15.054.715
Totaal baten	12.051.089	11.351.098	12.440.347	12.655.841	12.664.634	12.404.585	12.265.835	12.231.851
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>1.322.431</b>	<b>2.665.947</b>	<b>3.171.252</b>	<b>2.080.213</b>	<b>1.915.240</b>	<b>2.141.430</b>	<b>2.823.677</b>	<b>2.822.864</b>

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	9.546.356	5.686.564	6.494.128	7.341.153	7.305.673	6.900.978	6.884.208	6.854.238
Totaal baten	7.681.246	2.909.787	2.909.787	4.660.098	4.545.728	3.901.443	3.883.973	3.883.973
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>1.865.111</b>	<b>2.776.777</b>	<b>3.584.341</b>	<b>2.681.055</b>	<b>2.759.945</b>	<b>2.999.535</b>	<b>3.000.235</b>	<b>2.970.265</b>

Overzichten	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	16.718.172	17.688.951	18.519.876	18.414.557	17.555.457	17.715.088	17.724.022	17.783.256
Totaal baten	87.924.105	84.018.601	85.171.361	92.265.800	92.331.370	86.876.065	86.718.514	86.527.022
<b>Totaal Exploitatie (lasten – baten)</b>	<b>-71.205.932</b>	<b>-66.329.650</b>	<b>-66.651.485</b>	<b>-73.851.243</b>	<b>-74.775.913</b>	<b>-69.160.977</b>	<b>-68.994.492</b>	<b>-68.743.766</b>

Totaal exploitatie	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Totaal lasten	124.664.176	112.845.025	133.016.120	129.121.636	123.773.111	123.292.848	123.693.198	123.519.609
Totaal baten	128.700.665	114.368.501	123.204.587	130.192.924	125.369.090	119.395.965	118.765.109	118.539.633
<b>Saldo voor mutaties reserves</b>	<b>-4.036.488</b>	<b>-1.523.476</b>	<b>9.811.533</b>	<b>-1.071.288</b>	<b>-1.595.979</b>	<b>3.896.883</b>	<b>4.928.089</b>	<b>4.979.976</b>

Reserves	Rekening 2022	Begroting Primitief 2023	Begr. na wijziging 2023	Begroting 2024	Meerjaren raming 2025	Meerjaren raming 2026	Meerjaren raming 2027	Meerjaren raming 2028
Mutaties reserves (toevoegingen)	6.868.834	23.165	23.165	23.165	23.165	23.165	23.165	23.165
Mutaties reserves (onttrekkingen)	4.406.955	86.676	3.987.720	86.676	86.676,0	86.676	86.676	86.676
<b>Mutatie reserves (toevoegingen - onttrekkingen)</b>	<b>2.461.878</b>	<b>-63.511</b>	<b>-3.964.555</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>	<b>-63.511</b>

<b>Saldo na mutaties reserves</b>	<b>-1.574.610</b>	<b>-1.586.987</b>	<b>5.846.978</b>	<b>-1.134.799</b>	<b>-1.659.490</b>	<b>3.833.372</b>	<b>4.864.578</b>	<b>4.916.465</b>
-----------------------------------	-------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------	------------------	------------------

## 4.2. Structureel resultaat

Het Gemeenschappelijk toetsingskader (GTK) van de provincie gaat uit van een reëel en structureel begrotingsevenwicht. Structurele lasten moeten worden gedekt door structurele inkomsten. Incidentele baten en lasten worden gecorrigeerd op het begrotingssaldo om tot het structureel begrotingssaldo te komen.

### Overzicht van incidentele baten en lasten

Incidentele lasten	2024	2025	2026	2027
<b>Onderwijs</b>				
Onderwijshuisvesting - tijdelijke huisvesting	188.740	188.740		
<b>Sport, Cultuur en recreatie</b>				
SPUK Buurtsportcoaches	40.000	40.000	40.000	
SPUK Sportakkoord	24.491	24.491	18.831	
SPUK - Brede regeling combinatie functies	168.608	168.608	162.885	
Subsidie versteviging bibliotheeknetwerk Kunstenhuis Idea	123.800			
<b>Sociaal domein</b>				
SPUK - Versterken sociale basis	67.820	67.820	50.843	
SPUK - Mantelzorg	18.839	15.071		
SPUK - Welzijn op recept	17.898	21.664	25.421	
SPUK - 1 tegen eenzaamheid	18.839	18.839	16.947	
Subsidie Energietransitie Prov.Utrecht (UsET 2021)	100.000	85.750		
Opvang ontheemden Oekraïne	3.500.000			
<b>Volksgesondheid en milieu</b>				
Nieuw beleid - Maatregelen	-700.000	-700.000	-700.000	
SPUK- CDOKE	90.000			
SPUK - Terugdringen gezondheidsachterstanden	37.679	37.679	37.661	
SPUK - Kansrijke start	30.143	30.143	37.661	
SPUK - Mentale gezondheid	9.420	9.420		
SPUK - Overgewicht en obesitas	32.969	32.969		
SPUK - Valpreventie	89.485	89.485	92.270	
SPUK - Leefomgeving	18.839	18.839		
SPUK - Opgroeien in een kansrijke omgeving	23.172	23.172		
<b>Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing</b>				
Beheer en onderhoud vm Aeres Mavo	175.000			
<b>Overzichten</b>				
Vitalere organisatie	970.000			
<b>Mutaties reserves</b>				
Incidentele toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
<b>Totaal</b>	<b>5.045.742</b>	<b>172.690</b>	<b>-217.481</b>	<b>0</b>

Incidentele Baten	2024	2025	2026	2027
<b>Bestuur en burgerzaken</b>				
Verkoopopbrengsten gebouwen	250.000			
<b>Sport, Cultuur en recreatie</b>				
SPUK Buurtsportcoaches	40.000	40.000	40.000	
SPUK Sportakkoord	24.491	24.491	18.831	
SPUK - Brede regeling combinatie functies	168.608	168.608	162.885	
Subsidie versteviging bibliotheeknetwerk Kunstenhuis Idea	123.800			
<b>Sociaal domein</b>				
SPUK - Versterken sociale basis	67.820	67.820	50.843	
SPUK - Mantelzorg	18.839	15.071		
SPUK - Welzijn op recept	17.898	21.664	25.421	
SPUK - 1 tegen eenzaamheid	18.839	18.839	16.947	
Subsidie Energietransitie Prov.Utrecht (UsET 2021)	100.000	85.750		
Opvang ontheemden Oekraïne	3.500.000			
<b>Volksgesondheid en milieu</b>				
Rioolbeheer - mutaties voorzieningen	230.687	230.687		
SPUK - Terugdringen gezondheidsachterstanden	37.679	37.679	37.661	
SPUK - Kansrijke start	30.143	30.143	37.661	
SPUK - Mentale gezondheid	9.420	9.420		
SPUK - Overgewicht en obesitas	32.969	32.969		
SPUK - Valpreventie	89.485	89.485	92.270	
SPUK - Leefomgeving	18.839	18.839		
SPUK - Opgroeien in een kansrijke omgeving	23.172	23.172		
SPUK- CDOKE	90.000			
<b>Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing</b>				
Leijensetuinen	545.409	244.787		
<b>Mutaties reserves</b>				
Incidentele onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
<b>Totaal</b>	<b>5.438.098</b>	<b>1.159.424</b>	<b>482.519</b>	<b>0</b>

### Structureel saldo

Het structureel begrotingssaldo is hierdoor als volgt:

Structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo van baten en lasten	-1.071.288	-1.595.979	3.896.883	4.928.089
Saldo mutaties reserves	-63.511	-63.511	-63.511	-63.511
<b>Begrotingssaldo na mutaties reserves</b>	<b>-1.134.799</b>	<b>-1.659.490</b>	<b>3.833.372</b>	<b>4.864.578</b>
Saldo incidentele baten en lasten (incl. mutaties reserves) -/-	-392.356	-986.734	-700.000	0
<b>Structureel begrotingssaldo</b>	<b>-742.443</b>	<b>-672.756</b>	<b>4.533.372</b>	<b>4.864.578</b>

Voordelige saldi worden met een "min" teken gepresenteerd.

### Overzicht van structurele mutaties reserves

Bij de bepaling van incidentele baten en lasten gaat het GTK ervan uit dat alle mutaties reserves incidenteel van aard zijn. Als mutaties reserves niet worden meegenomen in de incidentele baten en lasten dienen deze te worden toegelicht. Onderstaande tabellen geven een overzicht van structurele mutaties reserves.

<b>Structurele toevoegingen aan reserves</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>
Vrije reserve	23.165	23.165	23.165	23.165
<b>Totaal</b>	<b>23.165</b>	<b>23.165</b>	<b>23.165</b>	<b>23.165</b>

<b>Structurele onttrekkingen uit reserves</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>	<b>2027</b>
Kapitaallasten gemeentehuis	67.616	67.616	67.616	67.616
Kapitaallasten gemeentewerf	19.060	19.060	19.060	19.060
<b>Totaal</b>	<b>86.676</b>	<b>86.676</b>	<b>86.676</b>	<b>86.676</b>

Aangezien de mutaties reserves gelijk zijn aan de structurele mutaties reserves is er geen sprake van incidentele mutaties reserves.

## 4.3. Schuldpositie

Per 31 december 2022 heeft de gemeente € 71.025.000 aan langlopende geldleningen op de balans staan. De omvang van de schulden vormt deels een indicatie voor de financiële gezondheid van de gemeente, evenals de reservepositie. De schuld vormt een harde financiële verplichting, waar de reserves vooral een administratief, boekhoudkundig karakter hebben. Om investeringen te kunnen doen en om over reserves te kunnen beschikken moet kasgeld worden aangetrokken. Dat leidt tot een verhoging van de schuld. Wij schetsen in deze paragraaf de absolute schuldpositie van De Bilt: de omvang, de verwachte ontwikkeling en de rentelasten die uit de schuldpositie voortvloeien. Tenslotte gaan wij in op mogelijkheden voor beheersing van de schuld.

### Functie schulden

Anders dan de rijksoverheid hanteren gemeenten in hun boekhouding het stelsel van baten en lasten. De investeringen worden geactiveerd (onder de activa op de balans verantwoord) en afgeschreven over de levensduur van het kapitaalgoed. Om die investeringen te kunnen doen, moeten financieringsmiddelen worden aangetrokken. In het jaar van investering vinden immers grote uitgaven plaats, die niet worden gedekt door inkomsten in dat jaar. Ook wanneer de gemeente exploitatietekorten aanzuivert vanuit de reserves, zal dit gefinancierd moeten worden met extra leningen. Concreet leidt dit ertoe dat het eigen vermogen afneemt en het vreemd vermogen toeneemt.

Het investeringsvolume van de gemeente verschilt sterk per jaar. Grote investeringen worden gepleegd bij de realisatie van bijvoorbeeld schoolgebouwen, een sporthal of grote rioleringswerken of bij aankoop van gronden om later hierop bijvoorbeeld nieuwbouw te realiseren. In deze jaren zullen de investeringen vaak veel hoger zijn dan de afschrijvingen in zo'n jaar. Dit zal dan veelal moeten worden gefinancierd door leningen. Het ideaal zou zijn dat de gemeenten jaarlijks haar investeringsuitgaven zou kunnen dekken uit de afschrijvingslasten. Zeker bij kleinere gemeenten als De Bilt is hiervan geen sprake. Gezien de huidige leningenportefeuille is het verstandig om de ruimte binnen de vrijkomende middelen te betrekken bij de investeringsbeslissing.

### Relatieve schuldpositie

Gezien de financiële positie van de gemeente zal de omvang van de schulden beheerst moeten worden. Het aangaan van een langlopende geldlening brengt langjarige verplichtingen met zich mee in de vorm van rente en aflossingen. Voor een beoordeling van de schuldpositie van De Bilt kijken wij naar de hoogte van de schuld in verhouding tot de inkomsten van de gemeente (de schuldquote).

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	60,4%	75,6%	92,8%	103,2%	116,0%	124,6%

De schuldquote 2024 is de verwachting op basis van de begroting na wijziging.

De schuldquote neemt de komende jaren aanzienlijk toe door een tweetal oorzaken, namelijk het investeringsprogramma voor de komende jaren en de daling van de algemene uitkering vanaf 2026. Bij de berekening van de schuldquote is rekening gehouden met de in deze begroting opgenomen investeringen voor de jaren 2024 -2027, waaronder de investeringen in riool als gevolg van de klimaatadaptatievisie. In totaal bedraagt het investeringsvolume over deze periode ca. € 57 mln. Dit bedrag zal grotendeels gefinancierd moeten worden door het aantrekken van langlopende geldleningen, wat de schuldquote aanzienlijk doet toenemen.

### Omvang schuldpositie De Bilt

De nettoschuld, volgens de definitie die de VNG hanteert, wordt berekend aan de hand van onderstaande tabel:

(x € 1.000)		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste schulden	+	71.025	76.810	104.786	112.840	121.039	129.409
Netto vlottende schuld	+	6.970	17.276	15.975	15.521	15.480	15.514
Overlopende passiva	+	13.360	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
<b>Financiële activa (excl. kapitaalverstr. leningen)</b>		<b>91.355</b>	<b>104.086</b>	<b>130.761</b>	<b>138.361</b>	<b>146.519</b>	<b>154.923</b>
Financiële activa (verstrekke leningen)		696	635	574	513	452	391
Uitzettingen < 1 jaar		10.303	8.000	7.000	6.000	5.000	4.000
Liquide middelen		730	0	0	0	0	0
Overlopende activa		4.348	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
<b>Netto schuld</b>		<b>75.278</b>	<b>92.451</b>	<b>120.187</b>	<b>128.848</b>	<b>138.067</b>	<b>147.532</b>

### Beheersing schuldpositie

Om de financiële positie van de gemeente op langere termijn gezond te houden moet naast het saldo van de meerjarenbegroting, de reservepositie, de risico's en de grondexploitaties, etc. ook de schuldpositie bewaakt worden. De lange termijn verplichtingen die we hiermee aangaan, moeten ook in de toekomst betaalbaar blijven. Het rentepercentage voor lang vreemd vermogen stijgt ten opzichte van voorgaande jaren. Wanneer de rentepercentages voor nieuw lang geld stijgen, zal de druk op de begroting snel toenemen. Bij een stijging van de rente met 1% nemen de lasten bij herfinanciering van de aflossing (ongeveer € 9 miljoen) jaarlijks met € 90.000 toe.

Voor beperking van de schuldpositie kan onder andere aan de volgende mogelijkheden worden gedacht:

1. Verkoop van activa (grondposities)
2. Hanteren van een investeringsplafond (gelijk aan de vrijgevallen middelen door afschrijving)
3. Alternatieve financiering door eigen bezit te beperken

Door bovenstaande constructies is het zeer wel mogelijk dat minder ruimte binnen de exploitatie resteert. Met andere woorden: deze financieringsconstructies zijn duurder dan eigen bezit. Hierdoor zullen elders bezuinigingen moeten worden gerealiseerd. De wijze van financiering zal hoogstwaarschijnlijk niet de oplossing zijn voor de beheersing van de schuldpositie. Die ligt in de afweging van het gewenste voorzieningenniveau. Dit is een afweging die bij de gemeenteraad ligt, die de afweging zal maken tussen het maatschappelijk rendement en de bedrijfseconomische kosten.



## 4.4. Geprognosticeerde balans en EMU-saldo

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Activa						
<u>Vaste activa</u>						
Immateriële vaste activa	236	236	236	236	236	236
Materiële vaste activa	106.774	114.126	142.923	153.170	158.482	163.009
Financiële vaste activa	1.265	1.214	1.163	1.112	1.061	1.010
<b>Totaal vaste activa</b>	<b>108.275</b>	<b>115.576</b>	<b>144.322</b>	<b>154.518</b>	<b>159.779</b>	<b>164.255</b>
<u>Vlottende activa</u>						
Voorraden	1.688	1.688	1.688	1.688	1.688	1.688
Uitzettingen	10.303	8.000	7.000	6.000	5.000	4.000
Liquide middelen	730	0	0	0	0	0
Overlopende activa	4.348	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
<b>Totaal vlottende activa</b>	<b>17.069</b>	<b>12.688</b>	<b>11.688</b>	<b>10.688</b>	<b>9.688</b>	<b>8.688</b>
<b>Totaal activa</b>	<b>125.344</b>	<b>128.264</b>	<b>156.010</b>	<b>165.206</b>	<b>169.467</b>	<b>172.943</b>

Passiva						
<u>Vaste passiva</u>						
Reserves	23.235	23.306	17.396	18.467	20.063	16.166
Resultaat boekjaar	4.036	-5.846	1.135	1.660	-3.833	-4.864
Voorzieningen	6.718	6.718	6.718	6.718	6.718	6.718
Vaste schuld	71.025	76.810	104.786	112.840	121.039	129.409
<b>Totaal vaste passiva</b>	<b>105.014</b>	<b>100.988</b>	<b>130.035</b>	<b>139.685</b>	<b>143.987</b>	<b>147.429</b>
<u>Vlottende passiva</u>						
Vlottende schuld	6.970	17.276	15.975	15.521	15.480	15.514
Overlopende passiva	13.360	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
<b>Totaal vlottende passiva</b>	<b>20.330</b>	<b>27.276</b>	<b>25.975</b>	<b>25.521</b>	<b>25.480</b>	<b>25.514</b>
<b>Totaal passiva</b>	<b>125.344</b>	<b>128.264</b>	<b>156.010</b>	<b>165.206</b>	<b>169.467</b>	<b>172.943</b>

EMU Saldo	Begroting				
	2023	2024	2025	2026	2027
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit	-9.811	1.071	1.596	-3.897	-4.928
(+) reserves (zie BBV, artikel 17c).	7.352	28.797	10.247	5.312	4.527
(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
(+) Mutatie voorzieningen	0	0	0	0	0
(-) Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële	0	0	0	0	0
5. (-) vaste activa	0	0	0	0	0
<b>Berekend EMUsaldo</b>	<b>-17.163</b>	<b>-27.726</b>	<b>-8.651</b>	<b>-9.209</b>	<b>-9.455</b>

## 4.5. Verwachte ontwikkeling reserves en voorzieningen

### Ontwikkeling eigen vermogen

De door het college voorgestelde meerjarenbegroting leidt tot een verandering van de verwachte ontwikkeling van het eigen vermogen.

Reserves (x € 1.000) stand 31/12	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027
Algemene reserve						
Vrije reserve	5.323	7.494	3.480	3.504	3.527	3.549
<b>Totaal algemene reserve</b>	<b>5.323</b>	<b>7.494</b>	<b>3.480</b>	<b>3.504</b>	<b>3.527</b>	<b>3.549</b>
Voor egalisatie van tarieven:						
Egalisatiereserve riolering	958	958	958	958	958	958
Egalisatiereserve sport	0	0	0	0	0	0
<b>Totaal egalisatiereserves tarieven</b>	<b>958</b>	<b>958</b>	<b>958</b>	<b>958</b>	<b>958</b>	<b>958</b>
Overige bestemmingsreserves:						
Risicoreserve	11.359	11.359	11.359	11.359	11.359	11.359
Grondexploitatie	0	0	0	0	0	0
Speelplaatsen	14	14	14	14	14	14
Afrondende nieuwbouw gemeentehuis	616	616	549	481	413	346
Kunstvoorwerpen	19	19	19	19	19	19
Investeringen gemeentewerf De Bilt	92	92	73	53	34	15
Culturele evenementen	21	21	21	21	21	21
Sociaal Domein	710	0	0	0	0	0
Fiscaliteit	374	374	374	374	374	374
Corona	671	381	381	381	381	381
Duurzaamheid	87	87	87	87	87	87
Infrastructuur	5	5	5	5	5	5
Sociale Woningbouw/huisvestingsfonds	60	60	60	60	60	60
Landschap	150	150	150	150	150	150
Omgevingswet	209	209	209	209	209	209
Personele knelpunten	0	0	0	0	0	0
Groot onderhoud	1.097	1097	1097	1097	1097	1097
Doorbraakbudget	170	170	170	170	170	170
Armoedebestrijding	500	200	200	200	200	200
Ondersteuning maatschappelijke instellingen	800	0	0	0	0	0
<b>Totaal bestemmingsreserves</b>	<b>16.954</b>	<b>14.854</b>	<b>14.768</b>	<b>14.680</b>	<b>14.593</b>	<b>14.507</b>
Resultaat vorige boekjaren (cumulatief)			-1.810	-675	985	-2.848
<b>Totaal Reserves</b>	<b>23.235</b>	<b>23.306</b>	<b>17.396</b>	<b>18.467</b>	<b>20.063</b>	<b>16.166</b>
<b>(Begroot) resultaat</b>	<b>4.036</b>	<b>-5.846</b>	<b>1.135</b>	<b>1.660</b>	<b>-3.833</b>	<b>-4.864</b>

<sup>1</sup> de resultaatsbestemming van de jaarrekening 2022 is verwerkt.

## Voorzoningen

Voorzoningen (x€ 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bestaande risico's	3.197	3.197	3.197	3.197	3.197	3.197
Onderhoudsegalisatie	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700
Door derden beklemde middelen	821	821	821	821	821	821
<b>Totaal voorzieningen</b>	<b>6.718</b>	<b>6.718</b>	<b>6.718</b>	<b>6.718</b>	<b>6.718</b>	<b>6.718</b>

## 4.6. Investerings 2024 – 2027

In dit hoofdstuk worden alle geplande investeringen gepresenteerd. Bij het vaststellen van de begroting wordt de raad ook gevraagd de kredieten voor de investeringen van het begrotingsjaar beschikbaar te stellen. Vanaf dit jaar willen we u expliciet aangeven welke investeringen in eerdere jaren nog niet zijn gestart, maar waar wel al kapitaallasten voor zijn begroot.

### Geplande toekomstige investeringen

OMSCHRIJVING	Investering					Afschrijvingen				
	2023	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2028
Aanvullend Brandweerpost Tienhoven/Westbroek	500.000					12.500	12.500	12.500	12.500	12.500
Bruggen	102.000	102.000	102.000	102.000		5.100	10.200	15.300	20.400	20.400
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	6.667	13.334	20.001	26.668	33.335
ICT gemeentehuis			PM					60.000	60.000	60.000
Klimaatregelininstallatie			PM					55.000	55.000	55.000
ICT-middelen nieuwe raad				30.000					7.500	7.500
Investeren in onderwijsgebouwen en integrale kindcentra		PM				150.000	65.619	72.830	82.500	82.500
Berg en Boschcollege nieuwbouw		10.600.000					265.000	265.000	265.000	265.000
Bosbergschool nieuwbouw		2.300.000					57.500	57.500	57.500	57.500
Het Nieuw Lyceum uitbreiding		4.100.000					102.500	102.500	102.500	102.500
Werkplaats OV uitbreiding		2.700.000					67.500	67.500	67.500	67.500
Vervanging Masten	73.500	75.250	77.000	78.750	80.500	2.450	4.958	7.525	10.150	12.833
Vervanging Armaturen	136.500	139.750	143.000	146.250	149.500	9.100	18.417	27.950	37.700	47.667
Riolering jaarschijf	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000	41.667	83.334	125.001	166.668	208.335
Droogtemaatregelen		50.000	50.000	50.000	50.000		833	1.666	2.499	3.332
Wateroverlast en klimaat: afkoppeling en DPRA		300.000	300.000	300.000	300.000		5.000	10.000	15.000	20.000
Gemalen bouwkundig en kasten	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	6.667	13.334	20.001	26.668	33.335
Investerings t.a.v. wateroverlast	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000	18.333	36.666	54.999	73.332	91.665
Beweeg routes Bilthoven en De Bilt		10.000					667	667	667	667
Wijkoverstijgende speelplekken	15.000					1.000	1.000	1.000	1.000	1.000

OMSCHRIJVING	Investering					Afschrijvingen				
	2023	2024	2025	2026	2027	2024	2025	2026	2027	2028
Vervanging toestellen	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	667	1.334	2.001	2.668	3.335
Velden (10 jaar)	630.950	46.000	272.000	218.000	366.000	63.095	67.695	94.895	116.695	153.295
Velden (15 jaar)		30.000	15.000	20.000	38.000		2.000	3.000	4.333	6.866
Velden (20 jaar)	259.000			380.000	117.000	12.950	12.950	12.950	31.950	37.800
Zonnepanelen Zwembad	130.000					6.500	6.500	6.500	6.500	6.500
Pompinstallaties	57.000	30.000		40.000		5.700	8.700	8.700	12.700	12.700
Hekwerk	160.000		30.000			16.000	16.000	19.000	19.000	19.000
Bestrating	15.000		40.000		18.000	600	600	2.200	2.200	2.920
Voertuigen Boa	80.000					10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Vervoermiddelen	165.000	58.000	70.000	140.000	140.000	20.625	27.875	36.625	54.125	71.625
Vrachtwagens	160.000	270.000				16.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Overig Materiaal	30.000		175.000	150.000		3.000	3.000	20.500	35.500	35.500
Milieustraat (10 jaar)	95.000	230.000	40.000	70.000		9.500	32.500	36.500	45.250	45.250
Milieustraat (15 jaar)	50.000	35.000	35.000	35.000	35.000	3.333	5.667	8.000	10.333	12.667
Verkeersregelinstallaties	220.000	120.000	120.000	120.000	120.000	14.667	22.667	30.667	38.667	46.667
Wegen	820.000	820.000	820.000	820.000	820.000	41.000	82.000	123.000	164.000	205.000
30 km zones		250.000	250.000	250.000	250.000		12.500	25.000	37.500	50.000
Ontwikkeling veilige regionale fietsroutes1		3.310.000	5.000.000				57.925	145.425	145.425	145.425
Verkeersveilige schoolomgeving		60.000	80.000	100.000	100.000		3.000	7.000	12.000	17.000
Aanpak verkeersgevaarlijke punten		300.000	300.000	300.000	300.000		15.000	30.000	45.000	60.000
Hulpmiddelen WMO	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	80.000	160.000	240.000	320.000	400.000
<b>Totaal</b>	<b>7.908.950</b>	<b>30.146.000</b>	<b>12.129.000</b>	<b>7.560.000</b>	<b>7.094.000</b>	<b>557.121</b>	<b>1.349.275</b>	<b>1.881.903</b>	<b>2.247.598</b>	<b>2.567.119</b>

## Overzicht Bijlagen

Bijlage 1	Samenstelling bestuur	135
Bijlage 2	Kerngegevens	137
Bijlage 3	Algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2023	138
Bijlage 4	Baten en lasten per taakveld	140

## **Bijlage 1 Samenstelling bestuur**

### **Samenstelling Gemeenteraad**

**Voorzitter:** S.C.C.M. Potters

**Griffier:** T.B.W.M. van der Torre

De gemeenteraad van De Bilt bestond in 2023 uit 27 zetels en 10 fracties. De samenstelling op 31 december 2023 was als volgt (op volgorde van grootte):

Namens GroenLinks, de raadsleden:

J.C. Baart, L.S. Ummels-Çavuşoğlu, Y.S. Kok-Palma, A. Kruiniger, A.P.M. van der Lee, M.P. Scheele, E.M. van der AA

Namens D66, de raadsleden:

J. Hoevers, G.J. de Zwart, F. den Boer, B.J. Wielinga

Namens VVD, de raadsleden:

R.P. Jacobs, K. Lelivelt, E. Dalmeijer

Namens Lokaal De Bilt, de raadsleden:

E.J.F. den Hertog, J. Muijsson-Kuiper, R.E. Olthof

Namens Forza De Bilt, de raadsleden:

P. Schlamilch, K.C.M. Brekelmans

Namens PvdA, de raadsleden:

G. Schoor, M.R. Lauxtermann

Namens CDA, de raadsleden:

D.A.W. de Groot, P.G. Flierman

Namens SGP, raadslid:

A. Vonk Noordegraaf

Namens ChristenUnie, raadslid:

C. Brouwer

Namens SP, raadslid:

M.H.O. Boer

Namens Fractie Fabian:

F.C.D. Vendrig

## Samenstelling en portefeuillevverdeling College van Burgemeester en Wethouders

De heer S.C.C.M. Potters (burgemeester)

Portefeuille: bestuurlijke coördinatie, internationale betrekkingen, openbare orde en veiligheid, brandweer, toezicht en handhaving, communicatie/voorlichting, bedrijfsvoering (exclusief dienstverlening), lokale media

Mevrouw A.M. 't Hart (wethouder, 1<sup>e</sup> loco-burgemeester) Groen Links

Portefeuille: ruimtelijke ordening (exclusief RO-aspecten omgevingsvisie, energietransitie en herontwikkeling gemeentelijke locaties), kunst en cultuur, natuur, milieu en dierenwelzijn, omgevingswet, erfgoed en monumenten, bestuurlijk aanspreekpunt kern Bilthoven

De heer D.M.P.G. Smolenaers (wethouder, 2<sup>e</sup> loco-burgemeester) D66

Portefeuille: financiën, grondzaken, wonen (inclusief huisvesting statushouders, asielzoekers en alleenstaande minderjarige vreemdelingen), herontwikkeling gemeentelijke locaties, onderwijs, sport, gezondheid, bestuurlijk aanspreekpunt kern De Bilt

De heer W.H.F. van de Veerdonk (wethouder, 4<sup>e</sup> loco-burgemeester) Beter De Bilt en Bilts Belang

Portefeuille: burgerparticipatie en gebiedsgericht werken, mobiliteit, beheer openbare ruimte, omgevingsvisie, jeugdzorg, recreatie en toerisme, dienstverlening, bestuurlijk aanspreekpunt kernen Maartensdijk en Westbroek

De heer K. Hagedoorn (wethouder, 3<sup>e</sup> loco-burgemeester) PvdA en SP

Portefeuille: economie, energietransitie & duurzaamheid, maatschappelijke ondersteuning (Wmo), zorg en welzijn, werk en inkomen, beheer vastgoed en accommodaties, inburgering, Jagtlust, bestuurlijk aanspreekpunt Hollandsche Rading en Groenekan

De heer R. van Netten (gemeentesecretaris)



## Bijlage 2 Kerngegevens

Kerngegevens	Werkelijk	Werkelijk	Begroot	Begroot
	31-12-2021	31-12-2022	01-01-2023	01-01-2024
<b>A. Sociale structuur</b>				
Aantal inwoners	43.505	43.884	44.005	44.263
Waarvan 0-19 jaar	10.197	10.318	10.447	10.567
Waarvan 20-64 jaar	22.771	22.931	22.921	22.946
Waarvan 65 jaar en ouder	10.537	10.635	10.437	10.335
Aantal periodieke uitkeringsontvangers	2.720	2.480	2.605	2.625
Waarvan op grond van: bijstandsuitkering	559	549	550	580
Waarvan op grond van: WAO (WIA, WAO, WAZ, Wajong)	1.500	1.540	1.520	1.520
Waarvan: WW	410	300	490	500
Waarvan op grond van: IOAZ en IOAW	24	45	45	45
Aantal minderheden (Inwoners met een migratieachtergrond)	1724	1.882	1857	1898
<b>B. Fysieke structuur</b>				
Oppervlakte gemeente in ha.	6.713	6731	N.A.	6731
Waarvan Binnenwater	101	101	N.A.	101
Totale aantal verblijfsobjecten	23.232	24.156	24.020	24.208
Waarvan woonfunctie	20.011	20.086	20.490 <sup>1</sup>	20.551
Waarvan kantoor/winkel/industrie functie	1.034	1.172	1.129	1.130
Waarvan logiesfunctie	453	545	455	554
Lengte van de wegen in meters	242.523	243.070	243.070	246000
Waarvan binnen de bebouwde kom	160.293	184.225	184.225	186.000
Waarvan buiten de bebouwde kom	82.242	58.845	58.845	60.000
Aantal ha openbaar groen	220	220	220	220
Waarvan stedelijke beplanting	144	144	144	143
<b>C. Financiële structuur</b>				
Lasten per inwoner	2.687	2.865	2.564	2.917
Baten per inwoner	2.734	2.957	2.599	2.941
Opbrengst OZB-belasting per inwoner	294	293	301	299
Uitkering uit het gemeentefonds per inwoner	1.342	1.598	1.533	1.662
Vaste schuld per inwoner	1.835	1.632	1.750	1.735
Geactiveerde kapitaaluitgaven per inwoner	2.502	2.489	2.496	2.611
Leningen aan derden per inwoner	0	0	3	2
Waarvan voor woningbouw	0	0	0	0
Beleggingen per inwoner	13	13	16	16
Voorzieningen per inwoner	59	154	54	152
Eigen vermogen per inwoner	433	627	581	394

<sup>1</sup> let op: dit is incl. de zorgwoningen/ zorgappartementen

Verandering in weglengtes wordt vooral veroorzaakt door wegaanpassingen (gescheiden rijbanen, waren niet altijd als aparte lengte opgenomen), realisatie van vrij liggende fietspaden en parkeerterreinen

## Bijlage 3 Algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2023

<b>Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven</b>			
<b>Maatstaf</b>	<b>Berekend Aantal</b>	<b>Gewicht / %</b>	<b>Uitkering</b>
1g WOZ niet-woningen eigenaar	5.759.688	-0,2933	-1.689.317
1h WOZ niet-woningen gebruiker	5.325.354	-0,2231	-1.188.086
1a Waarde woningen eigenaren	89.664.920	-0,089	-7.980.178
<b>Subtotaal</b>			<b>-10.857.581</b>

<b>Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is</b>			
<b>Maatstaf</b>	<b>Berekend Aantal</b>	<b>Gewicht / %</b>	<b>Uitkering</b>
8a-3 Bijstandsontvangers	566	5.065,98	2.869.763
2 Inwoners	44.518	375,87	16.732.886
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	2.478	3.758,76	9.314.383
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	4.335	386,11	1.673.599
3c Eenpersoonshuishoudens	7.348	166,02	1.219.839
8b Loonkostensubsidie	47	5.065,98	236.966
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	9.263	563,9	5.223.132
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	137	1.024,75	140.083
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	2.937	1.325,29	3.892.328
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	1.681	263,56	442.990
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	36.135	10,86	392.423
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	14.799	154,81	2.291.094
14c-2 Landelijke centrumfunctie	14.921	45,41	677.545
15e Leerlingen VO	1.980	384,9	761.928
15d Leerlingen (V)SO	1.219	528,66	644.380
15h-3 Onderwijsachterstand	606	150,84	91.365
38 Bedrijfsvestigingen	7.326	134,78	987.426
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	2.889	42,27	122.118
36 Kernen	10	114.504,98	1.145.050
36a Kernen met 500 of meer adressen	4	75.166,66	300.667
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	2.140	31,4	67.196
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	13.870	13,42	186.131
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	26.400	86,66	2.287.849
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	35	2.935,95	103.131
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	211	10.743,51	2.268.316
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	35	7.900,96	277.536
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	211	6.810,69	1.438.402
19 Oppervlakte binnenwater	119	126,1	15.006
16 Oppervlakte land	6.594	39	257.166
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	6.594	25,72	169.598
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	20.674	11,81	244.156

<b>Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is</b>			
<b>Maatstaf</b>	<b>Berekend Aantal</b>	<b>Gewicht / %</b>	<b>Uitkering</b>
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	20.674	52,99	1.095.498
39 Vast bedrag	1	980.357,93	980.358
<b>Subtotaal</b>			<b>58.550.308</b>

<b>Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)</b>	
Uitkeringsfactor	1,395
<b>Subtotaal (B x C (=uf))</b>	<b>81.677.680</b>

<b>Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is</b>	
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	1.132.782
<b>Subtotaal</b>	<b>1.132.782</b>

<b>Onderdeel E - Integratie- en decentralisatie uitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is</b>	
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	35.509
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	73.745
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	155.921
393 Versterking omgevingsveiligheidsdiensten (DU)	9.000
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	36.411
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	21.492
<b>Subtotaal</b>	<b>332.078</b>

<b>Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein</b>	
260 Participatie (IU)	989.727
<b>Subtotaal</b>	<b>989.727</b>

<b>Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker</b>	
Gemeenteposten: Anticiperen BCF	315.000
<b>Subtotaal</b>	<b>315.000</b>

<b>Algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2023</b>	
<b>Totaal</b>	<b>73.589.686</b>

## Bijlage 4 Baten en lasten per taakveld

Taakveld 0 – Bestuur en ondersteuning		Lasten	Baten
0.1	Bestuur	2.865.237	0
0.2	Burgerzaken	1.291.661	847.898
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.566.486	607.189
0.4	Overhead	17.784.255	89.571
0.5	Treasury	-353.912	609.823
0.61	OZB woningen	731.165	10.006.859
0.62	OZB niet-woningen	0	4.382.378
0.63	Parkeerbelasting	0	0
0.64	Belastingen overig	1.837	533.641
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	74.139.684
0.8	Overige baten en lasten	251.212	2.386.525
0.10	Mutaties reserves	23.165	86.676
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.134.799	0
<b>Totaal</b>			<b>93.690.244</b>

Taakveld 1 – Veiligheid		Lasten	Baten
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.870.410	0
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.284.030	76.071
<b>Totaal</b>		<b>5.154.440</b>	

Taakveld 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat		Lasten	Baten
2.1	Verkeer en vervoer	4.925.518	571.833
2.2	Parkeren	0	0
2.3	Recreatieve havens	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	0
<b>Totaal</b>		<b>4.925.518</b>	

Taakveld 3 – Economie		Lasten	Baten
3.1	Economische ontwikkeling	147.738	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	16.465	574
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	266.550	9.379
3.4	Economische promotie	0	230.139
<b>Totaal</b>		<b>430.753</b>	<b>240.092</b>

Taakveld 4 – Onderwijs		Lasten	Baten
4.1	Openbaar basisonderwijs	174.762	18
4.2	Onderwijshuisvesting	3.490.875	140.803
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.621.919	344.866
<b>Totaal</b>		<b>5.287.556</b>	<b>485.687</b>

Taakveld 5 – Sport, cultuur en recreatie		Lasten	Baten
5.1	Sportbeleid en activering	717.005	233.133
5.2	Sportaccommodaties	3.751.061	1.365.644
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.254.072	15.251
5.4	Musea	512.599	0
5.5	Cultureel erfgoed	172.367	1.083
5.6	Media	1.264.215	123.800
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.368.883	92.692
	<b>Totaal</b>	<b>11.040.202</b>	<b>1.831.603</b>

Taakveld 6 – Sociaal domein		Lasten	Baten
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.887.120	3.812.200
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	5.971.801	40.400
6.3	Inkomensregelingen	16.820.428	11.247.813
6.4	WSW en beschut werk	884.100	0
6.5	Arbeidsparticipatie	1.176.521	631.317
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.340.631	21.408
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	58.085	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	2.632.992	81.066
6.71B	Begeleiding (WMO)	2.992.929	0
6.71C	Dagbesteding (WMO)	675.001	0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	172.044	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	4.469.672	0
6.72B	Jeugdhulp behandeling	2.196.238	0
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	966.497	0
6.73A	Pleegzorg	26.235	0
6.73B	Gezinsgericht	41.976	0
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	1.154.340	0
6.74A	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	2.101.948	0
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	860.508	0
6.74C	Gesloten plaatsing	1.376.441	0
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	171.800	117.756
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	109.561	0
6.82A	Jeugdbescherming	981.151	0
	<b>Totaal</b>	<b>56.068.019</b>	<b>15.951.960</b>

Taakveld 7 – Volksgezondheid en milieu		Lasten	Baten
7.1	Volksgezondheid	2.064.383	241.707
7.2	Riolering	4.593.571	5.300.929
7.3	Afval	6.037.126	6.489.723
7.4	Milieubeheer	1.696.340	91.585
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	344.634	531.897
	<b>Totaal</b>	<b>14.736.054</b>	<b>12.655.841</b>

Taakveld 8 – Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing		Lasten	Baten
8.1	Ruimte en leefomgeving	2.149.225	0
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.066.512	3.173.945
8.3	Wonen en bouwen	401.301	1.484.858
	<b>Totaal</b>	<b>5.617.038</b>	<b>4.658.803</b>